

Iseljenički skup posvećen Hrvatima koji žive u BiH

Povećane ovlasti Hrvatskog sabora nakon lanjskih ustavnih promjena, pojačale su rad Odbora za vanjsku politiku. Predsjednik Odbora i potpredsjednik Sabora dr. Zdravko Tomac je u okviru svoje žive aktivnosti od 20. do 24. travnja 2001. boravio u radnom posjetu SAD i u Chicagu se susreo s Antonijem Perajicom, predsjednikom Hrvatsko-američkog udruženja koje lobira hrvatske interese u američkoj administraciji.

Na svečanom banketu okupilo se oko 500 članova tog udruženja čiji je aktualni cilj promicanje istine o Hrvatskoj i Hrvatima u BiH. Dr. Tomac je apelirao kako valja poduzeti sve da Hrvati ne izgube ravnopravnost i ne nestanu iz BiH. Članovi udruge organizirali su konferenciju za novinare kako bi čikašku javnost upoznali sa stvarnim položajem Hrvata u BiH koje se, kako je rečeno, nepravredno često naziva ekstremno nacionalističkim i nedemokratskim. Istodobno međunarodna zajednica ništa ozbiljnije ne poduzima radi povratka prognanika i izbjeglica u etnički očišćenu Republiku Srpsku.

Velikom skupu naših iseljenika nazočili su i hrvatski veleposlanici u SAD i Kanadi, predstavnici konzulata i nekoliko lokalnih političara, a pismom podrške prisutnima se obratio i George Ryan, guverner države Illinois koji je kao značajnom istaknuo ulogu Amerikanaca hrvatskog podrijetla u razvitku čikaškog života i identiteta.

Dr. Zdravko Tomac se u Washingtonu sastao i s nekoliko kongresmena i dužnosnika administracije SAD.

Ž.S.

- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog promjene Ustava Republike Hrvatske	3
- Konačni prijedlog Ustavnog zakona za provedbu Ustava Republike Hrvatske	12
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi	16
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju	17
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem školstvu	18
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju	20
- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dohodak	22
- Prijedlog zakona o upravljanju javnim ustanovama u kulturi	23
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Slovačke Republike o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala	24
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama	24
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama;	
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o posebno porezu na naftne derivate	26
- Konačni prijedlog zakona o Hrvatskoj narodnoj banci	39
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama deviznog sustava, deviznog poslovanja i prometu zlata	40
- Nacrt prijedlog odluke o raspisivanju referenduma	41
- Izvješće Vlade Republike Hrvatske o izvršenju zaključka Zastupničkog doma od 27. lipnja 2000. godine u svezi s pripremom popisa 200 najbogatijih obitelji u Republici Hrvatskoj	43

PRIKAZ RADA:

- 53. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 13.,14.,20. I 27. OŽUJKA 2001.
-11. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOG SABORA ODRŽANE
7.,8.,9.,13.,14.,15.,16.,20.,21.,23.,27., 28. TE NASTAVKA SJEDNICE HRVATSKOG SABORA 29. I 30.
OŽUJKA TE 4.,5. I 6. TRAVNJA 2001.

PRIJEDLOG PROMJENE USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE

Sabor ubuduće jednodoman

Nakon gotovo jednomjesečne rasprave Zastupnički dom je 28. ožujka, dvotrećinskom većinom (103 glasa "za" i 35 "protiv") donio promjene Ustava Republike Hrvatske, u tekstu što ga je predložio njegov Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, korigiranom prihvaćenim amandmanom Vlade. Predložena rješenja podržali su klubovi zastupnika vladajuće koalicije, DC-a i manjina, dok su se protiv izjasnili klubovi zastupnika HDZ-a, HSP-a i HKDU-a, te nezavisni zastupnik Ivo Lončar.

Zastupnički dom je ujedno donio Odluku o proglašenju ustavnih promjena te ovlastio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav da utvrdi i izda pročišćeni tekst Ustava Republike Hrvatske. Uvodno kažimo još da je stupanjem na snagu ustavnih promjena ukinut Županijski dom te prestala dužnost dosadašnjem predsjedniku i članovima Državnog sudbenog vijeća te predsjedniku Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Izmijenjenom odredbom stavka 1. članka 45. Ustava RH punoljetnim hrvatskim državljanima jamči se opće i jednako pravo glasa u skladu sa zakonom.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je Prijedlog promjene Ustava RH bez primjedbi. Predložio je Zastupničkom domu da ovlasti Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav da obavi redakciju teksta ustavnih promjena prije njihove objave u "Narodnim novinama".

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina proveo je

raspravu o ovom Prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. Na sjednici Odbora izražena je bojazan da će Hrvatima izvan domovine biti uskraćeno biračko pravo, s obzirom na formulaciju odredbe članka 13. Prijedloga promjene Ustava RH prema kojoj hrvatski državljani imaju opće i jednako biračko pravo.

Prema stajalištu Odbora, Hrvatska, kao i sve demokratske zemlje, treba nacionalnim manjinama priznati različitosti i, sukladno tome, omogućiti ostvarivanje odgovarajućih prava. Uloga dijaspore, istaknuto je u raspravi na sjednici tog radnog tijela nemjerljiva je i to ne samo za vrijeme Domovinskog rata, kako u političkom tako i u gospodarskom smislu. Međutim, Republika Hrvatska, kao suverena zemlja, ne smije se uplitati u unutarnje poslove drugih suverenih država (prava Hrvata koji žive izvan domovine bit će uređena izbornim zakonodavstvom). Stoga Odbor ocjenjuje predloženo rješenje dobrom podlogom za daljnju razradu izbornog prava.

Nakon provedene rasprave to radno tijelo sugeriralo je Zastupničkom domu da donese Odluku o proglašenju ustavnih promjena.

MIŠLJENJE VLADE

Podržavši Prijedlog promjene Ustava RH Vlada RH je podnijela amandman za izmjenu i dopunu članka 70., odnosno dodavanje nove glave "IX. - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE" iza članka 146. Ustava RH. Novopredloženim člankom 147. propisalo bi se da stupanjem na snagu ovih ustavnih promjena prestaje s

radom Županijski dom Hrvatskog sabora te prestaje dužnost dosadašnjem predsjedniku i članovima Državnog sudbenog vijeća i predsjedniku Vrhovnog suda RH. Drugim stavkom tog članka bi se reguliralo da promjene Ustava RH stupaju na snagu kad ih progłosi Zastupnički dom Hrvatskog sabora.

Novim člankom 148. propisalo bi se da će Hrvatski sabor donijeti Ustavni zakon za provedbu Ustava RH.

U obrazloženju svog amandmana Vlada podsjeća da je mandat zastupnika Županijskog doma Hrvatskog sabora određen Ustavom RH a traje četiri godine (samo iznimno može se produžiti). Mandat zastupnika tog doma može se i skratiti, ako većina njih odluči da se Dom raspusti radi raspisivanja prijevremenih izbora. Pored toga, prijevremeni prestanak njihova mandata moguć je i onda ako je Ustavom RH izričito propisano da Županijski dom prestaje s radom. Zbog toga je potrebno da se takva odredba nalazi u prijelaznim i završnim odredbama Ustava, a ne u Ustavnom zakonu za provedbu Ustava RH.

Slično je, kaže Vlada, i s mandatom sadašnjeg predsjednika i članova Državnog sudbenog vijeća. Naime, njihov je mandat Ustavom određen u trajanju od osam godina i ne može se okončati odredbama Ustavnog zakona za provedbu Ustava RH, osim ako taj Ustavni zakon nije donesen postupkom predviđenim za promjenu Ustava RH. Budući da taj uvjet nije ispunjen, izričitu odredbu o prestanku mandata predsjedniku i članovima Državnog sudbenog vijeća treba unijeti u prijelazne i završne odredbe Ustava RH.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI
DOM

Prije početka rasprave **Vladimir Šeks (HDZ)** je zatražio da se najprije razmotri prijedlog Županijskog doma da Zastupnički, temeljem članka 87. Ustava RH, raspiše referendum o Prijedlogu za promjenu tog dokumenta. Predsjednik Doma je obećao da će, ako se zastupnici s tim suglase, otvoriti raspravu o tom prijedlogu čim stigne na zastupničke klupe.

Jedina razlika - nomotehničke naravi

Potom je dobio riječ **mr. Mato Arlović**, predstavnik predlagatelja. Napomenuo je da je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, utvrđujući Prijedlog promjene Ustava, uvažio sve sugestije za poboljšanje predloženog teksta, osim onih koje zadiru u koncepciju ovih ustavnih promjena. Jedina razlika u odnosu na Nacrt promjene Ustava je - kaže - nomotehničke naravi. Naime, redaktorski odnosno jezično je dotjeran podstavak 12. stavka 1. u Glavi I - IZVORIŠNE OSNOVE (umjesto točke dodan je tekst postojećeg stavka 2.) Arlović je potom informirao zastupnike da će se Odbor tijekom dana (prije glasovanja) izjasniti o amandmanima koje su podnijeli klubovi zastupnika i Vlada RH.

Uvažene sugestije za poboljšanje teksta Ustava, osim onih koje zadiru u koncepciju ovih ustavnih promjena.

U raspravu se potom uključio **dr. Furio Radin**, predsjednik Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, koji je izvijestio zastupnike o stajalištima tog radnog tijela. Naime, Odbor je također izrazio bojazan glede brzine postupka kojim se odvijaju ustavne promjene. Napominje da ubuduće treba ozbiljnije i temeljitije pristupati promjeni tog temeljnog akta države, pa i zakonskim promjenama, i to na osnovi argumenata a što manje temeljem političkih stavova.

Promjene u skladu s predizbornim obećanjima šestorke

Prihvativši inicijativu grupe zastupnika i utvrdivši Nacrt promjena Ustava RH, Sabor je odredio smjernice i domete ovih ustavnih promjena, konstatirao je **Josip Leko**, glasnogovornik Kluba zastupnika SDP-a. Suština predloženih rješenja ostala je ista i u fazi Prijedloga, što ga je utvrdio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav. To znači da je

SDP: Predloženim promjenama završena transformacija državne vlasti, jača pozicija Zastupničkog doma i Ustavnog suda, što je u skladu s predizbornim obećanjima šestorke.

zadržana odredba koja određuje da državljani Republike Hrvatske imaju jednako biračko pravo s navršeni 18 godina, u skladu sa zakonom. To je - kaže - u duhu zahtjeva Kluba zastupnika SDP-a da građani i državljani Republike Hrvatske imaju ista prava, obveze i odgovornosti, odnosno da u potpunosti budu ravnopravni. Predloženim se, nadalje, mijenja struktura državne vlasti ukidanjem dvodomnosti Hrvatskog sabora. Esdepeovci ocjenjuju da je ovakvom promjenom završena transformacija državne vlasti i da daljnjim reformama jača pozicija Zastupničkog doma i Ustavnog suda, što je u skladu s predizbornim obećanjima. Dodaju li se ovoj noveli Ustava i reforme koje bi trebale ojačati poziciju i ulogu lokalne samouprave i odgovornost Ustavnog suda za provedbu reorganizacije i decentralizacije države, moji stranački kolege mogu biti zadovoljni, konstatirao je Leko, uz napomenu da će oni sa zadovoljstvom glasovati za predložene promjene.

Svaka promjena Ustava ugrožava stabilnost pravnog poretka

Dr. Vilim Herman izrazio je zadovoljstvo što se ustavne promjene privode kraju (iako bi bilo bolje da su okončane još u prvom navratu) jer svaka promjena tog dokumenta, na neki način, ugrožava stabilnost prav-

nog poretka i otvara pitanje povjerenja u Ustav. U nastavku je podsjetio na to da su se njegovi stranački kolege i u raspravi o Nacrtu promjena Ustava zalagali za ukidanje Županijskog doma, prije svega zato da bismo imali što efikasniji parlament. Nažalost, osim o tom pitanju otvorila se rasprava i o nekim drugim problemima (npr. definiranje biračkog prava) čime se možda željelo izazvati stanovite nedoumice te stvoriti političke napetosti koje Hrvatskoj nisu potrebne. Na sreću, pronađena je prihvatljiva formulacija članka 45. čime su te opasnosti otklonjene. S uvjerenjem da se doista poradilo na stabilnosti pravnog poretka i na povjerenju u Ustav haeselesovci će, kaže, prihvatiti predložene promjene Ustava. S pravom očekuju i da se u prijelaznim i završnim odredbama tog dokumenta nađu one dvojbene odredbe koje su imale, ili još uvijek imaju, mjesto u Prijedlogu ustavnog zakona za provedbu ustavnih promjena (riječ je o odredbama koje se odnose na

HSL: Ustav i pravni poredak bit će stabilniji i efikasniji.

poziciju predsjednika Vrhovnog suda, te predsjednika i članova Državnog sudbenog vijeća).

U preambulu vratiti Slovence i Bošnjake te navesti Rome

Damir Kajin, glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a, izjavio je da se i njegovi stranački kolege slažu s tim da nije trebalo ići ovakvom brzinom u izmjene Ustava RH. To više, što promjene nisu kozmetičke jer se ukida jedan cijeli Dom (iako treba priznati da s ovakvim ovlastima, pogotovo nakon izglasavanja prošlogodišnjih ustavnih promjena, više nema smisla). Izrazio je bojazan da se time indirektno može dodatno ojačati pozicija izvršne vlasti. S druge strane, građani su a priori protiv tog Doma i stoga ideesovci prihvaćaju tu izmjenu. Ne protive se ni predloženoj formulaciji članka 45. iako nisu s njome zadovoljni. Mišljenja su, naime, da bi na izborima trebali glasovati samo hrvatski državljani s prebivalištem u Republici Hrvatskoj, kao što je bilo predloženo u prijedlogu za prvo čitanje ustavnih promjena. Smatraju i da bi u preambulu Ustava RH trebalo ponovno uvrstiti Slovence i Bošnjake, koji su na jedan beskrupulozni način

1999. godine izbačeni iz tog dokumenta, a i Rome. Predlažu, također, da se termin nezavisne, u članku 1. Prijedloga promjene Ustava, zbog njegovih konotacija u prošlosti, promijeni u neovisne. Radin je na kraju naglasio da će IDS glasovati za predložene promjene, budući da je o tome postignut politički dogovor, uz podnošenje navedenih amandmana.

Novelirani Ustav trajat će duže

Na početku svog izlaganja **Zlatko Kramarić**, glasnogovornik Kluba zastupnika LS-a - HNS-a, napomenuo je da Ustav nije isključivo pravni akt nego dokument koji bi trebao osigurati stabilan poredak u društvu,

IDS: U preambulu Ustava RH treba ponovno uvrstiti Slovence i Bošnjake, koji su na beskrupulozan način 1999. izbačeni iz tog dokumenta, a i Rome.

odnosno omogućiti svim građanima da mogu slobodno i neovisno iskazivati svoju političku volju i interes. Sadašnjim promjenama Ustava u sukob su - kaže - došle dvije vrlo važne vrijednosti - društvena i pravna. Naime, s jedne strane postoje zahtjevi da se Ustav ne mijenja često, a s druge da taj najvažniji akt države bude sadržajno usklađen i dovoljno razrađen da bi se na temelju njega mogli donositi zakoni i drugi propisi. LS i HNS su se, u skladu sa svojim programom opredijelile za stabilan, jasan i nedvosmislen ustavni tekst. Da bi se to postiglo, predložene su promjene nužne i oni će glasovati za njih (to više što je uvažena i većina njihovih primjedbi iz prethodne rasprave). Ako se ove promjene izglasaju Ustav RH će biti dovoljno stabilan dokument koji bi trebao trajati duže vrijeme, a eventualne nedorečenosti trebaju se prevladati njegovom praktičnom primjenom, odnosno ustavno-pravnom praksom.

U nastavku je obrazložio njihove amandmane. Prvim se predlaže preformulacija članka 60. stavak 2. kako bi se u samom Ustavu izričito utvrdilo da se pravo na štrajk može ograničiti samo zakonom (to se odnosi na oružane snage, redarstvo, državnu upravu i javne službe određene zakonom). Spomenuo je i njihov zahtjev za izmjenu stavka 2. u članku

133. Ustava tako da glasi: "Punoljetni i poslovno sposobni hrvatski državljani s prijavljenim prebivalištem na području jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, ostvaruju pravo na samoupravu neposrednim izborom svojih predstavnika u lokalna, odnosno područna (regionalna) predstavnička tijela na temelju općeg i jednakog biračkog prava, tajnim glasovanjem, u skladu sa zakonom." Navedena odredba, doduše, nije buhvaćena prijedlogom predlagatelja, ali otvara mnoga pitanja i dvojbe, kaže zastupnik. Prije svega, njome nije određen krug osoba koje imaju aktivno odnosno pasivno biračko pravo na lokalnim izborima (jesu li to samo hrvatski državljani ili i stranci s odobrenim nastanjenjem u Republici Hrvatskoj) te vezuje li se to pravo uz prebivalište na području općine, grada odnosno županije. Osim toga, ta odredba nije usklađena ni s odredbom stavka 1. u članku 45. Ustava.

Nema razloga za ukidanje Županijskog doma

Vladimir Šeks je izrazio stajalište Kluba zastupnika HDZ-a, da nema nikakvog razloga da se radi nekog smislenijeg određenja na bilo koji način zadire u Izvorišne osnove hrvatskog Ustava. Ponovno je podsjetio na to da su se predlagatelji ustavnih promjena u studenome prošle godine zaklinjali da će promjenom djelokruga Županijskog doma i jačanjem njegove uloge jačati parlamentarizam, da bi samo nekoliko mjeseci kasnije, u prijedlogu da se pristupi promjeni Ustava, naveli niz

LS - HNS: Ako se ove promjene izglasaju, Ustav RH će biti dovoljno stabilan dokument koji bi trebao trajati duže vrijeme, a eventualne nedorečenosti moraju se prevladati ustavno - pravnom praksom.

razloga za njegovo ukidanje. Dakako, ti argumenti nisu izdržali kritiku sudionika u raspravi, tako da se u Prijedlogu ustavnih promjena ostala samo zamjerka da u razdoblju od zadnjih ustavnih promjena, taj dom nije pridonio jačanju uloge Hrvatskog

sabora, niti ispunio očekivanja da nadzire i poboljšava kvalitetu zakonodavne djelatnosti Zastupničkog doma (kao da se u tako kratkom razdoblju može donijeti objektivna ocjena). To znači da nema ni jednog jedinog razloga za ukidanje Županijskog doma, tvrdi Šeks. Uostalom, budućnost će pokazati koliko je bilo razborito ići na ukidanje jednog parlamentarnog doma, umjesto da ga se transformira u dom koji će imati ovlasti senata, što je HDZ zahtijevao već ranije. Osim toga, na temelju površnog ispitivanja javnog mnijenja na nedovoljnom broju uzoraka (trećina ispitanika bila je suzdržana) ne može se tvrditi da se građani plebiscitarno zauzimaju za ukidanje tog Doma.

Vratiti riječ "svi"

Najintrigantnija je - kaže Šeks - promjena članka 45. stavak 1. Naime, u prijedlogu da se pristupi promjeni Ustava šest stranaka vladajuće koalicije, potpomognutih svojim saveznikom DC-om, predlagalo je da se aktivno i pasivno biračko pravo punoljetnih hrvatskih državljana veže uz ispunjenje prava i obveza u Republici Hrvatskoj. Vlada je, pak, svojim amandmanom zahtijevala da se ono veže uz prebivalište u Republici Hrvatskoj. Odjednom su, iz nepoznatih razloga, odustali od tog rješenja, ali su zato predložili brisanje riječi "svi" u toj odredbi, iako u ustavima svih europskih država stoji da biračko pravo imaju svi državljani. Zastupnik je izrazio nadu da će predlagatelj obrazložiti razloge te promjene te najavio da će njegovi stranački kolege zahtijevati (amandmanski) da se spomenuta riječ vrati u Ustav. Na taj će način, kaže, testirati predlagatelje i utvrditi imaju li doista namjeru izbornim zakonom naknadno reducirati biračka prava određene kategorije hrvatskih državljana.

Šeks je ponovno ukazao i na unutarnju proturječnost noveliranih ustavnih odredbi. Naime, dok se u članku 45. stavku 1. hrvatskim državljanima jamči opće i jednako

HDZ: Nema nikakvog razloga za ukidanje Županijskog doma, ni za bilo kakvo zadiranje u Izvorišne osnove hrvatskog Ustava.

pravo glasa, u članku 15. st. 3. stoji da se pripadnicima nacionalnih manjina (ne državljanima) pored općeg, zakonom može osigurati i posebno biračko pravo kod izbora zastupnika. Zbog navedenih razloga Klub zastupnika HDZ-a neće glasovati za ove ustavne promjene, zaključio je. Replicirajući mu **Dražen Budiša (HSLŠ)** je napomenuo da se uvijek, kada se u Ustavu navodi jedna kategorija državljana odnosno građana, podrazumijeva da su njome obuhvaćeni svi.

Predložena prihvatljivija rješenja

U ustavima svih europskih država stoji da biračko pravo imaju svi državljani.

Luka Trconić je najavio da će zastupnici HSS-a podržati predložene promjene Ustava, budući da su predlagatelji uvažili njihove temeljne zahtjeve i stajališta. Naime, umjesto prvobitnog prijedloga da se trećini županijskih skupština omogući pravo na suspenzivni veto na donošenje zakona, predloženo je bolje rješenje, a i nova formulacija članka 45. za njih je prihvatljiva jer ostavlja mogućnost da se izbornim zakonom riješi pitanje biračkog prava hrvatskih državljana koji žive u dijaspori (to se ne odnosi na hrvatske državljane u BiH). Nema sumnje - kaže - da iseljništvo mora biti na pravi način prezentirano u našem životu u Hrvatskoj, ne samo zbog sentimentalnih razloga (veza između brojnih Hrvata u inozemstvu s domovinom stoljećima je vrlo jaka) nego i zbog gospodarskih. Stoga u javnu raspravu o izbornom sustavu, kad ta tema dođe na dnevni red, uz hrvatsku javnost treba uključiti i naše eminentne intelektualce iz dijaspore, kako bi se pronašlo najprihvatljivije rješenje.

Posebnost regija može se izraziti i kroz jednodomni Parlament

U nastavku je rekao da haesesovci priznaju da je bio veliki propust što pitanje Županijskog doma nije riješeno prilikom ustavnih promjena krajem prošle godine. Slažu se, naime, s argumentima predlagatelja u prilog ukidanja tog Doma, a uvažavaju i raspoloženje javnosti.

Napominju, također, da Hrvatska nikada u svojoj tradiciji nije imala dva doma te da se posebnost regija može izraziti i kroz jednodomnost, na način da se donesu pravi zakoni o lokalnoj i regionalnoj samoupravi i osigura njihova zaštita putem članka 34. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu. **Luka Bebić** je opovrgao njegovu tvrdnju da u povijesti Hrvatskog sabora nije bilo više domova. Podsjetio je na činjenicu da je prije deset godina Sabor imao tri vijeća (Vijeće udruženog rada, Vijeće općina i

HSS: Nova formulacija članka 45. je prihvatljiva jer ostavlja mogućnost da se izbornim zakonom riješi pitanje biračkog prava hrvatskih državljana koji žive u dijaspori.

Društveno-političko vijeće) a u ranijem razdoblju čak pet (Organizaciono-političko, Vijeće općina, Privredno vijeće, Kulturno-prosvjetno i Socijalno-zdravstveno vijeće). Zastupnik Trconić je pojasnio da je govorio o pravnoj povijesti Hrvatskog sabora u prošlom stoljeću, od njegova ustoličenja, te da nije mislio na novije vrijeme.

Anto Đapić najavio je da će Klub zastupnika HSP-a HKDU-a glasovati protiv ovih ustavnih promjena, budući da je predlagatelj ostao kod prijedloga za ukidanje Županijskog doma a dovodi u pitanje i ostvarivanje biračkog prava hrvatskih državljana koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj.

Ustav se mijenja zbog dnevno-političkih potreba

Po brzini kojom mijenjamo Ustav (na istoj sjednici zastupnici su odradili i inicijativu i nacrt i prijedlog ustavnih promjena) zasigurno držimo rekord u svijetu, konstatala je **Jadranka Kosor (HDZ)**. Indikativno je, kaže, da se o najvažnijem dokumentu u državi nisu izjasnili odbori (svoje mišljenje o Prijedlogu ustavnih promjena dostavio je samo Odbor za nacionalne manjine) te da nisu uvažena upozorenja stručne javnosti da se Ustav ne mijenja svaka tri mjeseca (neke zemlje to čine i kroz dva izbora mandata). Budući da su i neki zastupnici iz redova potpisnika inicijative za promjenu Ustava izjavili

da nevoljko sudjeluju u tim promjenama koje se događaju nevjerojatnom brzinom, što dovodi u pitanje stabilnost i sigurnost zemlje, nema sumnje da se Ustav mijenja isključivo zbog dnevno-političkih potreba, zaključila je zastupnica. Opovrgavajući argumente predlagatelja za ukidanje Županijskog doma, podsjetila je na činjenicu da je upravo zahvaljujući kolegama iz tog Doma i njihovoj mogućnosti da ulože veto, donesen novi Zakon o dječjem doplatku.

Budući da predlagatelj tvrdi da Županijski dom nije pridonio jačanju uloge Hrvatskog sabora nameće se pitanje, kaže, i u kojoj mjeri je tu svoju ulogu ispunio Zastupnički dom. Ilustracije radi spomenula je da ni šest mjeseci nakon rasprave o zakonskom prijedlogu o Vukovaru, koji su poduprli gotovo svi zastupnici ovog Doma, taj zakon još nije ugledao svjetlo dana. Zanima je, također, prelaze li ukidanjem Županijskog doma sva njegova prava na Zastupnički i gdje je pravno uporište za to. Na kraju je upitala kako to da se ne mijenja i članak 119. Ustava, s obzirom na to da se Vladinjom amandmanom precizira da stupanjem na snagu ovih ustavnih promjena, među ostalim, prestaje dužnost predsjedniku Vrhovnog suda RH te predsjedniku i članovima Državnog sudbenog vijeća. Postavlja se pitanje, kaže, koja je sada uloga Predsjednika Republike kod biranja i razrješavanja predsjednika Vrhovnog suda.

Nema sumnje da se Ustav mijenja isključivo zbog dnevno-političkih potreba.

Trebalo bi ukinuti i Zastupnički dom

Ivo Lončar (nezavisni) izjavio je da ga ove ekspresne promjene Ustava istodobno zbunjuju i plaše (nastavimo li ovakvim tempom do kraja godine promijenit ćemo ga još tri puta). Budući da Sabor ionako ni o čemu ne odlučuje jer je potpuno marginaliziran, a Zastupnički dom je daleko skuplji od Županijskog, zastupnik sugerira da se i taj Dom ukine, tako da zemljom vlada 6 mudrih vođa ili fihra. Državu bi, kaže, trebalo organizirati na partijskom načelu, budući da smo kroz povijest naučili da partija nikada ne može pogriješiti, a

među tih 6 vođa su ionako i bivši generalni sekretari partije. Nadalje, treba ustrojiti izvršni i organizacijski sekretarijat te politburo u okviru kojega bi djelovao sekretar zadužen za informiranje, koji bi ujedno bio direktor i glavni urednik svih hrvatskih medija (oni bi se skupno zvali pravda). A da bismo zamazali oči domaćoj i svjetskoj javnosti, mogli bismo uvesti i sovjete na čijem bi čelu bio predsjednik prezidija vrhovnog sovjeta, dok bi funkciju današnjeg predsjednika Vlade obavljao predsjednik ministarskog vijeća, prema Lenjinovom modelu iz njegove knjige "Država i revolucija". Zastupnik je na kraju pojasnio da su ga na takve ideje ponukala izlaganja mnogih sudionika u raspravi koji su pokazali da su im pravo, Ustav i zakon samo sredstvo a ne cilj, te izjava predsjednika udruge hrvatskih sudaca, gospodina Gredelja, da bi se na taj način bitno poboljšala revolucionarnost hrvatskog prava. Neka naša revolucija koja je trajala 45 godina, s deseto-godišnjim prekidom, i dalje teče, na dobrobit svijetu nas, zaključio je Lončar.

U svom ponovnom javljanju **Vladimir Šeks** je još jednom upozorio na moguće posljedice izostavljanja riječi "svi" iz stavka 1. članka 45., apelirajući na predlagatelje da uvažava amandman Kluba zastupnika HDZ-a. U nastavku je primijetio da u prijelaznim i završnim odredbama Ustava niti jedne druge demokratske zemlje nije reguliran prestanak mandata predsjedniku Vrhovnog suda, kao što predlažu klubovi zastupnika vladajuće koalicije i Vlada. Ne samo da će ovaj naš raritet ući u Guinnessovu knjigu rekorda, nego će tvorac tog rješenja, mr. Mato Arlović, zasigurno naći svoje mjesto u Muzeju voštanih figura u Londonu, rekao je Šeks. Na upozorenje predsjednika Doma da ne bi trebao vrijeđati kolege pojasnio je da mu to nije bila namjera, nego da je samo želio ukazati na to da zahvaljujući svom originalnom izumu, mr. Arlović zaslužuje da se nađe u spomenutom muzeju uz bok najistaknutijih ličnosti svijeta za ustavnopravne znanosti.

Zastupnik mr. **Mato Arlović** (SDP) ocijenio je da bi hrvatsku javnost trebalo konačno obavijestiti o neustavnom stanju koje je bilo prisutno prilikom izbora predsjednika sudova u Hrvatskoj. Podsjetio je na stavove Ustavnog suda koji je

razmatrao i ocjenjivao Zakon o Državnom sudbenom vijeću i Zakon o sudovima. Tom su prilikom utvrđene neustavne odredbe i ponašanje Državnog sudbenog vijeća koje je prekoračilo ovlasti prilikom izbora predsjednika sudova. Drugo što je Ustavni sud nesporno utvrdio, je da predsjednici sudova obavljaju poslove koji se odnose na: osiguravanje uvjeta rada, pravilan rad i poslovanje suda, postupanje s pritvorenicima te poslove u svezi sa sudskim procjeniteljima i vještacima. Upozorio je da odgovornost za imenovanja leži na zakonodavnom Domu, budući da je do imenovanja pojedinih predsjednika sudova došlo po zakonu koji nije u skladu s Ustavom. Ustavni je sud naznačio da su u tom slučaju bila prekoračena ovlaštenja u odnosu na ustavne mogućnosti Državnog sudbenog vijeća. Osim toga, jasno se ukazuje da je zakonodavno tijelo ovlašteno za izmjene i usklađivanje ovih pitanja, i to na tragu političkog i pravnog sustava utemeljenog u Ustavu. Isto tijelo može ova pitanja razmatrati na više načina - izmjenama Zakona o sudovima, Zakona o Državnom sudbenom vijeću, ili pak normom Ustavnog zakona, odnosno Ustava.

Stvar je političke procjene koji će se put odabrati, nastavio je zastupnik Arlović, dodajući da sve promjene moraju istovremeno biti i u skladu s Ustavom.

Pojedini predsjednici sudova imenovani su po zakonu koji nije u skladu s Ustavom.

Odgovarajući na metaforičku poruku da je zaslužio smještaj u Muzeju voštanih figura, zastupnik je napomenuo da je zajednički napor stranaka šestorice motiviran željom da se ispravi neustavno stanje u sudbenoj vlasti. Ukoliko se uspije u ovome poslu, onda će svi biti zapamćeni po savjesnom obavljanju svojih zastupničkih obveza. Napomenuo je na kraju da nikome nije palo na pamet da ukida sudački mandat i dužnost. Radi se samo o prestanku obnašanja dužnosti predsjednika sudova, zaključio je zastupnik, pozivajući sve sudionike da u raspravi iznose točne i korektne podatke i namjere predlagatelja.

Pravo na repliku zatražio je zastupnik **Vladimir Šeks** (HDZ) koji smatra da su točno citirane odluke Ustavnog suda prema kojima biranje predsjednika sudova od Državnog sudbenog vijeća nije bilo u skladu s Ustavom. Međutim, primijetio je da je krajem 2000. godine, kada su donošene izmjene i dopune Zakona o sudovima, upozoravano da nije riješeno pitanje izbora sudaca. Iznijeta upozorenja tada nisu prihvaćena i na brzinu je donesen rečeni zakonski prijedlog. Ovo neustavno stanje trebalo se ranije razriješiti, upozorio je zastupnik. Odgovarajući na repliku, zastupnik Arlović citirao je odluku Ustavnog suda: "Sud je sam pokrenuo postupak i ukinuo kao nesuglasne sustavom, odredbe članka 12. alineja 1. i 2. Zakona, u dijelu, koji se odnosi na predsjednike sudova, ali i sve druge odredbe zakona koje uređuju pitanja vezana uz imenovanja i razrješavanja predsjednika sudova u postupku pred Državnim sudbenim vijećem, zbog njihove nesuglasnosti sa člankom 121. Ustava Republike Hrvatske".

I zastupnik **Mario Kovač** (HSL) javio se sa željom da ispravi netočno iznijeti navod. Ustvrdio je da je zastupnik Arlović u izlaganju spominjao rečenu odluku Ustavnog suda s nadnevkom 15. ožujka 2000. godine. Upozorio je zatim, da je Ustavni sud ukinuo, a ne poništio rečene odredbe Zakona o Državnom sudbenom vijeću koje se odnose na izbor predsjednika sudova. Obrazlažući ovu razliku, zastupnik je ocijenio da bi to značilo kao da ta zakonska odredba nije nikada ni donesena.

Politički motivi ustavnih promjena

I zastupnica **Jadranka Kosor** (HDZ) javila se replikom na izlaganje zastupnika Arlovića. Ocijenila je da su predlagatelji ustavnih promjena motivirani prvenstveno političkim razlozima što nije dobar znak. Upozorila je da se prvobitno željelo okončati mandat predsjednika Vrhovnog suda, a konačnim je prijedlogom, predloženo da stupanjem na snagu Ustavnog zakona, prestane i dužnost ostalim predsjednicima sudova. Podnijetim se amandmanom odustalo od toga, pa to potvrđuje da se ipak radi o političkoj odluci, upozorila je zastupnica.

Ponovno je na repliku odgovarao zastupnik Arlović, tvrdeći da je nadležni Odbor u svom prijedlogu išao samo na ustavne kategorije kod prvog čitanja. U raspravi je, međutim, bilo prijedloga koji su se pozivali na rečenu odluku Ustavnog suda, ocjenjujući da treba razriješiti i uskladiti ovo stanje s odlukom Ustavnog suda. Naravno da će se podneseni amandmani razmotriti, pa postoji mogućnost da se ova materija ne mora naći u ustavnom zakonu, jer se situacija može precizirati i u Zakonu o sudovima. Upozorio je ujedno da odluke Ustavnog suda važe od dana donošenja, a ne retroaktivno. Ukoliko se radi o povredi pojedinačnog prava, onda je osobama

Još je ranije ukazivano da zakonski treba precizirati sporne detalje oko izbora sudaca.

omogućeno da podnesu posebnu tužbu i zaštite svoje pravo, poglavito ukoliko je riječ o materijalno - imovinskim pravima.

Zastupnik Šeks je zatražio ispravak netočnog navoda. Smatra da je zastupnik Kovač naveo izvrsnu argumentaciju, te potvrdio da nije neustavno stanje ukoliko pojedino područje nije uređeno u skladu s Ustavom. Krunski dokaz za ovu tvrdnju sadržan je u podnesenom Prijedlogu zakona za provedbu Ustava. U njemu stoji da će se zakoni kojima se uređuje obrana i sigurnosne službe, te ustrojstvo, djelokrug i financiranje jedinica lokalne samouprave, u skladu s Ustavom, donijeti do 31. prosinca ove godine. Dakle, ako nešto nije u skladu sa Ustavom, postoje zakoni za provedbu Ustava, kojima se određene ovlasti dovode u sklad s Ustavom. Zastupnik Arlović ponovno se javio za riječ, kratko navodeći da treba razlikovati prijedlog zakona o kojemu se sada raspravlja, od odluke Ustavnog suda koja je na snazi i koju svi moraju poštivati.

Slijedeća se za raspravu prijavila zastupnica **Zdenka Babić - Petričević (HDZ)** navodeći da nije točna konstatacija koju je čula u raspravi, da imamo stabilan Ustav. Takav Ustav uvijek je odlika i odraz stabilne države, koja se mora razvijati i opstati, za razliku od političkih struktura koje su podložne promjenama nakon istjecanja mandata. Ocijenila je

da ni jedna vlast nije vječna pa neće biti ni ova, a ukidanje Županijskog doma predlažu upravo oni, koji tvrde da su nositelji demokracije. Upozorila je zatim, da biračka prava predstavljaju temeljno uporište svake demokracije. Dodala je da je u Ustavu Republike Hrvatske, unatoč uvodnim odredbama, već napušteno načelo općeg i jednakog prava glasa, a predloženim se promjenama ide i dalje u tom smjeru. Upozorila je da bi slijedom ovakvih nakana, nacionalne manjine stekle pravo na dva glasa, čime bi se narušila prava hrvatskih državljana hrvatske nacionalnosti. Upozorila je i na manjkavosti kojima se predlaže izmjena članka 45. stavka 1. Ustava. Smatra da nije dobro sročena odredba kojom: "hrvatski državljanini imaju opće, jednako pravo s navršenih 18 godina, u skladu sa zakonom". Znači, da se zakonom može uređivati, pod kojim se uvjetima ostvaruje i biračko pravo, ukazala je zastupnica, ocjenjujući ovu odredbu spornom. Ukazala je zatim i na pojedine detalje kojima se prišlo mijenjanju zakonskih prava hrvatskim braniteljima, strahujući ujedno, da će se pristupiti restriktivnim odredbama i kod carinskog zakona, kojim se uređuju prava hrvatskih iseljenika.

Zatim je nabrojala članke u kojima se navode srbizmi, ocjenjujući da bi u člancima 43., 46., 55., 57., 58. i 59., umjesto izraza "nadležan", trebao biti izraz - "mjerodavan". Upozorila je da se ovaj izraz može usporediti i provjeriti i na stranicama Razlikovnog rječnika, te istaknula da nema razloga za ponovno uvođenje "hrvatsko - srpskog jezika".

Na kraju se osvrnula i na neopravdane kritike koje u novinskim natpisima ukazuju, na tobožnje previsoke troškove hrvatskih zastupnika iz dijaspore, ukazujući da je ove ocjene iznio zastupnik Herman. Smatra da ovakvi napisi nisu korektni, jer su svi troškovi zastupnika manje, više izjednačeni i poznati hrvatskoj javnosti. Zatražila je na kraju da treba težiti ustavnoj jednakosti svih državljana Republike Hrvatske, koja u ovom trenutku, nije ostvarena.

Precizirati biračka prava iseljenika

Riječ je zatim dobio zastupnik **Joško Kontić (HSL)** motiviran željom da se razjasne pojmovi oko glasovanja

dijaspore. Ocijenio je da se ovi pojmovi često mistificiraju, a nameće se netočan dojam da je ovo odgovor na propuste bivše vlasti prema rečenom pitanju. Pozdravio je stav predlagatelja da se drugačije definira promjena u članku 45. kojom se ostavlja mogućnost kvalitetnijeg rješavanja, putem novih zakonskih prijedloga. Podsjetio je da značajan postotak hrvatskog naroda živi izvan granica Republike Hrvatske, a veliki dio živi u susjednoj državi, Bosni i Hercegovini. Hrvati su u toj državi konstitutivan, jednakopravan i suveren narod, ili bi to trebali biti, ustvrdio je zastupnik. Upozorio je ujedno, da će, ukoliko se ne riješe aktualni problemi, doći do ozbiljnih problema u toj državi. Ukazujući na sličnu praksu kod drugih država, ukazao je na izborne zakone državljana Armenije i susjednog Azerbejdžana. Upozorio je da armenski birač pored statusa državljanstva mora imati i prebivalište u Armeniji barem godinu dana. Sukladno ovim pravilima, predstavnici armenske dijaspore nemaju pravo glasovati niti biti birani u predstavnička tijela. Spomenuo je i zakonska rješenja oko istoga pitanja u Portugalu koji ima jednodomni parlament. Ova je zemlja jedna od malobrojnih, koja poput Hrvatske, rezervira 4 mjesta za predstavnike dijaspore u parlamentu koji ima 230 neposredno izabranih zastupnika. Zanimljivo je da predstavnici dijaspore u Portugalu imaju samo pravo glasovati u parlamentarnim izborima, dok nemaju pravo glasa na predsjedničkim izborima i na referendumu. Naveo je zatim slične izborne zakone kojima se uređuje pozicija dijaspore na primjerima izbornog sustava Španjolske, Mađarske, Slovenije i Irske. Ukazao je da Irski Senat popunjava i grupa od šest zastupnika koji su diplomirali na irskim sveučilištima, bez obzira na državljanstvo, mjesto rođenja ili zemlju prebivališta. Budući da parlamentarna praksa u raznim državama ukazuje na šarolikost rješenja, zastupnik je ocijenio dobrim što se na vrijeme ovaj segment razmatra i u Hrvatskom Saboru. Ocijenio je da bi

Iz predloženog zakonskog teksta trebalo bi ukloniti izraze koji nisu u duhu hrvatskog književnog standarda.

Hrvatski iseljenici trebali bi dobiti svoje mjesto prilikom glasovanja za zakonodavnu vlast, ali prema modelu drugačijem od dosadašnje prakse.

hrvatska dijaspora na određeni način trebala i nadalje biti predstavljena u Saboru, ali ne posredstvom "fiksne kvote", odnosno da se unaprijed rezerviraju zastupnička mjesta. Smatra da bi sustav tri ili četiri izborne jedinice bio najprikladniji za očuvanje izbornih prava dijasporne čija se pomoć u stvaranju i obrani Republike Hrvatske ne treba zanemarivati. Ukazao je da mladi ljudi iz svijeta dolaze u Hrvatsku urediti i odslužiti vojni rok, pa treba pronaći fleksibilno rješenje kojim bi ostvarili političke interese i određena izborna prava. Smatra ujedno da nisu utemeljeni prigovori da se često pristupa ustavnim promjenama, te ukazao na primjer susjedne Italije. Ova je država, upozorio je zastupnik Kontić, svoj Ustav mijenjala u rujnu 1999., pa ponovno u ožujku 2000. godine. Zbog obavljenih promjena nisu bili prozivani i kritizirani, upozorio je zastupnik. Smatra da bi istovremeno trebalo osigurati i znatno više dijaloga i konzultacije među strankama i stručnjacima, jer je to pouzdan način da se prevladaju međusobne kritike i napadi. Osvrćući se na polemike zastupnika Arlovića i Šeksa oko spornih odredbi sadržanih u članku 146 a., zastupnik Kontić iznio je i vlastito mišljenje. Zapitao je hoće li se ta odredba odnositi na prestanak dužnosti predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske i članova Državnog sudbenog vijeća, svaki puta kada se bude mijenjao Ustav. Ocijenio je da je riječ o vrlo ozbiljnom problemu koji se mora analizirati i ukloniti u samom korijenu, a ne kasnije ponovno pristupati ustavnim promjenama.

Nakon toga predsjedavajući je iznio prijedlog kojim bi se na temelju članka 209. stavka 2. Poslovnika dopunio dnevni red sa slijedećom točkom - Prijedlog odluke o raspisivanju referendumu, temeljem akta koji je zaprimljen s jučerašnjim datumom od predsjednice Županijskog doma. Predsjedavajući je precizirao da je ovaj zahtjev podnio

Klub zastupnika HDZ-a, posredstvom predsjednika Kluba, zastupnika Šeksa. Ukazao je zatim da zastupnici na temelju članka 208., stavka 5. Poslovnika, imaju pravo podnošenja prigovora na podneseni prijedlog. Ovu je poslovničku mogućnost iskoristio zastupnik Arlović kako bi ukazao da se rečena točka ne bi trebala uvrstiti u dnevni red. O navedenim se razlozima ne može raspravljati jer nije bilo dovoljno potpisanih, s obzirom na to da je jedan zastupnik dva puta potpisan. Podsjetio je ujedno na odluku Ustavnog suda koji je potvrdio da nije povrijeđena procedura oko ustavnih promjena, pa nema razloga da se s ovim pitanjem ide na referendum. Treba nastaviti, zaključio je zastupnik Arlović, rad na promjeni Ustava Republike Hrvatske. Ponovno je ispravak zatražio zastupnik Šeks, te zatražio da se rečena točka uvrsti u dnevni red. Ukazao je istovremeno da je Županijski dom Hrvatskog sabora svoje obrazloženje podnio striktno u skladu s ustavnim odredbama.

Predsjedavajući je osujetio daljnju raspravu oko dva oprečna stava, koja su bila potpuno jasna i razvidna, te dao na glasovanje zaključak, kojim se ne prihvaća prijedlog za dopunu dnevnog reda točkom - Prijedlog odluke o raspisivanju referendumu. Nakon brojanja glasova utvrdio je da je većinom glasova odbijen prijedlog za dopunu dnevnog reda (72 glasa "za" i 19 "protiv"), a zatim je pozvao zastupnike da nastave s raspravom.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** zamjerio je parlamentarnoj većini da je Ustav pretvorila u običan papir, "po kojemu se može iz dana u dan šarati, precrtavati, dopisivati i mijenjati po miloj volji". Zamjerio je na arogantnom ponašanju pojedinaca koji utvrđuju gdje se sada može i pušiti, ukazujući da su oni vlast. Smatra da se na takav način blamira rad, a ta se ocjena čula i od pojedinih zastupnika iz koalicije šest parlamentarnih stranaka.

Ustav ne treba često mijenjati

Zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** iznijela je ocjenu da stalne ustavne promjene ne pridonose stabilnosti političkog sustava Republike Hrvatske. U većini demokratskih država smjenjuju se stranke na vlasti i

predsjednici, ali Ustav desetljećima ostaje nepromijenjen. Smatra da su najnovije promjene motivirane prvenstveno političkim kalkulacijama, a nejasno je i gašenje Županijskog doma, u trenutku kada se većina europskih sustava opredjeljuje za dvodomnu parlamentarnu opciju. Smatra da bi Županijski dom i dalje trebao predstavljati teritorijalne jedinice, budući da se time nadzire i poboljšava kvaliteta rada Zastupničkog doma.

Osvrnula se i na sporne odredbe kojim se ustavno, biračko pravo uređuje u skladu sa zakonom. Smatra da široko tumačenje nepreciznih zakonskih odredbi može narušiti neupitna ustavna prava, budući da se može postaviti pitanje oko mjesta prebivališta ili plaćanja poreza. Ne bi se ujedno trebala mijenjati niti sintagma "svi hrvatski državljani", ne želi li se dijelu hrvatskih državljana uskratiti ili ograničiti pravo glasa. Najavila je da će, s tim u svezi, podržati amandman Kluba zastupnika HDZ-a. Istaknula je da respektira maksimalna prava nacionalnih manjina oko kulturne autonomije, ali ne može podržati narušavanje izbornih prava Hrvata u odnosu na ostale građane u Republici Hrvatskoj. Podsjetila je na odredbu o ustavnoj jednakosti ocjenjujući da se ove odrednice moraju izjednačiti i kada se govori o aktivnom i pasivnom pravu. Najavila je da neće podržati ovako sročene prijedloge promjene Ustava.

Županijski dom treba sačuvati

Zastupnik **dr. Anto Kovačević (HKDU)** upozorio je da su nedavno okončane promjene oko Ustava. Ocijenio je da bi pročišćeni tekst Ustava trebao biti na snazi barem 10 godina, a umjesto toga pristupa se novim promjenama. Smatra da ovakvi

Županijski dom trebao bi predstavljati teritorijalne cjeline i nadzirati rad Zastupničkog doma.

potezi svjedoče o neozbiljnosti sadašnjih vlasti, ocjenjujući ujedno da bi Županijski dom svakako trebalo sačuvati. Njegovi zastupnici bi na državnoj razini trebali biti glasnogovornici jedinica lokalne

samouprave, utemeljene na demokršćanskim načelima i uzorima, slično kao i Europski parlament i većina država EU. Smatra ujedno, da se ne trebaju poništavati stečena izborna prava hrvatske dijaspore, koja se iskazala oko stvaranja i obrane hrvatske države. Ukazao je zatim i na tešku poziciju hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini koji danas proživljavaju svoju najveću tragediju, strahujući da će nestati iz Bosne i Hercegovine. Upozorio je da će ova država doživjeti raspad ukoliko se ne ugasi postojanje entiteta Republike Srpske. Budući da se predloženi zakonski tekst udaljava od proklamiranih najava približavanja vrijednostima Europske unije, glasovat će protiv, zaključio je zastupnik Kovačević.

Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** upozorio je da se vrši pritisak na zastupnike HDZ-a, kako bi odustali od proklamiranih političkih zahtjeva. Glasovi iz sjene upozoravaju ih na bezizglednost, jer će "glasnačka mašinerija presuditi, a najupornijima će se pronaći upletenost u tobožnjim aferama". Smatra da se ovakvi pritisci nisu odvijali ni u najcrnijim danima komunističkog režima. Smatra ipak, da treba hrabro nastaviti parlamentarnu borbu, budući da njihovo biračko tijelo očekuje da se odgovarajuće utječe na loše zakonske prijedloge. I on je upozorio da se odustalo oko izmjena članka 45. Ustava Republike Hrvatske, a razloge odustajanja pronalazi u dosljednoj i argumentiranoj kritici HDZ-a. Zatražio je da se kod normiranja biračkog prava hrvatskih državljana svakako unese riječ - "svi", ponavljajući već iznijetu argumentaciju koja se čula u dotadašnjem tijeku rasprave.

Ukazao je zatim da treba razdvojiti dijasporu, od Hrvata Bosne i Hercegovine. Smatra da su ovi potonji, hrvatski državljani, s prebivalištem izvan granica Republike Hrvatske i kao takvi uživaju izborna prava, sve dok Republika Hrvatska i BiH, ne potpišu sporazum o dvojnomo državljanstvu. Ukoliko im se uskrate stečena prava, to će predstavljati narušavanje ljudskih i građanskih prava jednog dijela hrvatskog naroda, upozorio je zastupnik Kovač.

Govorio je zatim i o izbornom pravu iseljene Hrvatske. Podsjetio je da je fiksna kvota na zadnjim izborima

zamijenjena u nefiksnu kvotu, koja je realizirana u 11 izbornoj jedinici. Upozorio je na brojne predstavke i žalbe dijaspore koje dobiva kao predsjednik Odbora za useljništvo. Dominira zabrinutost za najnoviju političku praksu prema iseljenicima. Ova kategorija hrvatskih državljana ukazuje na suprotne trendove ostalih država, koje nastoje unaprijediti svoje odnose s dijasporom. Ukazao je da čak i Republika Kina koja broji preko milijardu stanovnika, stimulativnim mjerama poziva svoje iseljenike na povratak. Ocijenio je na kraju, da bi se Hrvatska trebala svakako orijentirati na davanje gospodarskih pogodnosti svojim iseljenicima. Strani kapital želi ostvariti samo transfer profita, dok su hrvatski poduzetnici i emotivno vezani za svoju domovinu. Izrazio je očekivanje da će prevladati razum i da će hrvatski državljani koji imaju prebivalište izvan Hrvatske, nadalje ostvarivati aktivno i pasivno biračko pravo.

Biračko pravo urediti zakonom

Na kraju je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** zatražila riječ u ime Kluba zastupnika DC-a. Ocijenila je da ovaj Prijedlog promjena Ustava predstavlja završetak ustroja jačanja državnih vlasti, te vodi prema jasnom razgraničenju: na izvršnu, zakonodavnu i sudsku vlast. Izrazila je očekivanje da će Ustav nakon svih promjena biti u potpunosti usklađen s terminološkim konvencijama koje je Republika Hrvatska prihvatila, da pročišćen od svih pitanja koja se ne definiraju Ustavom. Smatra da ovim prijedlogom dobivamo moderan, temeljni zakon, koji je u tehničkom smislu čak i puno bolji od nekih ustava zemalja članica EU. Demokratski centar podržao je ukidanje Županijskog doma, koji se pretvorio u repliku Zastupničkog doma, umjesto da je postao snažni korektivni i kontrolni mehanizam i predstavničko tijelo jedinica lokalne uprave i samouprave. Izrazila je zadovoljstvo što je prihvaćen prijedlog DC-a da se biračko pravo uredi zakonom. Na kraju je istaknula da prihvaćanje dobrih prijedloga ne bi trebalo definirati kao da DC postaje dijelom nove zajedničke grupacije sedam parlamentarnih stranaka. Potvrdila je kako ostaju oporbenom strankom koja će imati oštrinu, ali će zauzeti konstruktivan stav, ukoliko

budu predloženi dobri zakonski prijedlozi. Podsjetila je da se u međustranačkom dogovaranju prošle godine nudilo odustajanje od svih 18 podnijetih amandmana za uvođenje kategorije obvezujućeg mandata.

Zastupnik Šeks odgovorio je na ove aluzije, te podsjetio zastupnike DC-a da su glasovali za snižavanje naknada roditeljima, a oko pregovora i međustranačkog dogovaranja ustvrdio je da ne treba koristiti neprovjerene i proizvoljne informacije. Ocijenio je da dosadašnji parlamentarni rad DC-a u oporbi nije polučio naročite rezultate, jer im nedostaje dosljednost.

Pravo da uputi odgovor na repliku, zatražila je zastupnica Škare - Ožbolt, ukazujući da principijelnost treba odlikovati svakog političara. Podsjetila je na glavne naznake dosadašnjeg oporbenog djelovanja DC-a, pozitivno ga ocjenjujući, dosljednim i korisnim.

I zastupnik **dr. Mate Granić (DC)** u svom je kratkom izlaganju upozorio da je HDZ zapravo pokušao trgovati sa svojim amandmanima zbog obvezujućeg mandata zastupnika, a takvo ponašanje najbolje govori o stupnju principijelnosti. I on je ocijenio da postoje razlozi za ukidanje Županijskog doma.

Zastupnik Šeks nastavio je iznositi svoja razmatranja oko definiranja principijelnosti, te ukazao zastupnici Vesni Škari - Ožbolt da nije principijelno biti izabran na listi HDZ-a, a nakon toga izaći iz stranke, osnovati novu stranku, te zadržati mandat. Isto pravilo odnosi se i na zastupnika Granića. Prozvana zastupnica podsjetila je zatim, da se HDZ kao stranka neprekidno bavi

Treba poticati povratak iseljenika i ulaganje u hrvatsko gospodarstvo.

sama sa sobom, te se zbog tih okolnosti moralo pristupiti osnivanju nove stranke koja će početi rješavati opće probleme koji su zanimljivi biračima. Ovakve argumente nije prihvatio zastupnik Šeks, demantirajući usput iznijetu tvrdnju, te ukazujući na paletu zakonskih prijedloga koje je u posljednje vrijeme ova stranka potaknula. Zastupnik Granić u svom ponovnom javljanju pojasnio je da nisu pristupili osnivanju nove stranke: "Mi nismo išli u drugu stranku, nego smo u raslojavanju pokreta koji je obavio časnu i važnu funkciju u stvaranju

Hrvatske države, stvorili svoju stranku”.

Ovim je objašnjenjem okončana rasprava, a predsjedavajući je najavio da će se u nastavku rada govoriti o predloženim amandmanima.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA

U nastavku sjednice uslijedilo je izjašnjavanje o amandmanima koje su podnijeli klubovi zastupnika i pojedini zastupnici (ukupno 10). O navedenim prijedlozima, koje su njihovi podnositelji i usmeno obrazložili na sjednici, očitovao se, u ime predlagatelja, **mr. Mato Arlović**. Izvijestio je zastupnike da je Odbor prihvatio samo amandman Vlade za izmjenu i dopunu članka 70. Riječ je o prijedlogu da se iza članka 146. doda Glava “IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE” te članci 147. i 148. Prvim se propisuje da stupanjem na snagu ovih ustavnih promjena prestaje s radom Županijski dom Hrvatskog sabora te prestaje dužnost dosadašnjem predsjedniku i članovima Državnog sudbenog vijeća i predsjedniku Vrhovnog suda RH. U drugom stavku tog članka stoji da promjene Ustava RH stupaju na snagu kad ih proglasi Zastupnički dom Hrvatskog sabora, dok se člankom 148. predviđa da će Hrvatski sabor donijeti Ustavni zakon za provedbu Ustava RH. Sličan amandmanski zahtjev uložili su i klubovi zastupnika vladajuće šesterke, DC-a i nacionalnih manjina, ali su kasnije povukli svoj amandman, budući da je predlagatelj Vladinu formulaciju ocijenio preciznijom (sadržajno pokriva i njihov prijedlog). Odbor je jedino preformulirao naziv spomenute glave u “Završne odredbe”. Većinom zastupničkih glasova taj je amandman prihvaćen u ovako izmijenjenom obliku.

Budući da nije uvažen prijedlog Kluba zastupnika IDS-a da se u članku 1. Prijedloga promjena Ustava RH “Izvorišne osnove” riječ “nezavisne” promijeni u “neovisne”, **Damir Kajin** je, u ime svojih stranačkih kolega, povukao taj amandman. Inzistirao je, međutim, da se o njihovom drugom amandmanu glasuje, uz obrazloženje da su Bošnjaci i Slovenci bili spomenuti u Izvorišnim osnovama Ustava do 1999. godine (nije prošao).

Vladimir Šeks nije bio zadovoljan obrazloženjem mr. Arlovića da se stavak 1. članka 45. i bez riječi “svi” odnosi na sve hrvatske državljane i zahtijevao je da se o tome glasuje (ni taj amandman nije dobio “zeleno svjetlo”) Ni amandmani **Daria Vukića (HDZ)** nisu naišli na razumijevanje predlagatelja, a ni većine zastupnika. Kako je objasnio podnositelj svrha je njegovih prijedloga za dopunu čl. 85. te izmjenu stavka 2 u čl. 87. Ustava RH jačanje instituta referenduma, kao kontrolnog načina iskazivanja volje naroda nakon ukidanja Županijskog doma.

Obrazlažući stajalište Odbora **mr. Arlović** je naglasio da se nadležnost Zastupničkog doma, određena Ustavom, ne može mijenjati te da su člankom 87. precizno regulirani tzv. državni i narodni referendum. Osim toga, to se pitanje može detaljnije urediti Zakonom o referendumu. Unatoč tom obrazloženju zastupnik je zahtijevao glasovanje, ali nije dobio očekivanu podršku kolega (njegovi amandmani nisu prošli).

Dr. Jure Radić inzistirao je da se glasuje o amandmanskom zahtjevu Kluba zastupnika HDZ-a da se u tekst članaka 43., 46., 55., 57., 58., 59. itd. vrati riječ “mjerodavan” umjesto predloženog izraza “nadležan” (srbizam). Mr. Arlović je napomenuo da su članovi Odbora konzultirali jezičnog stručnjaka koji nema zamjerki na sporni izraz. Uslijedilo je

glasovanje, ali taj amandman ipak nije prošao, budući da su se zastupnici priklonili mišljenju predlagatelja.

Odbor je odbacio i amandman **dr. Zlatka Kramarića** na članak 60. st. 2. Obrazlažući stajalište predlagatelja **mr. Arlović** je napomenuo da je sadašnja odredba posve precizna. Naime, omogućuje da se zakonom odredi dio javnih tijela i uprava u kojima se može ograničiti pravo na štrajk, a to pravo se može dodatno ograničiti i Zakonom o štrajku. Osim toga, izmjena te odredbe nije obuhvaćena predloženim ustavnim promjenama. Uvaživši to obrazloženje zastupnik je povukao svoj amandman, kao i zahtjev za izmjenu stavka 2. u članku 133. Naime, predstavnik predlagatelja ga je uvjerio da ne bi trebalo ići na širenje ustavnih normi te da se predloženo rješenje može ugraditi u Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Nakon toga je predsjednik Zlatko Tomčić zaključio raspravu i dao na glasovanje Prijedlog promjena Ustava RH, uz napomenu da je za njihovo donošenje potrebna dvotrećinska većina glasova svih zastupnika. Nakon njihova poimeničnog izjašnjavanja predsjednik je konstatirao da se većina zastupnika (103) izjasnila za predložene promjene, dok ih je 35 glasovalo protiv. To znači da su predložene ustavne promjene donešene dvotrećinskom većinom, u tekstu što ga je podnio Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav, zajedno s prihvaćenim amandmanom Vlade.

Dvotrećinskom većinom zastupničkih glasova donesena je i Odluka o proglašenju promjena Ustava RH. Zastupnici su ujedno ovlastili Odbor da utvrdi i izda pročišćeni tekst Ustava RH.

M.Ko.; V.Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG USTAVNOG ZAKONA ZA PROVEDBU USTAVA REPUBLIKE HRVATSKE

Izborni zakon - najkasnije godinu dana prije redovnih izbora

• Prestanak rada (zastupnika) Županijskog doma te mandata predsjednika Vrhovnog suda Hrvatske i mandata predsjednika i članova Državnoga sudbenog vijeća nije reguliran ovim zakonom već Završnim odredbama Ustava Republike Hrvatske.

Zastupnički dom donio je - na Prijedlog Odbora za Ustav, Poslovník i politički sustav - Ustavni zakon za provedbu Ustava Republike Hrvatske u tekstu prilično izmijenjenom (u odnosu na prvobitni prijedlog), i to amandmanima klubova zastupnika SDP-a, HSLŠ-a, HSS-a, HNS-a i LS-a, PGS-a i SBHS-a, DC-a, nacionalnih manjina i IDS-a i Vlade RH. Za to je glasovalo više od dvije trećine zastupnika (103 "za", a 37 "protiv"). HDZ se i u drugom čitanju protivio predloženoj s istim argumentima kao u prvom čitanju, uz ocjenu da zakonski prijedlog nema ustavnu osnovu.

Amandmanima povučena odredba o prestanku mandata predsjednika svih sudova. To će pitanje biti regulirano Zakonom o sudovima.

Amandmanima, koje je uvažio predlagatelj, odustalo se od rješenja o prestanku mandata predsjednicima svih sudova, a prestanak mandata predsjedniku i članovima Državnoga sudbenog vijeća te predsjedniku Vrhovnog suda prepušten je (regulira se) Prijelaznim i završnim odredbama Ustava. Jednako kao i prestanak rada (zastupnika) Županijskog doma.

Prijedlog ustavnog zakona prikazali smo u broju 293. od 5. travnja 2001. na strani 9, pod naslovom: Usklađivanje pravnog sustava s Ustavom.

Razlike prema Prijedlogu

U obrazloženju Konačnog prijedloga ukazuje se na razlike između Konačnog prijedloga i Prijedloga zakona. Na temelju rasprave, predlagatelj je - kako stoji u obrazlo-

ženju - poštujući načelo jednakosti svih pred zakonom predvidio da osim predsjedniku Vrhovnog suda (kako je bilo predviđeno Prijedlogom) prestaje, mandat i predsjednicima: Upravnog suda RH, Visokoga trgovačkog suda, Visokoga prekršajnog suda te predsjednicima trgovačkih i županijskih sudova, predsjednicima općinskih i prekršajnih sudova te da se započeti postupci imenovanja predsjednika sudova nastavljaju prema Zakonu o sudovima.

Prihvaćen je i prijedlog da se u Konačni prijedlog unese deklaratorna odredba prema kojoj Županijski dom prestaje s radom kad se usvoje promjene Ustava RH.

Nije prihvaćena primjedba zastupnika Šantića da se skrate rokovi za donošenje pojedinih zakona. Obrazloženje - utvrđeni rokovi ne mogu biti duži od rokova utvrđenih Konačnim prijedlogom, ali je moguće i preporučljivo donijeti predviđene zakone u kraćem roku.

RADNA TIJELA

Predlagatelj, Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav izjasnio se o amandmanima prihvativši, većinom glasova, amandmane Vlade RH na članke 4-7., 12. i 13., kojima su sadržajno obuhvaćeni amandmani klubova zastupnika SDP-a, HSLŠ-a, HSS-a HNS-a i LS-a, PGS-a i SBHS-a, DC-a, nacionalnih manjina i IDS-a na članke 6., 7. i 13. te amandman tih klubova zastupnika na članak 8. Konačnog prijedloga (na koji Vlada RH nije podnijela amandman).

Odbor za zakonodavstvo podržao je predloženo bez primjedbi, uz zahtjev da se tekst redigira prije objave u "Narodnim novinama".

Odbor za pravosuđe razmotrio je predloženo kao zainteresirano radno tijelo. Ocijenjeno je da su izmjenama i

dopunama Zakona o sudovima i Zakona o Državnom sudbenom vijeću - u skladu s ustavnim promjenama iz studenoga 2000. - stvorene pretpostavke za reorganizaciju dijela pravosudnog sustava te za pokretanje postupaka za izbor dijela pravosudnih dužnosnika. Izmjenama su uvažene i ocjene i rješenja Ustavnog suda RH iz Odluke o ukidanju pojedinih odredbi Zakona o Državnom sudbenom vijeću, koja je uvjetovala i rok izmjene i dopune tih zakona.

Pokretanje postupaka za izbor dijela pravosudnih dužnosnika posljedica su, stoji u Izvješću Odbora, bitnih promjena u ustavnoj i zakonskoj materiji kojima je, na potpuno nov način, u korist općeg stanja u pravosuđu, reguliran ustroj pojedinih pravosudnih tijela (npr. Državnog odvjetništva), a i uvjeti te način izbora i sadržaj ovlaštenja pojedinih pravosudnih dužnosnika i tijela.

U Izvješću Odbora, nadalje, stoji, da se ne može osporiti sumnja u legalnost mandata dijela pravosudnih dužnosnika koji su izabrani na temelju odredbi Zakona o Državnom sudbenom vijeću, legalnost kojeg je u pitanje doveo i Ustavni sud Republike Hrvatske. Ne radi se, dakle, ni o kakvoj lustraciji u pravosuđu već o primjeni nužnih izmjena Ustava, Zakona o sudovima i Zakona o Državnom sudbenom vijeću.

Ovo radno tijelo imalo je primjedbe i na pojedine odredbe. Članak 5. nije nužan, rečeno je, ali je koristan, osobito zbog roka koji obvezuje i predlagatelja zakona i zakonodavca. Predloženi rok nije usklađen sa zaključkom sa sjednica odbora za pravosuđe i za zakonodavstvo iz prosinca 2000., ali je nužno poštovati onaj određen aktom višeg ranga.

Po ocjeni članova Odbora, nije nužna ni odredba članka 6. jer iz samog Ustava proizlazi njezina

neposredna primjenjivost. Ocjena o nepotrebnosti stavka 1. članka 7. obrazlaže se upozorenjem da je to riješeno odredbom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću. Stavak 2. bi trebalo dopuniti odgovarajućim rokom u kojem će se obaviti izbor članova Državnoga sudbenog vijeća.

Članovima Odbora za pravosuđe najsporniji je članak 8. Naime, jedino institucija predsjednika Vrhovnog suda ustavna je kategorija pa nalazi mjesto u aktu ustavnog ranga, dok pitanje ostalih nabrojanih kategorija predsjednika sudova treba rješavati odgovarajućim intervencijama u Zakonu o sudovima. Članak je suvišan i stoga što će pitanje mandata predsjednika Vrhovnog suda biti riješeno Prijelaznim i završnim odredbama Ustava. Zaključna je ocjena radnog tijela da će predloženi Ustavni zakon svojim odredbama, poboljšanim u skladu s primjedbama Odbora i amandmanima klubova zastupnika pridonijeti razrješenju pojedinih ustavnopravnih dvojbi na tom području, a i nastojanjima da se u potpunosti poštuju okviri ustavnosti i zakonitosti.

AMANDMANI

Klubovi zastupnika SDP-a, HSLŠ-a, HSS-a, HNS-a i LS-a, PGS-a i SBHS-a, DC-a, zastupnika nacionalnih manjina i IDS-a podnijeli su četiri amandmana. Predložili su brisanje članka 6. (neposredna primjena odredbi Ustava na izbor sudaca Ustavnog suda, izbor predsjednika Vrhovnog suda te imenovanje Glavnoga državnog odvjetnika) i 7. (prestanak članstva u Državnome sudbenom vijeću stupanjem na snagu Ustavnog zakona). Četvrtim je amandmanom predloženo brisanje članka 13. Konačnog prijedloga, kojim je bilo utvrđeno da danom proglašenja promjena Ustava prestaje s radom Županijski dom Hrvatskog sabora.

Dario Vukić (HDZ) predložio je da se člankom 4. predvidi kako će se potrebni zakoni donijeti godinu dana prije "održavanja izbora" (dakle, ne samo redovnih već i izvanrednih).

Vlada RH svojim je amandmanima predložila da se precizira kako se izborni zakon donosi *najkasnije* godinu dana prije održavanja redovnih izbora. Zato što su mogući i prijevremeni izbori bilo bi poželjno što prije pristupiti razmatranju izborne problematike, a ne čekati do 2002. -

Ne može se Ustavnim zakonom koji nije donijet po postupku za promjenu Ustava odrediti prestanak Županijskog doma, makar se promjenama Ustava taj dom ukida.

stoji u obrazloženju. Prestilizacija članka 5. Konačnog prijedloga predložena je zato što se prvopredloženim tekstom ("Zakoni kojima se u skladu s Ustavom Republike Hrvatske uređuje sudbena vlast i Državno odvjetništvo donijet će se najkasnije do 31. prosinca 2001. godine") posebno ističu zakoni kojima se uređuje izbor, djelokrug i način rad Državnoga sudbenog vijeća i Državnoga odvjetničkog vijeća, a zanemaruju zakoni kojima se uređuje ustanovljavanje, djelokrug, sastav i ustrojstvo sudova, postupak pred sudovima i drugo. Brisanje članka 6. predloženo je uz napomenu da je riječ o deklarativnoj, nepotrebnoj odredbi. Brisanje stavka 1. članka 7. predloženo je uz zahtjev da se izbor članova Državnoga sudbenog vijeća u skladu s Ustavom RH i na temelju odredbi Zakona provede najkasnije do 30. rujna 2001. Nema razloga da rok za usklađivanje zakona, drugih propisa i općih akata s Ustavom bude kraći od roka (godinu dana) za usklađivanje zakona kojima se omogućuje primjena odredaba Ustava koji se ne mogu neposredno promijeniti - stoji u obrazloženju sljedećeg amandmana.

Precizirati da se izborni zakon donosi najkasnije godinu dana prije održavanja redovnih izbora.

Uz prijedlog da se ta odredba uključi u Prijelazne i završne odredbe Ustava predloženo je brisanje članka 13. kojim je bilo predviđeno da danom proglašenja promjena Ustava prestaje s radom Županijski dom Hrvatskog sabora. Obrazloženje - mandat zastupnika u Županijskom domu određen je stavkom 1. članka 72. Ustava te traje četiri godine, osim ako većina zastupnika tog Doma ne odluči da se Županijski dom raspusti prije isteka mandata, ili ako se Ustavom izričito odredi da Županijski dom prestaje s radom. Prema tome, ne može se Ustavnim zakonom koji nije donijet

po postupku za promjenu Ustava odrediti prestanak Županijskog doma, makar se promjenama Ustava briše (ukida) taj dom.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

U ime **Kluba zastupnika HSLŠ-a** predloženo je podržao dr. **Vilim Herman**, izrazivši zadovoljstvo što se, kako je rekao, odolilo jednom zovu moguće uporabe revolucionarnog prava, odnosno prava koje bi bilo samo sebi svrhom, i napomenuvši kako cilj mora biti smirivanje odnosa, pravna sigurnost građana i građanki.

Predloženim se zaokružuje značajan posao s nekoliko važnih zadaća - da se omogući pravna stabilnost, omogući povjerenje u Ustav te normativno pravo približi zbilji. Te se promjene, naglasio je dr. Herman, moraju osjetiti i na vlastitoj koži, kao vladavina zakona, pravna država i vladavina zakona, odnosno kao osobna i imovinska sigurnost.

Luka Trconić izvijestio je zastupnike da **Klub zastupnika HSS-a** u cijelosti podržava predloženo jer je, kad je riječ o tom klubu amandmanima na članke 5. do 8. riješena i zadnja dvojba.

Akrobatika zbunjuje javnost

U ime **Kluba zastupnika HNS-a i LS-a**, **Zlatko Kramarić** prihvatio je predloženo, uz upozorenje da je ovaj zakon trebalo donijeti u tri faze, jer bi tek tada mogao nositi naziv "Ustavni". Ubuduće bi trebalo, naglasio je, izbjegavati bilo kakve drastične razlike između forme i sadržaja i, kako reče, koliko god to bilo nepopularno, pozvati se nekad na zdravu logiku. Koja govori da svaki zakon nije ustavni zakon, jer samo Ustavni može imati snagu Ustava i može biti s njim izjednačen. Prema tome, i postupak njegova donošenja mora biti istovjetan onome po kojem se donosi Ustav.

Predloženim se izvodi "mala akrobatika", jer se donosi zakon s nazivom Ustavni, koji, međutim, nema pravnu snagu Ustavnog zakona. Koliko takvi postupci zbu-

njuju javnost ako zbuduju mene kao zastupnika, političara, dometnuo je.

Rekavši zatim kako Klub zastupnika HNS-a i LS-a nema ozbiljnijih primjedbi na ono bolje u predloženoj - na sadržaj, jer su uvažene mnoge opravdane primjedbe. Pozdravlja se tako i odluka da se iz zakona izbaciti prestanak mandata predsjednicima svih sudova u Republici, jer bi se time dovele u pitanje neke tradicionalne vrijednosti predstavničke demokracije (instituti mandata, načelo pravne sigurnosti).

Mladen Godek (HSL) reagirao je na Kramarićeve tvrdnje izjavom kako se Ustavni zakon ipak može donijeti na ovaj način. Izričito je propisano da se u tri čitanja donosi samo Ustavni zakon o Ustavnom sudu, znači sve što nije izričito predviđeno donosi se na drugi način.

Pozdravlja se odluka da se iz zakona izbaciti prestanak mandata predsjednicima svih sudova u Republici, jer bi se time dovele u pitanje neke tradicionalne vrijednosti predstavničke demokracije (instituti mandata, načelo pravne sigurnosti).

Hoće li onaj na vlasti uvijek sam sebi propisivati izborna pravila

Daj Bože da nam se nikad više u Hrvatskoj ne dogodi da pomislimo da u jednom danu prestaje dužnost svim predstavnicima svih hrvatskih sudova - riječi su kojima je **Damir Kajin** započeo izlaganje u ime **Kluba zastupnika IDS-a**. Iako će se, dometnuo je, svi složiti da je dio tih ljudi bio eksponiran i kroz institucije bivše vlasti - od Ramušćaka (župan i ministar) nadalje.

Iako je dio ljudi (u pravosuđu) bio eksponiran i kroz institucije bivše vlasti (Ramušćak - župan i ministar, Olujićeva komisija) ne daj Bože da nam se u Hrvatskoj ikad više dogodi da pomislimo da u jednom danu prestaje dužnost svim predsjednicima svih hrvatskih sudova.

Ni za jednu vlast nije, međutim dobro (a moglo bi se to opet dogoditi promijene li se politički odnosi i druga politička grupacija dođe u priliku mijenjanja Ustava) da sve počne iz početka, kao da život počinje od nje - naglasio je zastupnik, opet dometnuvši kako se s posljedicama "kadriranja" Pašalića i Olujićeve komisije Hrvatska, vjeruje, oprostila te kako je prvi posljedice svega platio i sam tvorac te Komisije, Olujić.

Članak 4. zastupnik IDS-a je komentirao upitom - hoće li se jednom izbori održavati po važećem zakonu ili će uvijek onaj tko je na vlasti sam sebi propisivati izborna pravila (što je bila desetogodišnja praksa, a nažalost će biti i ubuduće).

Klub zastupnika IDS-a podržao je ipak predloženi zakon, uz zahtjev da se što više skrate rokovi za donošenje zakona o financiranju lokalne samouprave.

Ustavnopravne vratolomije

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a, Vladimir Šeks** izjavio je da se predloženi zakon ne bi smio donijeti ako se želi poštovati Ustav. Naime, ustavna osnova je ispuštena, nakon što je predlagatelj (odnosno njegov predstavnik, Arlović) bio upozoren da je nategnuta. Naznačeni su samo član 85. Ustava, koji govori o tome tko ima pravo predlagati zakone i članak 57. kojim je utvrđeno da Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav priprema nacrt odluka koji se odnose na Ustav.

Ustavne osnove nema zato što je "naš vrli arhitekt" propustio da kod ustavnih promjena (u prosincu) unese u Ustav odredbu o Ustavnom zakonu, koja je postojala u svim ustavima - rekao je Vladimir Šeks, dometnuvši kako ona unesena najnovijim promjenama, nije stupila na snagu. Umjesto da se to pitanje rješava organskim zakonom prišlo se rješavati Ustavnim bez ikakve podloge u Ustavu.

Komentirajući izjavu predsjednika Vlade kako promjena predsjednika sudova nije udar na neovisnost sudbene vlasti, zastupnik Šeks je ustvrdio kako se zaboravlja da je izmjenom Zakona o sudovima ("noćnom, brzopoteznom") ministar pravosuđa ovlašten da u biti sam, na prijedlog personalnih vijeća sudova, odluči tko imenuje predsjednika suda.

On je, nadalje, ustvrdio da Predsjednik Republike nije uspio nagovoriti predsjednika Vrhovnog

Predloženi zakon ne smije se donijeti ako se želi poštovati Ustav, jer nema ustavne osnove.

suda da podnese ostavku i tako mu otvori mogućnost da predloži već u javnosti nominiranog novog kandidata za predsjednika Vrhovnog suda pa je to ostavio predsjedniku Vlade, a Vlada - preko grupe saborskih zastupnika - predlaže da se kroz završne odredbe Ustava, ili Ustavni zakon za provedbu Ustava, ugasi mandat predsjedniku Vrhovnog suda. Te ustavnopravne vratolomije imaju i svoj politički odraz - Ustav se počinje poimati kao brzo potrošna roba, koja se može mijenjati prekononočno - "u skladu s prekononočnim zasjedanjima šestorice lidera, vode njihovih predstavnika, uz dodatno pojačanje oporbe, Demokratskog centra". Po riječima zastupnika, ta brzina skriva pogibelj, kad se dirnu jedne kockice moraju se preslagivati druge, "drugi dan kad se probude vide da su nešto krivo operirali, negdje zarezali preduboko skalpelom, pa se onda rađaju mali frankenštajni, ustavni".

Predsjednik Republike nije uspio nagovoriti predsjednika Vrhovnog suda da podnese ostavku i tako mu otvori mogućnost da predloži (već u javnosti nominiranog) novog kandidata pa je to ostavio predsjedniku Vlade. Vlada, pak, preko grupe saborskih zastupnika, predlaže da se kroz završne odredbe Ustava ili Ustavni zakon za provedbu Ustava ugasi mandat predsjedniku Vrhovnog suda.

Vladimir Šeks rekao je još kako je jako žalostan, jednako kao što je to bio (i izjavio) Ivica Račan 90. godine (zato što se na brzinu donose amandmani na Ustav Socijalističke Republike Hrvatske) zbog zadiranja u Ustav, koji je u najvećoj mjeri bio sidro i stožer koji je omogućio ostvarenje hrvatske slobode i nezavisnosti, organizaciju države i međunarodno priznanje.

Samo prividno je ovo korak naprijed jer procedura nije u skladu s demokratskom tradicijom i standardima, a uvijek je postupak u svezi sa

sadržajem pa će svima ostati vrlo gorak okus - da smo učinili nešto što nije dobro zaključio je zastupnik HDZ-a.

Predsjednik suda i sudačka praksa

Replicirajući Vladimiru Šeksu, **mr. Ivo Škrabalo (HSLŠ)** rekao je da je vjerojatno točna njegova tvrdnja kako se nije uspjelo u nagovaranju predsjednika Suda da dade ostavku pa se to unosi u Ustav, kao i da se čini mnogo toga radi poboljšanja strukture svih grana hrvatske vlasti, ali da je isto tako činjenica da je sadašnji predsjednik Vrhovnog suda postao predsjednik suda iako prije toga nije bio sudac nego župan. Sve promjene, naglasio je, idu za tim da se pojača neovisnost i efikasnost sudske vlasti.

Velimir Pleša (HDZ) javio se radi ispravka navoda. Nije točno da Ramušćak prethodno nije bio sudac. On je, među ostalim, bio i župan i ministar, ali je inače pravnik s dugogodišnjim sudačkim iskustvom.

Mladen Godek dopunio ga je napomenom kako je Ramušćak prije no što je postao župan 20-tak godina bio odvjetnik.

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** predloženo je podržao **Josip Leko**, ustvrdivši da predloženo (na sadržaj kojega se kraće osvrnuo) smatra pravno i ustavno logičnim te da to upućuje na stabilnost demokratski izabrane vlasti, koja i ovako značajne promjene ustavnog uređenja može donijeti na ovako stabilan način.

Predug rok za donošenje zakona o financiranju lokalne samouprave

Jadranka Kosor (HDZ) uvodno je napomenula kako o tome koliko se (navodno) jača parlamentarni sustav svjedoči i to što se u raspravi o Konačnom prijedlogu ponovo ni u drugoj fazi nije javio za riječ predstavnik nijednog radnog tijela, a i to što je Odbor za pravosuđe odlučio da u svezi s člankom 8. ne podnosi amandman s obrazloženjem da je već pripremljen (od klubova zastupnika Koalicije).

Zastupnica je zatim rekla kako je i Ustavni zakon trebao proći tri faze, kao i prijedlog za promjenu Ustava, dometnuvši kako slično misli i Odbor Vlade za zakonodavstvo, a i Vlada (što se vidi iz amandmana na članak 7.,

kojim se predlaže da se odredba o prestanku mandata predsjedniku i članovima DSV-a unese u Prijelazne i završne odredbe Ustava RH.

Mandat predsjedniku Vrhovnog suda može prestati samo izričitom odredbom Ustava ili zakona.

Zastupnica je nadalje: naglasila da mandat predsjedniku Vrhovnog suda može prestati samo izričitom odredbom Ustava ili zakona; upitala zašto to nije bilo riješeno izmjenom Ustava u prosincu; podsjetila na zaključak dvaju odbora da se u roku šest mjeseci pripreme novi prijedlozi, među ostalim Zakona o sudovima i DSV-u; ocijenila da još jedna brzina može samo iznjedriti nove pogreške; upozorila da je predug rok za donošenje zakona o financiranju lokalne samouprave; zaključila da je Konačni prijedlog ustavnog zakona načinjen i na brzinu i traljavo (u prvoj fazi nije bilo članka 13., kojim se utvrđuje da danom proglašenja promjena Ustava prestaje radom Županijski dom).

Koja je ustavna osnova

U drugom javljanju, **Vladimir Šeks** je rekao da se, u biti, najviše raspravlja o amandmanima. Kako reče, postala je praksa da se u samom finišu dodaju amandmani koji bitno mijenjaju sam tekst.

Bilo bi žalosno, rekao je zatim, da se Županijskom domu mandat ugasi prije isteka redovnog mandata, 12. svibnja, zatraživši ponovo odgovor na pitanje - koja je ustavna osnova Konačnog prijedloga Ustavnog zakona.

Zastupnik je također ukazao na dvojbenosti ustavnosti Prijelaznih ili završnih odredbi Ustava ili Ustavnog zakona o tome da mandat predsjedniku Vrhovnog suda prestaje odlukom o proglašenju promjene Ustava. Skopčano je to, upozorio je, i s ponovnim zadiranjem jednog i drugog u izvorišne osnove i amandmanima o unošenju novih nacionalnih manjina kod izmjene Ustava. Autohtone nacionalne manjine su pobrojane u Ustavu, a sada je, čini se, predlagatelj već prihvatio i te prijedloge, rekao je zastupnik, uz upit što je s Hrvatima u Sloveniji te ustvrdio kako nije točno da je itko izbačen iz

Ustava ako nije nabrojan poimence. Ukazavši zatim i na odredbu Ustavnog zakona o ljudskim pravima i slobodama te pravima i slobodama etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina, Vladimir Šeks je rekao da se tu odstupa od načela jednakoga i općeg prava glasa te da će taj nesklad unijeti ogromne praktične poteškoće kad se ta rješenja budu trebala zakonski operacionalizirati.

Postoji potreba za personalnim promjenama

Po ocjeni **Mladena Godeka**, u raspravi se dosta mistificiralo te zbunjivalo javnost tvrdnjama o ustavnim nasilju. Predlagatelj, međutim, pogada suštinu stvari pozivom na odredbu 85. Ustava i članak 57. Poslovnika. Zakon se zato što postoji njegova organska veza s Ustavom donosi dvotrećinskom većinom, što ga stavlja značajno iznad organskih zakona (a što je dobro poznato Vladimiru Šeksu). Ima veću vrijednost nego da se donosio kao organski zakon, što je, napomenuo je, predlagao Vladimir Šeks da na svoj način "pusti maglu".

Napomenuvši kako je HSLŠ više puta razmatrao stanje u pravosuđu, zastupnik je izjavio kako postoji potreba da se "uradi nešto vrlo ozbiljno, pa i kroz personalne promjene, jer nositelji posla su ljudi, a ne nekakva apstraktna tvorevina". HSLŠ, međutim, ne želi da se to provede ishitreno, a još manje na način koji bi pokazivao da je riječ o nekakvom revanšizmu, ili da su te promjene nezakonite pa i protuustavne.

HSLŠ je zato bio protiv ranijeg prijedloga i za novi je koji je podnijela šestorka - rekao je Mladen Godek, napomenuvši kako je ta stranka bila dosljedna u svim fazama donošenja Ustava i ovog zakona.

Treba uraditi nešto, pa i kroz subjektivne personalne promjene, jer nositelji posla su ljudi, a ne nekakva apstraktna tvorevina. Ne smije se to provesti ishitreno, a još manje na način koji bi pokazivao da je riječ o nekakvom revanšizmu, ili da su te promjene nezakonite pa i protuustavne.

Upozorenja Vladimira Šeksa u svezi s ukidanjem Županijskog doma ovaj je zastupnik popratio citatom riječi Antuna Bračka u "Jutarnjem listu", koji je rekao sljedeće: "Županijski dome, ako vas i ukinu vi radite i dalje, nezaposleno pučanstvo podršku vam šalje".

Predsjedavajući, potpredsjednik Hrvatskog sabora, **Baltazar Jalšovec** rekao je zastupniku da će mu sljedeći put zbog ovakve provokacije (nedopušteno citiranje iz novina) dati opomenu.

Replicirajući Godeku, **Vladimir Šeks** izjavio je da nije prodavač magle, da je samo molio predlagatelja da navede ustavnu osnovu donošenja zakona. **Mladen Godek** je odgovorio da nije ni rekao da prodaje maglu već da je pušta. **Vladimir Šeks** je na to uzvratilo da nije prodavač magle niti je ispušta te da ne zna izlazi li magla iz glave gospodina Godeka.

U ime predlagatelja

Uslijedilo je izlaganje mr. **Mate Arlovića**, u ime predlagatelja, koji je uvodno napomenuo kako bi bilo korektno da se u iznošenju primjedbi navode činjenice i podaci, sukladno Ustavu i Poslovniku.

Pitanje ustavne osnove ovog zakona riješeno je u prvom čitanju i po Poslovniku nije ga potrebno navoditi kod Konačnog prijedloga, pojasnio je, rekavši zatim kako se očigledno u raspravi nastoji umanjiti vrijednost Konačnog prijedloga zakona.

Sljedeće njegovo pojašnjenje bilo je da se u tri faze donosi samo Ustavni zakon o Ustavnom sudu (stavak 2.

članka 132. Ustava). Ustavni zakon predviđen člankom 15. donosi se po postupku za donošenje organskih zakona.

Napomenuvši kako je i pitanje donošenja ovog ustavnog zakona rasvijetljeno kod prvog čitanja, mr. Arlović je podsjetio kako je poticaj da se donese Ustavni zakon za provedbu Ustava došao od članova Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, među kojima su i članovi Odbora iz opozicije, uključivši Vladimira Šeksa.

Pitanje ustavne osnove ovog zakona riješeno je u prvom čitanju i po Poslovniku nije ga potrebno navoditi kod Konačnog prijedloga.

Predstavnik predlagatelja je zatim izjavio kako nije korektno reći da je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav prihvatio amandmane kojima bi se mijenjale izvorišne osnove. Predlagatelj (Odbor) prihvatio je samo redaktorski amandman.

Amandmani podneseni na izvorišne osnove nisu u Odboru prihvaćeni, i to ne samo iz formalnih razloga (zbog toga što se o tome pitanju nije uopće raspravljalo u prvoj i u drugoj fazi promjena Ustava) nego i iz sadržajnih razloga (jer je to pitanje, zapravo, riješeno na temelju izvorišnih osnova Ustava i Ustava u Ustavnom zakonu o ljudskim pravima i slobodama, pravima pripadnika etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina).

Povodom prigovora zastupnika Šeksa kako se sada raspravlja o amandmanima, mr. Mato Arlović rekao je da upravo u tome i jest prostor da se iznese sva moguća argumentacija "za" i "protiv".

Osvrnuvši se na najave kako će zastupnici Županijskog doma nastaviti s radom neovisno o tome što će se utvrditi prestanak njihova rada do odluke Ustavnog suda o tome, mr. Arlović je napomenuo kako je Ustavni sud to pitanje raspravio.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo podsjećanje kako je opozicija do jučer bila protiv Županijskog doma i predlagala je njegovu transformaciju, a sada odjednom tvrdo brani potrebu opstanka tog doma, te napomenu kako to samo pokazuje umijeće političkog djelovanja pojedinih zastupnika opozicije koji time i drugim nekim ocjenama na taj način uspijevaju u javnosti dobiti i kvalitetan, ali vrlo prolazan politički poen.

Zastupnici Zastupničkog doma izglasali su (poimenično), više od dvotrećinskom većinom, sa 103 glasa "za" i 37 "protiv", Konačni prijedlog Ustavnog zakona u tekstu predlagatelja korigiranom amandmanima Vlade Republike Hrvatske i Klubova zastupnika SDP-a, HSLŠ-a, HSS-a, HNS-a i LS-a, PGS-a i SBHS-a, DC-a, zastupnika nacionalnih manjina i IDS-a (osim amandmana na članak 7. koji su prihvaćeni kroz amandman Vlade).

Uslijedilo je proglašenje Ustavnog zakona za provedbu Ustava Republike Hrvatske (102 glasa "za" i 30 "protiv").

J.R.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SOCIJALNOJ SKRBI

Županijski dom nije podržao predložene izmjene i dopune Zakona, kojim se osiguravaju normativne pretpostavke za postupnu decentralizaciju sustava socijalne skrbi u dijelu koji se odnosi na financiranje i ustrojavanje. Posebice, kako navodi predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske, stvaranjem preduvjeta za prijenos osnivačkih prava nad domovima socijalne skrbi za starije i nemoćne

osobe kojima je osnivač Republika Hrvatska.

Riječ je o zadnjem u nizu zakona o decentralizaciji, naglasio je u Županijskom domu uvodno govoreći pomoćnik ministra rada i socijalne skrbi **dr. Nino Žganec**. Utvrđuje se veća uloga jedinica lokalne samouprave na području usklađivanja i ustrojavanja djelatnosti socijalne skrbi. Što se tiče financijske strane ove decentralizacije sredstva za materijalne troškove i troškove investicijskog održavanja centara za socijalnu skrb i domove umirovljenika osigurana su do 1. srpnja slijedom Zakona o izvršenju državnog

proračuna. U razgovorima s Ministarstvom financija utvrđeno je da su sredstva za domove umirovljenika (starije i nemoćne) osigurana u državnim proračunu za čitavu 2001. godinu, dodao je.

Ovim se zakonskim prijedlogom predviđa da se vlasništvo nad domovima za starije i nemoćne i osnivačka prava prenose na jedinice lokalne samouprave najkasnije do 1. siječnja 2002. Sredstva za centre za socijalnu skrb osiguravala bi se od 1. srpnja 2001. na razini područne samouprave i radi se o vrlo malim sredstvima, svega 17,5 milijuna kuna.

Ovim se izmjenama predviđa 1. srpnja prestanak mandata ravnatelja centara za socijalnu skrb na području cijele RH i uvođenje upravnih vijeća koja će imenovati ravnatelje. Utvrđuje se obveza gradova i općina da iz svojih proračuna izdvajaju sredstva za podmirenje troškova stanovanja na nešto izmijenjen način (ukida se iznos

od 5 posto) a odobrenje za obavljanje profesionalne djelatnosti za poslove pomoći i njege više neće biti na razini Ministarstva već županijskih ureda, rekao je, među ostalim pomoćnik ministra.

Rasprave nije bilo. **Većinom glasova Županijski dom nije podržao donošenje Prijedloga zakona o**

izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi.

Kažimo, da je **Odbor za zakonodavstvo** predložio Domu da podrži prihvaćanje ovog Prijedloga zakona kao i **Odbor za unutarnju politiku, lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.**

Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Transformacija iz formalnog u stvarno vlasništvo

Županijski je dom većinom glasova odbio prihvatiti predloženi zakonski tekst o kojem su se njegova radna tijela različito očitovala.

O PRIJEDLOGU

Ovim zakonskim prijedlogom uređuje se da županije financiraju investicijsko održavanje prostora i opreme zdravstvenih ustanova u njihovom vlasništvu, kapitalna ulaganja u zdravstvene ustanove financiraju iz državnog proračuna bez obzira na vlasništvo.

RADNA TIJELA

O ovom zakonskom tekstu očitovala su se radna tijela Županijskog doma. **Odbor za zakonodavstvo** nije podržao prihvaćanje, kao ni **Odbor za gospodarstvo i financije**. **Odbor za unutarnju politiku, lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu** podupro je prihvaćanje zakonskog teksta.

RASPRAVA

Zastupnicima se u ime predlagatelja obratio zamjenik ministrice zdravstva **dr. Rajko Ostojić** i kratko rekao da se ovim prijedlogom utvrđuje da županije financiraju investicijsko održavanje ustanova koje su u njihovom vlasništvu.

Informirao je da je Zakon o izvršenju državnog proračuna za ovu godinu uredio da se zdravstvena zaštita neosiguranih osoba, odnosno seljačkog pučanstva iznad 65 godina starosti više ne financira iz državnog proračuna nego ih financiraju županije.

Prvi sudionik rasprave **dr. Ivan Marijanović (HDZ)** uvažio je potrebu predložene decentralizacije, ali sumnja da će županije, u teškoj situaciji u

kakvoj se nalaze, moći financirati predložene djelatnosti. Primjerice, požeško - slavonska županija ima samo 19 milijuna kuna proračuna a obveze koje joj se nameću iznose 15 milijuna kuna. Budući da ne zna kako će to pitanje urediti zakon o financiranju dvoji o uspješnosti primjene ovog zakona.

Naime, smatra da važeći način financiranja zadovoljava, uravnotežen je u smislu razvoja zdravstva a predložena decentralizacija može "srozati zdravstveni standard", što nije cilj nego bolja zdravstvena zaštita osiguranika i veća kvaliteta usluge.

Mišljenja je da se financiranje državnim novcem bolje kontrolira a spuštanje na razinu županije proizvest će probleme prilikom raspodjele sredstava i veću neracionalnost.

Decentralizacija financiranja zdravstva donijet će samo nevolje lokalnoj upravi koja mora pronaći u ovom slučaju i novac za zdravstveno zbrinjavanje neosiguranih osoba, a ona tih sredstava nema.

Zauzimajući se za zadržavanje postojećeg rješenja o zdravstvenom zbrinjavanju starijih domaćinstava ukazao je na problem dobi u kojoj se više ne može privređivati.

Dr. Živko Kolega (HDZ) smatra da podjela na državne klinike i opće bolnice upućuje na diskriminaciju prema pacijentima. Drži da će siromašne županijske bolnice još više zaostajati, a u makroregijama korisnici zdravstvene zaštite biT će privilegirani.

Izvrjesno je, naglašava, da modernu opremu najnovije generacije siromašne županije neće moći kupiti, premda jedino u slučaju da se obogate. U tom smislu treba voditi politiku policentričnog razvoja Hrvatske a ne predloženu diskriminatorsku.

Protiveći se zakonu za koji kaže da je priprema za političku makroregionalizaciju Hrvatske, prigovara da se o ovom tekstu zakona raspravlja bez potrebnog uvida u financiranje jedinica lokalne uprave i samouprave i zalaže da država financira znanstvene programe i sve bolnice. Rješenje koje se nudi ovim zakonom, neprihvatljivo je za sve bolnice osim bolnica u Rijeci, Osijeku, Splitu i Zagrebu.

Potreban je nov način razmišljanja

Dr. Branko Sruk (SDP) je konstatirao da su se županije i do sada financirale iz svojih proračuna a zakon o financiranju koji je u proceduri pojašnjava transfer sredstava.

Po predloženoj zdravstvena ustanova financirat će se iz tri osnova kao i do sada, najviše iz doprinosa preko Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, iz proračuna se financiraju i programi, koji su i najskuplja investicija.

Ukidanjem amortizacije devedesetih godina rezultiralo je starenjem bolničke opreme i zgrada, pa sugerira zdravstvenim radnicima da je potreban nov način razmišljanja o tome da će se ubuduće financirati dobri programi.

U ispravku navoda **Zvonimir Puljić (HDZ)** je prigovorio kako iz diskusija proizlazi da se ništa postojeće ne mijenja. Smatra da je amortizacija dovela bolnice u teško stanje. Upozorio je kako je investicijsko održavanje vrlo skupo i da njih županije neće moći pokrivati. I drugim se zakonima "spuštaju" ovlasti na županiju, radi čega će troškovi narasti više što predlagatelj predviđa.

Dr. Branko Sruk (SDP) je rekao da ima razumijevanja za navedene bojazni podsjećajući da su se i do sada bolničke zgrade i oprema održavali iz sredstava HZZ-a i uštedama i u tome uspjele.

Županija je još od 1991. i 1993. godine vlasnik bolnica pa je uputno da se o njima brine. Drugo je međutim, što su u međuvremenu apetiti porasli.

Prirodno je da svatko želi kliničku bolnicu što bliže stanovanju ali nije tragično ako se pacijenta uputi u neki drugi centar, rekao je.

Dr. Živko Kolega (HDZ) je u replici uzvratilo da su 10 milijuna, koliko je potrebno za investicijsko održavanje bolnica u Šibenskoj županiji velika sredstva, te se gotovo približavaju

cijelim proračunskim iznosima. U održavanje spada kupnja opreme, što je najskuplja investicija u zdravstvu te smatra da će stagnirati u nabavci opreme i modernizaciji postojeće opreme.

Pohvalio je rješenje o ukidanju amortizacije jer smatra da je ono pomoglo bolnicama da se moderniziraju, a rezultati primjene ovog zakona vidjeti će se nakon razmatranja zakona o financiranju.

Dr. Jure Burić (HDZ) je rekao da bi predložena zakonska rješenja bila dobra za neka bolja vremena, iako priznaje da se i sada dosta ulaže u Dubrovnik.

Međutim, smatra da ima mjesta zabrinutosti jer županije već sada ne znaju odakle namaknuti 23 milijuna kuna za investicijsko održavanje. Cijena potrebne bolničke opreme mjeri se milijunima kuna, koju mogu nabavljati samo dobrostojeće županije, a što se tiče bolje opremljenosti treba znati da je prva klinička bolnica od Dubrovnika udaljena čak 230 km. Osim toga, nedostatak novca može rezultirati kaosom u naplaćivanju bolničkih usluga.

Po završetku rasprave, na primjedbu je odgovorio zamjenik ministrice zdravstva **dr. Rajko Ostojić**, prethodno se zahvalivši na odličnoj raspravi. Dao je garancije da će nakon uvida u zakon o financiranju zastupnici zaključiti da su predložena rješenja dobra i za sadašnje vrijeme a za buduća.

Potom se glasovalo o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju. Većinom glasova nije podržan predloženi zakonski tekst.

M.P.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SREDNJEM ŠKOLSTVU

Normativne pretpostavke za decentralizaciju sustava financiranja i upravljanja

Županijski je dom razmotrio zakonski prijedlog i o njemu se negativno očitovao kao i njegovo matično tijelo Odbor za naobrazbu, znanost, kulturu i šport.

O PRIJEDLOGU

Sukladno programskoj orijentaciji Vlada se u svome Programu za

razdoblje od 2000. do 2004. godine opredijelila za decentralizaciju u odgoju i obrazovanju. Prema programu, prava i obveze postupno će se prenositi na tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i financiranje, upravljanje i rukovođenje.

U Hrvatskoj sada prevladava centralizirani sustav financiranja

školstva - predškolski se financira iz proračuna općina i gradova a sredstva za financiranje javnih potreba u osnovnom i srednjem školstvu izdvajaju se iz proračuna RH. Raspoređuje ih i doznavača Ministarstvo prosvjete a nadležnost ima i Ministarstvo financija.

U strukturi ukupnih sredstava za obrazovanje oko 80 posto troši se za

plaće i naknade zaposlenika, oko 14 posto za materijalne troškove škola, dok za kapitalna ulaganja i opremu samo oko 5 posto. U najvećem broju zemalja taj odnos je 70 prema 30 posto, navodi se u obrazloženju zakonskog prijedloga.

Donošenjem zakona utvrđuju se programi i djelatnosti srednjeg školstva za koje će se osigurati sredstva u državnom proračunu odnosno proračunu jedinica područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba. Također i uvjeti prijenosa osnivačkih prava i obveza nad srednjim školama, s Republike Hrvatske na jedinicu samouprave. Uređuju se uvjeti i način osnivanja srednje škole i utvrđuje mreža srednjih škola kao javnih ustanova, te način i uvjeti izbora članova školskog odbora i imenovanje i razrješenje ravnatelja.

RASPRAVA

Predstoji decentralizacija

U ime predlagatelja zastupnicima ovog doma obratio se **Zlatko Ljubić**, pomoćnik ministra prosvjete i športa i protumačio zakonske odredbe - želi se provesti proces financijske decentralizacije i stvoriti pretpostavke za prijenos osnivačkih prava ustanova srednjeg školstva na jedinice područne odnosno regionalne samouprave a one postale odgovorne (suodgovorne) za razvoj sustava.

U Hrvatskoj od 1991. godine prevladava centralizirani sustav financiranja školstva. Planiranje i trošenje sredstava u isključivoj je nadležnosti Ministarstva prosvjete i Ministarstva financija. Osigurava se oko 80 posto za plaće i naknade zaposlenika, oko 14 posto za materijalne troškove škola a za kapitalna ulaganja i opremu ostaje samo 5 posto, a u najvećem broju zemalja taj je odnos 70 prema 30 posto.

Prema predloženom modelu decentralizacije srednje školstvo bi se financiralo iz državnog proračuna (81,67 posto) a 18,33 iz sredstava županije odnosno grada Zagreba

(investicijsko održavanje, materijalne troškove, prijevoz zaposlenika, sufinanciranje smještaja i prehrane u učeničkim domovima, kapitalnu izgradnju od interesa za županiju, sufinanciranje programa privatnog školstva i programe od interesa za županiju, odnosno grad Zagreb.

Predlagatelj predviđa da sredstva neće biti dostatna, ali naglašava da se predviđenim modelom, financijska odgovornost premješta na mjesto troška i povećava stupanj odgovornosti i kontrole. Međutim, potrebna sredstva bit će razvidna u zakonu o financiranju jedinica lokalne samouprave, pa je preporuka da se o ovom zakonu odluči nakon prihvaćanja zakona o financiranju jedinica lokalne samouprave.

Prema Prijedlogu - mijenjaju se važeća rješenja o neformalnom obrazovanju odraslih - postigla bi se kvaliteta ustanove pa bi neprofitna financijska sredstva bila pod kontrolom.

Srednja škola definirana se kao javna ustanova, osnivač je jedinica područne odnosno regionalne samouprave domaća i strana fizička ili pravna osoba. Dobiva prethodnu suglasnost ministra prosvjete, ako su zadovoljeni zakonski uvjeti a osnivač osigurao sredstva najmanje za potrebe rada u prvoj godini.

Mreža srednjih škola odredila bi se prema demografskim pokazateljima (drugim znanstveno utvrđenim kriterijima) i razvojnim potrebama, utvrdilo je predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave (grada Zagreba) donijela Vlada na prijedlog ministra prosvjete.

Zakonski prijedlog sadrži niz novih rješenja u okviru upravljanja školom (uvjeti, način i postupak imenovanja i razrješenja ravnatelja), sastava i načina odlučivanja školskog odbora, a uređuje se sustav upravljanja školskom ustanovom - proširuje autonomija organa te osigurava pravo roditelja i predstavnika jedinice lokalne samouprave da u tome participiraju.

Prijedlog određuje prava i obveze nastavnika, stručnih suradnika i drugih zaposlenika - utvrđuje se sadržaj tjednih obveza nastavnika (odustaje se od tjednog umanjivanja norme sukladno godinama staža i uvodi bonus). Naime, uvođenjem bonusa ostajalo je nepokriveno oko 7 posto nastavnih sati a nadomještalo se prekovremenim radom. Zbog toga je došlo do niza poteškoća u organizaciji i rasporedu rada - otežane zamjene

nastavnika koji odlaze u mirovinu, povećanog zaduženja ostalih nastavnika, povećanja troškova honoriranjem prekovremenog rada - godišnje je izdvajano oko 30 milijuna kuna.

Ovom Prijedlogu nije cilj barem za sada otvarati pitanje školskog sustava, jer prethodno treba jasno utvrditi jasnu koncepciju razvoja.

Netransparentno financiranje

O Prijedlogu su se izjasnili klubovi zastupnika. U ime HDZ-a **Božidar Pugelnik (HDZ)** je rekao - premda u osnovi prihvatljiv, Prijedlog ne može podržati jer nije transparentno financiranje iz jedinica lokalne samouprave.

Potom je ukazao na stavove glede ponuđenih rješenja - sporno je pitanje odgovornosti za donošenje odluke o programima srednjoškolskog obrazovanja; odnosno tko potvrđuje status škole da li vijeće ili ministarstvo. Smatra da je bolje to prepustiti ministru. Prihvatljivo je da ravnatelj donosi odluku o izricanju pedagoške mjere, te traži pojašnjenje o stručnosti ravnatelja škole, ako i da se nakon isteka mandata, ravnatelj vraća na svoje radno mjesto, te da škola zadržava ostvarena sredstva. Sugerira da novoosnovanim vijećem roditelja predsjedava roditelj, a nepotrebno rješenje da učenike umjetničkog programa treba osloboditi nastave tjelesne i zdravstvene kulture. I konačno pitanje - što će se dogoditi ako u županijskom proračunu ne bude sredstava za financiranje srednjih škola.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Petar Novački** je dao podršku prijedlogu i predloženom obliku financiranja po kojem će participirati jedinice lokalne samouprave. Ponudena rješenja bolja su od važećih osim onih koja se tiču školskih odbora. Smatra da je bolje urediti da članstvo čine tri osobe iz zbornice, troje iz regionalne samouprave, te jedan roditelj.

Jozo Medved (HDZ) se osvrnuo na pitanja imenovanja i razrješenja ravnatelja, financiranja u srednjem školstvu i tjednog zaduženja nastavnika. Nije prihvatljivo da školski odbor odlučuje o imenovanju i razrješenju ravnatelja, jer on donosi i druge manje značajne odluke.

Zbog nepoznanica vezanih uz financiranje sluti probleme koji bi iz takvih rješenja mogli proizaći. Jedan od njih je stvaranje nedopustivih razlika

među školama, a jedna od posljedica razlika u razini stečenog znanja.

Još jednom izražavajući bojazan da će neprimjerena rješenja štetno utjecati na kvalitetu obrazovanja, smatra da je prijedlogu interes donijeti decentralizirajući zakon.

Josip Majdenić (HDZ) je nastavio s prigovorima na rješenje u svezi s financiranjem srednjih škola. Premda decentralizacija ima prednosti, područje školstva je od posebnog državnog interesa.

Nije sporno da će predloženi način financiranja produbiti već postojeće razlike u opremljenosti i školskom standardu, pogotovo što su mnoge županije i sada bez potrebnih proračunskih sredstava i na granici da i same budu blokirane. Predloženo rješenje stoga neće imati dobar ishod, a krajnji je da će se u manjim mjestima škole zatvarati, a to u javnosti neće dobro odjeknuti.

Sve su to razlozi koji govore protiv donošenja zakona, rekao je zastupnik i sugerirao da se razmisli o

drugачijem rješenju u slučaju razrješenja ravnatelja.

Mr. **Miroslav Rožić (HSP)** smatra ovaj zakonski prijedlog dijelom paketa koji vode u decentralizaciju države, što je neprimjereno pitanju srednjeg školstva, pa takva rješenja u svijetu nisu poznata.

Glasovalo se o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama zakona o srednjem školstvu. Odbijen je sa 31 glasom "protiv", za donošenje se izjasnilo 5 zastupnika a 3 su bila suzdržana.

M.P.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNOM PRIOPĆAVANJU

Utvrđiti prava i obveze sredstava priopćavanja

Zastupnički dom Hrvatskog sabora jednoglasno je donio zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju. Predlagatelj je Klub zastupnika HSLS-a. Predloženim se tekstom sprječava monopol u novinarstvu, te štiti sloboda priopćavanja. I Županijski dom utvrdio je pozitivno mišljenje o predloženom zakonskom tekstu.

O PRIJEDLOGU

Predloženim zakonom Klub zastupnika HSLS-a inicira redefiniranje odredbi koje su se u primjeni pokazale nedovoljno efikasnim. Prvenstveno one koje reguliraju donošenje statuta javnih glasila i javnosti vlasništva nad medijima.

Mišljenja su da statuti mogu, u većoj mjeri, jamčiti slobodu priopćavanja, osobito u pokušaju vlasnika ili sindikata da ograniči novinarsku slobodu komentiranja. Štoviše, i Zakon o javnom priopćavanju propisuje donošenje statuta kojim se uređuju prava i obveze uredništva te njihovi odnosi s nakladnikom i glavnim urednikom.

Preciziranje odredbe donijelo bi obvezu donošenja statuta javnog glasila, te u slučaju neispunjavanja te obveze statut bi donijela arbitraža sastavljena od predstavnika udruge

nakladnika i Hrvatskog novinarskog društva, u roku tri mjeseca od primitka zahtjeva.

Predlagatelj je ponudio i rješenje u kojem je sadržana obveza da glasila prijave nadležnom tijelu svoju vlasničku strukturu, i prije početka izdavanja novina ili drugog javnog glasila. Time bi se spriječio monopol i koncentracija u novinarstvu, te zaštitila sloboda priopćavanja. U slučaju nepoštivanja takve odredbe predlagatelj predviđa sankcije.

MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju Vlada Republike Hrvatske predložila je Zastupničkom domu prihvaćanje Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju kojega je predložio Klub zastupnika HSLS-a. Vlada je predložila određene izmjene i dopune u svrhu poboljšanja teksta. Predložili su da pravilnik u kojem će se utvrditi sastav i postupak arbitraže donese čelnik državnog tijela koji obavlja upravne poslove iz područja javnog priopćavanja, budući da podzakonske akte, na temelju zakonskog ovlaštenja, donose čelnici državnih tijela, a ne državna tijela.

Vlada je predložila da članak 2. Prijedloga zakona ne bi trebalo prihvatiti, s obzirom na to da se članak 18. Zakona, kao i naslov iznad tog članka

odnosi na prijavu tiska, a ne i na sva ostala javna glasila.

Predložili su i izmjene članka 4. Prijedloga zakona, kojim se mijenja članak 19. Zakona. Vlada je ocijenila da bi stavcima 1. i 2. umjesto obveze pravnih osoba koje obavljaju djelatnost javnog priopćavanja da dostave podatke o imenu i prezimenu, te prebivalištu osoba koje drže deset i više postotaka dionica ili udjela, trebalo obvezati pravne osobe da dostave podatke o svim osobama koje drže dionice ili udjele, neovisno o postotku. Predložili su ujedno da se precizira članak 5., te nomotehnički usklade članci 4. i 10. Prijedloga zakona.

RADNA TIJELA

O zakonskom prijedlogu raspravljala su radna tijela ŽUPANIJSKOG DOMA, **Odbor za zakonodavstvo** i **Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu** te se pozitivno očitovale.

O ovom zakonskom prijedlogu raspravljala su radna tijela obaju saborskih domova. **Odbor** Županijskog doma **za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu** saslušao je uvodnu riječ predstavnika predlagatelja, a članovi Odbora bez rasprave su podržali rečeni tekst. Odbor je donio jednoglasni zaključak kojim se predlaže Županijskom domu da utvrdi

mišljenje kojim podržava prihvaćanje Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju. **Odbor za naobrazbu, znanost kulturu i šport** većinom je glasova nakon rasprave usvojio zaključak kojim je predložio Županijskom domu da u mišljenju kojega će uputiti Zastupničkom domu podrži predloženi zakonski tekst.

Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona kao i primjedbe i prijedloge koje je dala Vlada Republike Hrvatske u svojem mišljenju od 15. ožujka 2001. godine. **Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav** raspravio je o Prijedlogu zakona kao zainteresirano radno tijelo. Odbor je u raspravi konstatirao da se predloženim izmjenama i dopunama treba postići transparentnost u medijima. Nakon rasprave, Odbor je jednoglasno predložio Zastupničkom domu da donese zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi uputit će se predlagatelju da ih uzme u obzir prigodom izrade Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

Zastupnicima se u ime predlagatelja Kluba zastupnika HSLs-a iz Zastupničkog doma obratio **Mario Kovač**, i ukazao na svrhu donošenja predloženog zakona. Povod je u nepoštivanju, do sada nepreciznih odredbi, a krajnji je cilj ograničavanje monopola i zaštita novinarstva, te postizanje transparentnosti vlasničke strukture.

Prvoprijavljeni u raspravi dr. **Jure Burić (HDZ)** nije imao posebnih primjedbi na predloženi zakonski tekst ali je prigovorio zastupniku Kontiću što se bio prihvatio mučnog posla ispitivanja vlasništva "Večernjeg lista", a zapravo je prava nakana bila da se Ivića Pašalića smjesti u zatvor.

U cijelom tom istraživanju blatilo se HDZ, i to je bio jedini uspjeh jer je sud na kraju rekao svoje. U poslu koji radi treba ostati dosljedan, preporučivši gospodinu Kontiću da nastavi s

ispitivanjem pretvorbe "Novog lista", "Nacionala", "Globusa" "Feral tribuna", i drugih. To je svojevremeno obećao gospodin Budiša, ali se iz nekih razloga odustalo.

Ratko Maričić (SDP) je zapitao - kako prisiliti nekoga za davanje podataka o vlasništvu dionica, i podsjetio da je to pitanje, kao i korištenje, prodaja i kupnja dionica uređena Zakonom o trgovačkim društvima.

Mišljenja je da se u predloženim rješenjima treba odrediti da dionice glase na ime a ne donosioca, i zauzeo se da rješenje ostane u spomenutom Zakonu.

Josip Majdenić (HDZ) je mišljenja da se ovim Prijedlogom ne mijenja na bolje važeći Zakon, te da ne bi trebao biti plašt kojim se prikriva haranga na pretvorbu "Večernjeg lista". Iako se uvjeravalo javnost da je "Večernji", list HDZ-a, i pretvoren na nelegalan način, "pogodilo se u ništa".

Što se rješenja tiče, donošenjem statuta ne osigurava se veća sloboda jer ga može odrediti vlasnik lista, što se vidi u primjeru "Večernjeg lista" koji je promjenom vlasnika promijenio i svjetonazor.

Nakon zadnjeg javljanja zaključena je rasprava i glasovalo se. Županijski je dom utvrdio pozitivno mišljenje o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju.

U Zastupničkom domu najprije je u ime predlagatelja govorio **Joško Kontić (HSLs)**. Objasnio je da se ovim zakonskim prijedlogom obrađuju kvalitetno pitanja javnosti vlasništva medija, s definiranim rokom za prijavu vlasničke strukture (u postojećem zakonu paušalni rok). Dodao je da predlagatelj nema ništa protiv sugestije Vlade RH o visokim novčanim kaznama za neispunjavanje te zakonske obveze. Rješava se i pitanje donošenja statuta javnih medija, a na zahtjev Hrvatskog novinarskog društva, s ciljem kvalitetnijeg reguliranja odnosa između nakladnika, glavnih urednika i novinara. Time bi uređivačka politika bila samostalnija a u svakom slučaju osnažila bi se i prava novinara, rekao je, među ostalim. Svoje izlaganje završio je podatkom da je 76 posto ispitanika internet ankete pozitivno odgovorilo

na pitanje "želite li znati tko su stvarni vlasnici pojedinih medija".

Što hitnije novi zakon

Zvonimir Sabati (HSS) prenio je mišljenje Odbora za informiranje, informatizaciju i medije, koji predlaže prihvaćanje ovog zakonskog prijedloga te odmah u nastavku govorio u ime Kluba zastupnika HSS-a.

Klub zastupnika HSS-a podržava predloženi zakon i smatra da bi Vlada RH trebala što hitnije predložiti novi zakon (možda razmisliti i o novom nazivu), prilagođen europskim normama (elektronski mediji) i koji neće trebati često mijenjati. Potrebne su i izmjene rješenja u pitanjima koja se odnose na dostupnost izvorima informacija i obvezu objavljivanja točnih, cjelovitih i pravodobnih informacija.

Vlada RH ima bolji prijedlog u vezi s objavom podataka o vlasničkoj strukturi medija i to načelo ovaj Klub podržava, rekao je zastupnik podsjećajući kako je u pojedinim slučajevima, primjerice "Večernjeg lista", bilo teško saznati tko je stvarni vlasnik pojedinog medija jer se već čuvenim ortačkim ugovorima može preuzeti kontrola nad određenim medijem, završio je zastupnik.

I Klub zastupnika SDP-a prihvaća predloženi zakon, rekao je **Nenad Stazić (SDP)**. Doista treba precizirati odredbe koje govore o obvezi donošenja statuta svih javnih glasila i osigurati da javnost bude potpuno upoznata sa strukturom medija. Treba uvesti više reda u medijski prostor, smatra ovaj Klub, jer su mediji u proteklom razdoblju i prečesto bili opasno oružje te služili unutarstranačkim i međustranačkim obračunima a ne svom osnovnom cilju - odgovornom i istinitom informiranju javnosti.

I danas u Hrvatskoj izlaze novine za koje se sumnja da su pod kontrolom ljudi koji su pripadali ili još uvijek pripadaju obavještajnoj zajednici ili su s njom povezani. Napisi u novinama najčešće idu za tim da se plasiranjem poluistina ili neistina diskreditira one o kojima se piše, naštetiti njihovom ugledu ili dovede u pitanje kredibilitet onih koji u zakonitom postupku pokušavaju rasvijetliti sumnjive veze politike i podzemlja. A kada bi se znali vlasnici lakše bi bilo odrediti se prema njihovom pisanju, rekao je.

U vezi s dvojbom prekinuti obavljaju djelatnosti medija ili propisati novčane kazne za one koji ne objave vlasničku strukturu ovaj Klub se priklanja prvoj mogućnosti. Naime,

stvarnim vlasnicima pojedinih medija može biti u interesu da ni pod koju cijenu ne otkriju podatke o vlasničkoj strukturi jer bi time otkrili i razloge za određenu uređivačku politiku pa ih plaćanje novčane kazne neće natjerati da ispune tu zakonsku obvezu.

Klub zastupnika SDP-a skreće pozornost predlagatelju da bi bilo potrebno precizirati i neke druge odredbe Zakona o javnom priopćavanju, posebice onih koje se odnose na zaštitu privatnosti. Ovaj Klub pri tome ne misli da bi javne osobe trebale uživati neku posebnu zaštitu u medijima no u tome je potrebno naći pravu mjeru između prava javnosti da bude objektivno informirana o tim osobama i prava tih osoba da budu zaštićene od zlorabe tog prava. Klub je uvjeren da će predlagatelj do drugog čitanja pronaći i predložiti odgovarajuća rješenja, kazao je.

Jadranka Kosor (HDZ) izvijestila je da i Klub zastupnika HDZ-a podržava ovaj zakonski prijedlog no drži da bi uz ove promjene bilo nužno detaljnije "pretresti" važeći Zakon sa sveobuhvatnijim zahvatima. Odgovornost medija u Hrvatskoj je golema, oni oblikuju i usmjeravaju javno mišljenje a posebna je odgovornost HRT putem koje se informira 65 posto građana.

Struktura vlasništva medija je itekako važna i mora biti kristalno jasna i to je jedno od najtemeljnijih pitanja kad se govori o sredstvima priopćavanja. Vjerujemo da će ova rasprava ukazati i na važnu činjenicu, da je odgovornost novinara golema i da oni moraju biti neovisni, dobro i na vrijeme plaćeni a posebno inzistiramo na većoj odgovornosti vlasnika medija prema novinarima, rekla je, među ostalim zastupnica, uz sugestiju da se uskoro mijenjaju još neke druge odredbe ovog Zakona (primjerice, izvještavanje o uhićenim osobama, prikaz osoba s lisičinama, koje su kasnije puštene a taj teret ostaje njihovim obiteljima zauvijek).

Privremeno rješenje

Mirjana Didović (SDP) predloženi zakon drži dobrodošlom inicijativom no kako njime nisu razmotrena neka druga važna pitanja, a koja nisu riješena niti aktualnim Zakonom, nužno je provesti širu raspravu, i u stručnoj javnosti, te donijeti novi, cjeloviti zakon. Među tim pitanjima koja treba javno raspraviti a onda i normativno uobličiti su pitanja o zaštiti privatnosti i osnivanja tijela za prigovore građana na priloge objavljene u medijima, pitanja odredbi o kaznenim postupcima protiv novinara i odgovornosti nakladnika za naknadu štete, rekla je zastupnica naglašavajući da se, dakle, taj zakonski prijedlog može tretirati kao privremeno rješenje, rekla je, među ostalim.

Zatim se za riječ javio zastupnik dr. **Ante Simonić (HSS)** iznoseći temeljne postavke o principima javnog informiranja u Republici Hrvatskoj. Potrebno je kaže, osigurati slobodu izražavanja i mišljenja, te slobodu istraživanja, primanja, objavljivanja i širenja informacija i ideja. Važno je ujedno osigurati i zaštitu od cenzure te kontrole ili arbitrarne prinude u procesu osiguranja neovisnosti tiska. Uz sve navedene pretpostavke, potrebno je poštovati privatnost te osigurati zajamčenu skrb države da će se spomenuti principi provoditi uz istovremeno promicanje dostupnosti informacija. Prihvatio je predloženi zakonski tekst ocjenjujući da polazi prema rješavanju problema koji se nalaze u području javnog priopćavanja.

Podržao je i inicijativu da se kvalitetnije uredi položaj novinara, te da se preciziraju svi detalji oko uređenja vlasničkih odnosa. Predložio je istovremeno da se povede računa i o rješenjima iz članaka 3. i 4. koji bi se trebali uskladiti s općim rješenjima i uvjetima što ih u pogledu podataka

o vlasništvu postavlja Zakon o trgovačkim društvima. Prihvatio je i izmjene članka 19. kojim se definira rok u kojemu moraju biti dostavljeni podaci o vlasništvu nad javnim glasilom, kao i predložene sankcije u slučaju neispunjavanja spomenutih obveza.

Predložio je ujedno i dvije dopune za koje je ocijenio da se mogu bez poteškoća ugraditi u predloženi zakonski tekst. Smatra kako bi trebalo uvesti obvezu da se na svakom primjerku tiskovine otisne broj koji označava nakladu, te da se utvrde i sankcije za slučaj da se spomenuta obveza ne izvrši. Sugerirao je da se zakon dopuni i odredbama kojima bi se precizirala uloga i značenje elektronskih medija čiji će značaj u budućnosti neprekidno rasti. I on je podržao već spomenute ideje da se donese cjeloviti zakon iz ovog područja, koji se mora pripremati na temelju opće javne diskusije svih kojih se tiče rečena tema.

Zastupnik **Joško Kontić (HSL)** u ime predlagatelja se zahvalio svima koji su sudjelovali u raspravi i dali potporu za donošenje ovoga Zakona. Smatra da je ostala određena nedoumica oko članka 19. predloženog zakonskog teksta u kojemu se definiraju dvije mogućnosti i alternative. Klub zastupnika HSL-a će još jednom obaviti konzultacije sa predlagateljima obje koncepcije, te uskoro, za mjesec - dva dana, imati konačnu verziju zakona. Ovim je okončana rasprava, a u nastavku rada zastupnici Zastupničkog doma glasovali su o predloženoj zakonskom tekstu.

Zastupnici su jednoglasno (127 glasova "za"), donijeli zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom priopćavanju. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

M.P.; V.Ž.; Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O POREZU NA DOHODAK

Ovaj zakonski prijedlog podnio je Klub zastupnika HDZ-a s namjerom da se ispravi nepravda i obitelji poginulog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata izjednače u pravima i ne oporezuje im se mirovina. Naime, primjenom Zakona o porezu na dohodak obračunat je

porez na tu kategoriju mirovina. Ovaj zakonski prijedlog razmatrala su radna tijela ŽUPANIJSKOG DOMA i pozitivno se očitovala. Jednako **Odbor za zakonodavstvo, za gospodarstvo i financije, te za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata.**

O zakonu je u Domu govorio u ime predlagatelja **Ivan Šuker**. Zainteresiranih za raspravu nije bilo te se glasovalo. **Jednoglasno je prihvaćen Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dohodak.**

M.P.

PRIJEDLOG ZAKONA O UPRAVLJANJU JAVNIM USTANOVAMA U KULTURI

Nadzor povjeren županijama

Nakon kraće rasprave Županijski dom je, uvaživši mišljenje nadležnih radnih tijela, većinom glasova podupro Prijedlog zakona o upravljanju javnim ustanovama u kulturi kojim se uređuje način upravljanja i ustrojstva onih javnih ustanova u toj oblasti za koje ta pitanja nisu određena posebnim zakonima. Naime, donošenjem noveliranih zakona o kazalištima, o knjižnicama i o muzejima, prestale su važiti pojedine odredbe postojećeg Zakona o upravljanju ustanovama u kulturi. Nametnula se potreba njegova usklađivanja s odredbama spomenutog propisa a i osuvremenjivanja zakonskog teksta te prilagođavanja procesu daljnje decentralizacije u području kulture. Zbog brojnih izmjena i dopuna predlagatelj se opredijelio da, umjesto novelacije postojećeg, predloži novi Zakon.

O PRIJEDLOGU

Uvodno smo već naglasili da se predloženim Zakonom uređuje način upravljanja i ustrojstva onih javnih ustanova u kulturi za koje ta pitanja nisu određena posebnim zakonima. Predloženim rješenjima jača položaj osnivača, odnosno vlasnika javne ustanove u kulturi koji, sukladno težnjama ka decentralizaciji, preuzima punu odgovornost za rad, odnosno djelovanje ustanove. Prema odredbama ovog Zakona nadzor nad zakonitošću rada i općih akata javne ustanove u kulturi obavljali bi županijski uredi za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu, odnosno Gradski ured za kulturu Grada Zagreba, na čijem području ustanova ima sjedište. Ministarstvo kulture zadržava jedino pravo poništenja ili ukidanja statuta ili općeg akta ustanove koji je protivan Ustavu, zakonu ili drugom propisu. Zakon ujedno obvezuje osnivača ili vlasnika javne ustanove da bez prethodne suglasnosti Ministarstva kulture ne može donijeti odluku o prestanku ustanove ili o

njenim statusnim promjenama. Time se želi spriječiti da osnivači olako donose odluke o gašenju ustanova kulture koje su, u većini slučajeva, nastale zahvaljujući poreznim i drugim izdvajanjima građana, ili da ih pretvaraju u profitabilna "trgovačka društva" koja će profit pretpostaviti kulturnim potrebama građana.

Prijedlogom zakona propisano je da, u pravilu, javnom ustanovom koja ima više od pet zaposlenih upravlja upravno vijeće, uređuju se temeljna pitanja u vezi s njihovim sastavom, mandatom i načinom izbora, itd. Predviđeno je da ravnatelje javnih ustanova u kulturi čiji je osnivač ili vlasnik Republika Hrvatska imenuje i razrješava ministar kulture, ako posebnim zakonom nije određeno drugačije. Međutim, ako su osnivači ili vlasnici tih ustanova županije, odnosno gradovi ili općine, ravnatelje bi imenovala i razrješavala njihova predstavnička tijela (na prijedlog upravnih vijeća i nakon pribavljenog mišljenja stručnog odnosno umjetničkog osoblja ustanove). Zakonom je propisano i osnivanje stručnog vijeća u slučajevima kada je to osnivač odredio aktom o osnivanju ili je osnivanje takva vijeća propisano statutom ustanove.

U obrazloženju Prijedloga zakona predlagatelj navodi da će se njime uspostaviti transparentan sustav upravljanja javnim ustanovama u kulturi koji uvažava sve posebnosti takvih ustanova. Osim toga, provest će se daljnja decentralizacija, o čemu svjedoči i izostavljanje odredbe prema kojoj je ministar kulture potvrđivao imenovanje, odnosno razrješavanje ravnatelja javnih ustanova u kulturi.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, mr. **Jadranka Antolovića**, pomoćnika

ministra kulture, predsjednica Doma, mr. **Katica Ivanišević**, izvijestila je zastupnike da su donošenje ovog zakona poduprla i nadležna radna tijela (**odbori za naobrazbu, znanost, kulturu i šport te za zakonodavstvo**).

Prvi sudionik rasprave, **Ivan Lacković (HDZ)** osvrnuo se na stavak 2. članka 1. kojim je regulirano da upravna vijeća javnih ustanova u kulturi kojih je osnivač ili vlasnik Republika Hrvatska, imaju sedam članova (četiri imenuje ministar kulture a tri biraju stručni djelatnici ustanove, odnosno umjetničko osoblje iz svojih redova, ako posebnim zakonom nije određeno drukčije). Primijetio je da je predlagatelj, očito, zaboravio na brojne donatore umjetnina zahvaljujući kojima su u proteklih 40 - tak godina popunjeni fundusi mnogih javnih ustanova (npr. muzeja). Smatra, naime, da bi i njihovi predstavnici trebali sudjelovati u radu tih tijela.

Milan Galić najavio je da će u drugom čitanju zahtijevati (amandanski) da se u članku 3. izbriše riječ "iznimno". Riječ je o odredbi kojom se propisuje da, iznimno, javnim ustanovama u kulturi koje imaju do pet zaposlenih upravlja ravnatelj. Analogno tom prijedlogu zastupnik se zalaže i za brisanje drugog dijela rečenice u stavku 4. članka 5. kojim je predviđeno "da javni natječaj za imenovanje ravnatelja, u ovom slučaju, raspisuje natječajno povjerenstvo od tri člana (jednog bi imenovao ravnatelj ustanove, a druga dva osnivač ili vlasnik ustanove). Naime, u svim drugim ustanovama javni natječaj za imenovanje ravnatelja raspisuje i provodi upravno vijeće. Zastupnik se ne slaže ni s tim da se ministra kulture do te mjere razvlašćuje da ubuduće neće biti odgovoran u oblasti kulture ni za što.

Nakon toga je predsjednica Doma, dr. **Katica Ivanišević**, zaključila raspravu i dala na glasovanje Prijedlog zakona. Većina zastupnika ga je podržala (dvoje je bilo suzdržano).

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE SLOVAČKE REPUBLIKE O SURADNJI U BORBI PROTIV ORGANIZIRANOG KRIMINALA

Jednoglasno, bez rasprave i hitnim postupkom, Zastupnički dom je uz podržavanje Županijskog doma, te radnih tijela, donio Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Vlade Slovačke Republike o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala.

Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Slovačke Republike o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala rezultat je zajedničke želje za uređenjem međusobne suradnje na području suprotstavljanja svim oblicima kriminala, sukladno međusobnoj praksi na ovom području kao i prihvaćenim međunarodnim obvezama kao dijelom svekolikih nastojanja prema europskoj suradnji. U području odnosa RH

sa Slovačkom Republikom, ovaj Ugovor predstavlja element daljnjeg unapređenja i produbljivanja međusobne suradnje. Ugovorom će se potvrditi suradnja u borbi protiv organiziranog kriminala te neposredna suradnja u sprječavanju, suzbijanju i otkrivanju kaznenih djela, obavljanju istražnih radnji, izvješćivanju i poduzimanju mjera te načina razmjene informacija. S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, Vlada je predložila da Zakon bude donesen hitnim postupkom.

Odbori ŽUPANIJSKOG DOMA za zakonodavstvo, za nacionalnu sigurnost i vanjsku politiku predložili su da Dom podrži donošenje ovog Zakona.

Podržavanje donošenja Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Vlade Slovačke Republike o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala podržali su **odbori ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo te za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost.**

Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo podnio je i dva amandmana kojima se tekst Zakona nomotehnički uređuje, jer je neprihvatljivo da se iza odredbe o stupanju na snagu bilo kojeg zakona utvrđuje drugim odredbama njegov sadržaj. Predlagatelj je amandmane prihvatio te su oni postali sastavni dio Zakona.

M. S.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM CESTAMA

Reorganizacija uprave za ceste

Zastupnički dom je većinom glasova (64 glasa "za", 1 "protiv" i 14 "uzdržani"), donio zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama, koji je predložio Županijski dom Hrvatskoga sabora. I Vlada Republike Hrvatske u svom je mišljenju ocijenila da nema razloga za predložene izmjene i dopune, jer je u pripremi suštinska i sveobuhvatna izmjena i dopuna Zakona o javnim cestama, koja bi trebala uspostaviti drugačiji sustav financiranja.

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst u saborsku je proceduru uputio Županijski dom. Uvodno se opisuje da županijske uprave za ceste slijedom odredbi zakona o javnim cestama obavljaju iznimno značajne poslove i raspolažu s velikim financijskim sredstvima čiji iznos ovisi o broju regi-

striranih motornih i priključnih vozila u pojedinoj županiji. Odredbom članka 55. stavka 2. Zakona o cestama određeno je da se na županijsku upravu za ceste primjenjuju propisi o ustanovama, ako tim zakonom nije drugačije određeno. Opći zakon koji uređuje osnivanje, ustrojstvo, tijela i druga pitanja od važnosti za ustanovu jest Zakon o cestama.

Iako je županijska uprava za ceste definirana kao ustanova, članak 57. Zakona o javnim cestama propisuje da njome upravlja ravnatelj, kojeg imenuje i razrješava županijska skupština na prijedlog župana. To znači da ravnatelj županijske uprave za ceste zapravo obavlja poslove iz nadležnosti upravnih vijeća ustanove.

Zakon o javnim cestama ništa ne govori o stručnom vijeću županijske uprave za ceste. Članak 50. Zakona o javnim cestama propisuje da se sastav, osnivanje i

poslovi Stručnog vijeća Hrvatske uprave za ceste utvrđuje njezinim statutom. Istovjetno rješenje predviđa i članak 49. Zakona o ustanovama. U praksi, stručno vijeće županijske uprave za ceste se bavi pitanjima koja ne mogu biti u njezinoj nadležnosti (napr. financije, program rada ustanove itd.). Sve je to posljedica činjenice da je Zakon o javnim cestama propustio odrediti upravno vijeće kao tijelo koje upravlja županijskom upravom za ceste. Stoga se ovim prijedlogom uvodi mogućnost osnivanja stručnih vijeća i u županijskim upravama za ceste. Također je neophodno potrebno ugraditi u Zakon o javnim cestama odredbe o upravnom vijeću, a ravnatelja definirati kao voditelja ustanove čije su ovlasti utvrđene Zakonom o ustanovama.

To će omogućiti daleko kvalitetnije donošenje programa rada i financijskog plana županijske uprave za ceste, te pojačati nadzor

nad njegovim izvršavanjem. Očito je nelogično da Upravom za ceste, prema članku 48. Zakona o javnim cestama, upravlja upravno vijeće, dok u istovrsnim ustanovama na nižoj razini tu dužnost obavlja ravnatelj. Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama takova se situacija ispravlja. U prilogu je dostavljen i tabelarni prikaz sa ukupnim statističkim pokazateljima izvršenja financijskog plana za ceste za 1999. godinu.

O PRIJEDLOGU

U svom mišljenju Vlada Republike Hrvatske podsjetila je da je prilikom donošenja Zakona o javnim cestama u 1996. godini, bilo opredjeljenje da županijske uprave za ceste nemaju upravna vijeća, već da županijskim upravama upravlja ravnatelj, a županijska skupština, poglavarstvo i župan, kroz odluku o osnivanju i statut županijske uprave za ceste trebaju uspostaviti potrebni nadzor i kontrolu nad radom te uprave i njenim ravnateljem.

U Republici Hrvatskoj je na temelju Zakona o javnim cestama osnovano 20 županijskih uprava za ceste i u gotovo svima je osiguran odgovarajući nadzor nad radom uprave i ravnatelja. Sukladno Zakonu o ustanovama, u županijskim upravama osnovana su stručna vijeća koja kontinuirano prate, daju mišljenja i predlažu mjere sa stanovišta struke, a u svezi sa županijskim i lokalnim cestama. Ukoliko bi svaka županijska uprava za ceste imala 5 članova upravnog vijeća, kako se u prijedlogu predlaže, to bi značilo da 100 osoba ima pravo na naknadu, a time bi se izazvalo i porast troškova ne teret sredstava za županijske i lokalne ceste. Time bi se ujedno ova sredstva koja su već sada nedostatna i dodatno smanjila. Vlada je ocijenila da nema razloga za predložene izmjene i dopuna, jer je u pripremi suštinska i sveobuhvatna izmjena i dopuna Zakona o javnim cestama, koja bi trebala uspostavi

viti drugačiji sustav financiranja. Izmjenama i dopunama Zakona uspostaviti će se reorganizacija Hrvatske uprave za ceste, a s tim u svezi i odnosi gospodarenje državnim cestama. Sukladno Zaključku Vlade, od 26. rujna 2000. godine, u Zakonu o javnim cestama moraju se izmijeniti i odrednice koje se odnose na imovinsko - pravne odnose glede izvlaštenja zemljišta, i s tim u svezi izdavanje građevnih dozvola za sve javne ceste, kao građevine od važnosti za Republiku Hrvatsku.

Slijedom iznijetoga, Vlada Republike Hrvatske u svom zaključku nije podržala donošenje Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama, kojega je predložio Županijski dom Hrvatskoga sabora.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovao se **Odbor ZASTUPNIČKOG DOMA za zakonodavstvo**. Zbog razloga iznijetih u mišljenju Vlade Republike Hrvatske Odbor nije podupro donošenje ovoga Zakona. **Odbor za pomorstvo, promet i veze** raspravio je predloženi zakonski tekst, ali nije podržao njegovo donošenje zbog mišljenja kojega je uputila Vlada. U tijeku rasprave, Odbor je prihvatio mišljenje Vlade, te zaključio da se obveže Vlada Republike Hrvatske da u roku od tri mjeseca uputi u saborsku proceduru novi Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o javnim cestama, u kojem će se obuhvatiti i prijedlog Županijskog doma Hrvatskoga sabora.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova (uz jedan glas "protiv"), predložio Zastupničkom domu donošenje zaključka kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama, a obvezuje Vlada Republike Hrvatske, da u roku od tri mjeseca uputi u saborsku proceduru Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o javnim cestama u kojem

će biti obuhvaćen i prijedlog Županijskog doma Hrvatskog sabora.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Budući da nije bilo predstavnika predlagatelja, riječ je uzeo predstavnik Vlade Republike Hrvatske i pomoćnik ministra pomorstva, prometa i veza **Mijo Bezer** koji je uvodno podsjetio da se Vlada negativno očitovala u svezi rečenog prijedloga. Naime, prilikom donošenja Zakona o javnim cestama 1996. godine bilo je određeno da Županijske uprave za ceste nemaju upravna vijeća, već da njima upravlja ravnatelj na županijskim skupštinama, te poglavarstvo ili župan. Kroz odluke o osnivanju i statusu, županijske uprave za ceste trebaju uspostaviti potrebni nadzor i kontrolu na cjelokupnim radom županijskih uprava za ceste. Neizbježni porast troškova treba korisnije utrošiti za održavanje cesta, a županijskim bi upravama i dalje upravljala skupština i sam župan. Slijedom iznijetoga, Vlada Republike Hrvatske ne podržava predloženi zakonski tekst. Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedatelj je zaključio raspravu i pozvao zastupnike na glasovanje.

Sukladno prijedlogu Odbora za pomorstvo, promet i veze dao je na glasovanje zaključak kojim se ne prihvaća predloženi zakonski tekst. Nakon brojanja glasova utvrdio je da je Zastupnički dom većinom glasova (64 glasa "za", 1 "protiv" i 14 "suzdržanih"), donio zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama, koji je predložio Županijski dom Hrvatskoga sabora.

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM CESTAMA; PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O POSEBNOM POREZU NA NAFTNE DERIVATE

Sigurnije, udobnije i prohodnije ceste

Županijski dom je podržao izmjene Zakona o javnim cestama, a odbio one Zakona o posebnom porezu na naftne derivate, dok je Zastupnički dom hitnim postupkom donio oba zakona. Županijski je o zakonskim prijedlozima raspravljao odvojeno, a Zastupnički je raspravu objedinio.

Predmet izmjena prihvaćenog zakonskog prijedloga o cestama jest preoblikovanje Hrvatske uprave za ceste u dva trgovačka društva - Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste, te razdioba nadležnosti između Ministarstva pomorstva, prometa i veza te Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Izmjenama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate trošarina bi se smanjile za 50 lipa koje bi se preusmjerile u naknadu za ceste.

Zastupnički dom ovom je prilikom preporučio županijskim skupštinama da prilikom privatizacije društava kapitala, sukladno članku 31. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama, prihvate model kojim bi se 65 posto vlasničkog udjela privatiziralo sukladno Zakonu o privatizaciji, 15 posto vlasničkog udjela prenijelo na Hrvatske ceste d.o.o. bez naknade, a 20 posto vlasničkog udjela da zadrže županije na području kojih poslove održavanja i zaštite javnih cesta obavljaju pojedina društva kapitala.

Umjesto prikaza prijedloga evo što su o njima u Zastupničkom domu rekli predstavnici predlagatelja, Vlade RH.

O PRIJEDLOGU

Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste
Pomoćnik ministra pomorstva, prometa i veza, **Pavo Komadina**, govorio je o predloženim izmjenama i dopunama Zakona o cestama. Uvodno je podsjetio da je Vlada, sredinom veljače, izglasala paket mjera za cestovnu infrastrukturu te da je stav Vlade - usvojiti program gradnje, održavanja i modernizacije svih cesta za razdoblje 2001.-2004. Usvojen je i financijski plan realiziranja Pro-

grama te usvojena nova organizacijska shema sustava cesta.

Zaključeno je da je potrebno intenzivirati građenje, održavanje i rekonstrukciju svih cesta te da valja skratiti vrijeme potrebno za realiziranje cjelokupnih sredstava za cestu D-1, Zagreb-Split, a i povećati sigurnost, udobnost i prohodnost na svim cestama.

Umjesto Hrvatske uprave za ceste dva trgovačka društva - Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste.

Da bi se to postiglo potrebno je izmijeniti Zakon o cestama. Prema Prijedlogu, Hrvatska uprava za ceste preoblikuje se u dva trgovačka društva - Trgovačko društvo za hrvatske ceste (gradnja, održavanje, modernizacija, rekonstrukcija svih cesta, osim autocesta) i Trgovačko društvo za Hrvatske autoceste (gradnja i održavanje autocesta). Do lokacijske dozvole brine resorno ministarstvo s Hrvatskim autocestama, a od lokacijske dozvole do građevne te o raspisivanju natječaja, zatvaranju financijske konstrukcije brine se Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Prvo ministarstvo bit će nositelj strateških planova i osnovni garant jedinstva i cjelovitosti nositelja investicijskih programa za autoceste te poslove u svezi s koncesijama na državnim cestama. Hrvatske ceste su, prema Prijedlogu, operativni nositelj jedinstva i cjelovitosti cestovnog sustava.

Ovim će se zakonom omogućiti subjektima nadležnim za redovno održavanje javnih cesta i izvođačima tih radova (društva kapitala) ugovaranje poslova redovnog održavanja na rok do 4 godine (dosad - do 1 godine). Na taj način postići će se kvalitetnije i stabilnije te redovitije održavanje javnih cesta, a društvima kapitala omogućiti razvojnu sigurnost i bolje uvjete za privatizaciju.

Kad je riječ o izvoru financiranja, od 1. travnja cijena goriva povećala bi se za 40 lipa i ta bi sredstva išla isključivo ove godine za gradnju hrvatskih autocesta po postojećem programu Vlade. U planu je da se od 1. siječnja iz Proračuna izvuku kompletna sredstva planirana za gradnju sustava cesta i otad bi postojala dva vida financiranja (uz ono što se dobije od naplatnih kućica i registracijom automobila) - spomenuto povećanje iz goriva te dijelom (kuna i 10 lipa) iz trošarina.

Pomoćnik ministra ukazao je na kraju na prednosti trgovačkih društava. Količinom novca kojom raspolazu mogu, naglasio je, privući ino i domaće partnere i uvući vlastite poslovne banke. Takvim načinom rada otvara se mogućnost za ozbiljniji nastup na tržištu. Prilivom sredstava iz goriva te povratkom iz trošarina u jednoj bi se godini stvorilo 330 do 350 milijuna kuna više za ceste.

O izmjenama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate govorio je zamjenik ministra financija, **Damir Kuštrak**, napomenuvši uvodno kako je rijetko da se predlaže stupanje zakona na snagu tek naredne godine.

Podsjetio je zatim da su trošarine na naftne derivate lani mijenjane dvaput - za motorne benzine iznose 2,90 kuna, za bezolovni 2,40, a za dizelska goriva 1,50 kuna. Iduće bi se godine smanjile za 50 lipa, koje bi se pretočile u naknadu za ceste.

0,50 lipa od smanjenih trošarina preusmjerava se u naknadu za ceste.

Analizirajući mogućnost poskupljenja naftnih derivata u maloprodaji, zamjenik ministra je najprije podsjetio da od 15. siječnja postoji uredba Vlade koja definira automatizam izračunavanja rafinerijske cijene naftnih derivata u INA-i, koja se zasniva na burzovnoj cijeni naftnih derivata na Mediteranu, iznosu carine i tečaju dolara. Korekcija će svakako

uslijediti 1. travnja, ali na razini čitave godine s obzirom na automatizam spomenute formule.

Procjena je da će cijena naftnih derivata manje-više ostati na sadašnjoj razini s jednim sezonskim poskupljenjem, a kasnije i pojeftinjenjem - rekao je Damir Kuštrak, ustvrdivši da na to ukazuju projekcije da će doći do pada cijene nafte i da svakako neće doći do rasta tečaja dolara niti do deprecijacije kune.

RADNA TIJELA

CESTE

Odbor ŽD za zakonodavstvo i Odbor za unutarnju politiku i lokalnu samoupravu podržali su izmjene Zakona o javnim cestama bez primjedbi, dok se Odbor za gospodarstvo i financije izjasnio protiv njegova donošenja (1 glas "za" i 5 "suzdržana"). Obrazloženje - podržavaju se ciljevi, ali ne i način na koji se oni kane postići, povećanjem cijene naftnih derivata. To, naime, vodi prema povećanju gotovo svih cijena i daljnjem ugrožavanju već ionako narušenog standarda stanovništva. Zbog toga bi trebalo tražiti druge mogućnosti za izgradnju cesta (npr. koncesije, najmovi, zakupi).

Županijski dom podnio je (na osnovi prijedloga Dragutina Bračuna) amandman na članak 24. Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama (u mjerila za osiguravanje sredstava za održavanje i građenje županijskih i lokalnih cesta uvrstiti i stanje kolnika i mreža županijskih i lokalnih cesta).

Odbor ZD za zakonodavstvo podnio je amandmane na članke 1., 3., 6., 7., 9., 15., 24. i 25. nomotehničke naravi, a onim na članak 25. upozorio je predlagatelja da oktanska vrijednost predstavlja mjeru energetske vrijednosti benzina, dok se za dizelska goriva energetska vrijednost izražava kao cetanska.

Odbor za pomorstvo, promet i veze podržao je izmjene Zakona o javnim cestama s dva amandmana. Prvim je zatraženo da se nedvojbeno utvrdi kako se radovi redovitog održavanja javnih cesta ustupaju na razdoblje od četiri godine (a ne "do" četiri godine), jer bi se u suprotnom moglo tumačiti da se ustupaju i na jednu, dvije ili tri godine.

Drugim je amandmanom predloženo da se utvrdi kako će Ministar pomorstva, prometa i veza dovršiti podjelu imovine iz članka 70. stavak 3., sukladno odredbi iz članka 3. stavak 1. alineja 4. (cestarske kuće, stacionari, skladišta itd.) ovog Zakona, u roku od 7 dana po stupanju na snagu ovoga zakona. Obrazloženje - ako se imovina ne podijeli na taj način mogući su imovinsko-pravni sporovi, a može se otežati i usporiti osnivanje pravnih sljednika sadašnje Hrvatske uprave za ceste. U obrazloženju amandmana podsjeća se da je ministar aktom iz 1997. i njegovom dopunom 2000. tu imovinu već (po)dijelio, ali ne na način kako je utvrđeno člankom 70. stavak 3. Naime, gotovo sve cestarske kuće i stacionare dodijelio je Hrvatskoj upravi za ceste, bez obzira što su ih koristile tehničke ispostave - sada društva kapitala - tijekom svog postojanja, a i suprotno činjenici da su sve te nekretnine ovi pravni subjekti 1991. unijeli u Javno poduzeće "Hrvatske ceste". Također je nesporno utvrđeno da se ne radi o cestarskim kućama ili stacionarima u smislu članka 3. stavak 1. alineja 4., tj. o objektima koji su bili predviđeni projektom ceste i izgrađeni radi održavanja određene javne ceste već o objektima za smještaj opreme i radnika za poslove održavanja svih razvrstanih cesta (znači, ne samo sadašnjih državnih cesta), a i ne nalaze se na cestovnom zemljištu kao ni uz same državne ceste nego i uz ostale razvrstane te nerazvrstane ceste.

U podjeli imovine, što je bitno, nisu obuhvaćene sve nekretnine svih društava kapitala, jer nisu bile upisane u knjigovodstva pravnih prednika pa je i danas sporno kome pripadaju.

Odbor je također zaključio da bi županijske skupštine trebalo obvezati da prilikom privatizacije društava kapitala prihvate model prema kojem bi se 65 posto vlasničkog udjela privatiziralo sukladno odredbama Zakona o privatizaciji, 15 posto prenijelo na Hrvatske ceste d.o.o. bez naknade, dok bi 20 posto vlasničkog udjela zadržale županije na čijem području djeluju pojedina društva kapitala.

Zadire se u cjelovitost poreznog sustava

Odbor za financije i Državni proračun podržao je predložene izmjene kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi je postavljeno pitanje opravdanosti izabranog modela financiranja (iz naknada za naftne derivate) i izraženo stajalište kako se time zadire u cjelovitost poreznog sustava. Također je istaknuto da se na ovaj način financiranje građenja i održavanja javnih cesta stavlja izvan sustava Državne riznice, što otvara pitanje transparentnosti i kontrole namjenskog trošenja sredstava.

Postoji opasnost, rečeno je nadalje, da se osiguranjem stalnoga namjenskog izvora sredstava trgovačkom društvu (koje će preuzeti poslove izgradnje autocesta) dovede u pitanje određivanje prioriteta i racionalnost ulaganja sredstava. Bitno je, rečeno je, da se predloženi model financiranja umjesto na financiranje projekata ne svede na financiranje trgovačkog društva. S tim u svezi izražena je potreba da se takav sustav financiranja ograniči na određeno vremensko razdoblje te veže uz određene projekte.

Preporuka županijskim skupštinama - kod privatizacije društava kapitala prihvatiti model prema kojem bi se 65 posto vlasničkog udjela privatiziralo sukladno Zakonu o privatizaciji, 15 posto prenijelo na Hrvatske ceste d.o.o. bez naknade, a 20 posto zadržale županije na području kojih posluju društva kapitala.

U Odboru je istaknuto kako pitanje racionalnog trošenja sredstava posebno dobiva na značenju uzme li se u obzir dosadašnji trend neracionalnog trošenja. Izgradnja cesta imala je proteklih godina prioritet (više izgradnja novih, a slabije održavanje), ali se često ulagalo u neprofitabilne pravce. Osiguravanje stalnog izvora prihoda isključivo za autoceste može stvoriti uvjete za izgradnju ekonomski rentabilnih pravaca - rečeno je, uz sugestiju da se dovrši započeto.

Izraženo je i mišljenje kako predloženi sustav financiranja u konačnici uvelike opterećuje građane te izraženo nezadovoljstvo što se organizacija jedinstvenog cestovnog sustava daje u nadležnost dvama ministarstvima. Prevelike su ovlasti date ministru za javne radove, obnovu i graditeljstvu kad je riječ o propisivanju postupka koncesije (natječaj, ugovor, način vođenja upitnika).

Ocijenjeno je da je potreban nadzor nad ugovaranjem cijena pri izvođenju radova, jer dosadašnja praksa izgradnje autocesta, a posebno tunela, ukazuje na problem ugovaranja cijena pod nepovoljnim uvjetima.

AMANDMANI KLUBOVA ZASTUPNIKA I POJEDINAČNI

Klub zastupnika HDZ-a podnio je dva amandmana. Prvim je predloženo brisanje članka 63a uz obrazloženje da bi predloženi način financiranja izazvao novi val poskupljenja i opterećenja građana. Umjesto toga amandmanom se predlaže da se Hrvatske autoceste d.o.o. financiraju udjelom od 15 posto u trošarinama na naftne derivate, a Hrvatske ceste d.o.o. (od 1.1.2002.) udjelom od 25 posto. Ovakav način financiranja ne bi, po tvrdnji Kluba zastupnika HDZ-a, izazivao novo povećanje cijena i opterećenje građana.

Decentralizirati upravljanje cestama

Klub zastupnika IDS-a predložio je brisanje točaka 2. i 4. u članku 24. s upozorenjem da će - ostave li se te odredbe na snazi - dio županija, poglavito primorskih u kojima su županijske i lokalne ceste nešto izgrađenije, doći u situaciju da se na njihovim prostorima ceste neće graditi ni približnom dinamikom kao drugdje, što će unazaditi turistički i gospodarski standard tih krajeva. Drugim je amandmanom predloženo da se - radi decentralizacije upravljanja cestama te poticanja gradnje novih županijskih cesta - naknada za financiranje građenja i održavanja

Podržavaju se ciljevi, ali ne i način na koji se kane postići - povećanjem cijena naftnih derivata.

javnih cesta plaća po litri isporučenih i uvezenih derivata i to - 0,50 na račun Hrvatskih cesta, a 0,10 na račun županijskih uprava za ceste (gdje se i ostvari).

Željko Glavan (HLSL) amandmanom je zatražio da se precizno nabroje naftni derivati oslobođeni naknade za ceste - eurodizel gorivo obojeno plavom bojom, ulje za loženje ekstra lako i lako specijalno (EL i LS), sve vrste ulja za loženje lakog, srednjeg i teškog, mlazno gorivo i zrakoplovni benzin, ukapljeni naftni plin i sve vrste petroleja).

Predvidjeti oslobođenje od naknade

Ivan Jarnjak (HDZ) predložio je da se Vladu i nadležna ministarstva obveže da prilikom donošenja propisa o naplati cestarina te naplate oslobodi putnike koji autocestu koriste za odlazak na posao i povratak s posla. Sve je, naime, više zaposlenika koji dnevno putuju u sve udaljenija mjesta pa da bi izbjegli velike izdatke za autocestu koriste pomoćne neprilagođene povećanom prometu (rezultat - ugrožavanje sigurnosti prometa).

Nedvojbeno utvrditi da se radovi redovitog održavanja javnih cesta ustupaju na 4 godine.

Dragutin Vrus (SDP) podnio je tri amandmana. Prvim je predložio da se precizira kako se radovi redovitog održavanja javnih cesta ustupaju za razdoblje od četiri godine, kako bi se mogla realnije utvrditi strategija razvoja društva kapitala te bolji uvjeti za privatizaciju. Drugim je predložio da ministar pomorstva, prometa i veza podijeli imovinu, prava i obveze u skladu sa stavkom 3. članka 70. ovog zakona, što podrazumijeva da se u podjelu imovine obuhvate sve nekretnine svih društava kapitala. Time bi se izbjegli imovinsko-pravni sporovi i ne bi otežavalo osnivanje pravnih

Imovina nije podijeljena sukladno članku 70. stavku 3.

sljednika sadašnje Hrvatske uprave za ceste. Ministar je gotovo sve cestarske kuće i stacionare dodijelio Hrvatskoj upravi za ceste, bez obzira

što su te nekretnine koristile tehničke ispostave - sada društva kapitala.

20 posto županijama

Treći je amandman Dragutina Vrusa vezan uz privatizaciju. Predložio je model prema kojem se 65 posto vlasničkog udjela privatizira sukladno odredbama Zakona o privatizaciji, 15 posto se bez naknade prenosi na Hrvatske ceste, a 20 posto zadržavaju županije na području kojih pojedina društva kapitala obavljaju poslove održavanja i zaštite javnih cesta. Iz opsežnog obrazloženja amandmana izdvajamo upozorenje kako je nositelji i visinu udjela trebalo odrediti u Konačnom prijedlogu zato što je osnovano 14 društava kapitala na teritoriju 20 županija i Grada Zagreb. S obzirom na to da su 14 županija osnivači društava kapitala moglo bi se dogoditi da one svojim odlukama o privatizaciji ne obuhvate vlasničkim udjelima i druge županije na teritoriju kojih pojedino društvo kapitala obavlja posao, ima opremu i nekretnine te zaposlene radnike s mjestom stanovanja u tim županijama. Takve bi županije bile oštećene i ne bi sudjelovale u procesu privatizacije niti imale utjecaj na ta društva kapitala.

NAFTNI DERIVATI

Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o posebnom porezu na naftne derivate Odbor Županijskog doma za gospodarstvo i financije nije podržao, ocijenivši da bi predloženo dovelo do poskupljenja energenata, s nepovoljnim posljedicama za gospodarstvo i za standard stanovništva. U raspravi je upozoreno da pri oporezivanju naftnih derivata treba voditi računa i o tome da više budu oporezovani derivati čija potrošnja zagađuje okoliš, a o tome predlagatelj nije vodio računa.

Odbor Zastupničkog doma za zakonodavstvo podržao je zakonski prijedlog bez primjedbi.

Matično radno tijelo, **Odbor za financije i Državni proračun** podržao je zakonski prijedlog i hitni postupak. Prema mišljenju dijela članova Odbora novopredloženi način financiranja izgradnje autocesta nije prihvatljiv jer će izdvajanje od 1. siječnja 2002. za 0,60 kuna (plus PDV) po litri predstavljati dodatno opterećenje građana. U Odboru za gospodarstvo, razvoj i obnovu, koji je o zakonskom prijedlogu raspravljao

kao zainteresirano radno tijelo, uz podršku predloženome čula su se i mišljenja da nije nužan hitan postupak s obzirom na to da će se zakon primjenjivati tek od 1. siječnja 2002. godine. **Odbor za pomorstvo, promet i veze** također kao zainteresirano radno tijelo, jednoglasno je predložio donošenje ovog zakona.

RASPRAVA

CESTE

Bit će pogođeni socijalno najugroženiji

Županijski dom odvojeno je raspravljao o zakonskim prijedlozima. Uvodno je o predloženim izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama govorio **Mijo Bezer**, pomoćnik ministra pomorstva, prometa i veza, dok je razloge suzdržanosti Odbora za gospodarstvo i prijedlog amandmana zastupnika Bračuna objasnio predsjednik tog radnog tijela, mr. **Franjo Križanić**.

Živko Kolega (HDZ) je napomenuo kako bi predloženo povećanje cijene benzina prihvatio oduševljeno prije godinu dana, dok je cijena benzina bila 70 posto niža, ali sada upozorava da će to pogoditi socijalno najugroženije kategorije stanovništva. Ipak će glasovati za zakonski prijedlog premda je svjestan da Koalicija na taj način krpa rupe u Proračunu zbog gospodarskog fijaska njene politike. Iako kao oporbeni političar to ne bi zapravo trebao učiniti, ali politike su - kako reče - prolazne, a trajna korist od cesta ostaje.

Kruno Peronja (HDZ) je podržao zakonski prijedlog uz zahtjev da se što prije pripremi novi zakon o javnim cestama, i njime riješi ono što nije dosad - ponajprije status cesta, njihova zaštita, i predvidi da program županijske uprave za ceste nadležno ministarstvo prihvaća, a ne daje samo mišljenje. Novi bi zakon trebalo što prije donijeti i zato da se što prije uklone teškoće koje se javljaju u

pravnom zastupanju u sporovima za naknadu štete - u svezi s člancima 6. i 15. (kad je riječ o dijelu javne ceste koja prolazi kroz naselje).

Franjo Makovec (HSLŠ) uvodno je napomenuo kako izračuni u Medimurju, gdje je načelnik općine, pokazuju kako novca za ceste nema kako god se raspodijelila sredstva (županijska uprava za ceste ima od 8 do 10 milijuna kuna) i da se rješava tek 25 posto standarda županijskih i lokalnih cesta. Upozorio je zatim da je u Sloveniji cestarina minimum 100 maraka, a ovdje od 150 do 200 kuna te da bi trebalo poduzeti nešto s tim u svezi. Zastupnik je podržao Bračunov amandman, napomenuvši još kako su ceste građene tzv. ceker sistemom ("skupljanjem novca od kuće do kuće") nekvalitetne.

I **Zlatko Komadina (SDP)** podržao je Bračunov amandman. Predložio je zatim da se rok predviđen člankom 31. produži barem do kraja iduće godine (za donošenje odluke može ostati - šest mjeseci. Društvima kapitala treba omogućiti da pod istim uvjetima dobiju poslove od svojih županija za održavanje županijskih cesta. Sada se naime prema Zakonu o nabavi roba i usluga društva kapitala kojima je vlasnik županija natječu za dobivanje poslova vlastite županije s trgovačkim društvima privatnog kapitala, i u principu ne mogu preživjeti jer nisu u ravnopravnom položaju - nisu se stigle osoviti na noge i pripremiti za tržišnu utakmicu s onima koji je već igraju. Trebalo bi ih stoga izuzeti od natječajnog postupka ili osigurati da pod istim uvjetima imaju prioritet kod dobivanja poslova, da bi mogle provesti postupak pripreme za privatizaciju i uključiti se u tržišnu utakmicu.

Optička varka

Mr. **Vladimir Mesarić (KDM)** rekao je da predloženo podržava jer je cestogradnja strateški interes Hrvatske, ali da je riječ o "optičkoj varci" (naime, Proračun je manji ali opterećenje građana veće). Podsjetio je da ni u vrijeme agresije nije prekinuta cestogradnja, da je započeta strateška dionica sjever-jug.

Napomenuvši da je ogorčeni protivnik Pakta o stabilnosti, zastupnik je rekao da je u njemu barem nešto dobro - Jadransko-jonska cesta, te da bi trebalo "omekšati neke

pristupe tome", zbog povezanosti tog puta s jugom Hrvatske.

Komadina je za uvođenje vinjeta (tjedne, mjesečne) u naplati korištenja autocesta, čime bi se izbjegle gužve te troškovi koje donosi postojeći način naplate.

Postoji opasnost da se osiguranjem stranoga namjenskog izvora sredstava trgovačkom društvu, dovede u pitanje određivanje prioriteta i racionalnost ulaganja sredstava.

Taksa na gorivo jest opterećenje za korisnike, ali je to, u mnogim zemljama, najelegantniji i najbrži način za izgradnju autocesta i druge cestovne infrastrukture - rekao je zastupnik, upozorivši zatim još da je sramotno za državu koja je za stratešku odrednicu uzela turizam da ima tako neuređen okoliš oko cesta.

Mr. **Franjo Križanić (HDZ)** zanimalo je znači li članak 5a. to da se na svakoj državnoj cesti može uvesti cestarina ako Vlada tako odluči. S tim u svezi izrazio je bojazan da bi se to onda moglo dogoditi i za "opasnu" državnu cestu Ludbreg-Varaždinske toplice.

U ime predlagatelja

Mijo Bezer, pomoćnik ministra pomorstva, prometa i veza, osvrnuo se u ime predlagatelja najprije na prijedlog Odbora za gospodarstvo i financije, ustvrdivši da ga nije moguće realizirati jer nije moguće danas ući u koncesiju s inopartnerom kojemu je Hrvatska zadnjih godina bila "neozbiljan partner u prikazivanju postojećih podataka". Naime, uvedena je koncesija za autocestu koja ima duplo manju gustoću prometnih tokova nego što je bilo prikazanog kog ugovaranja koncesije.

Generalni stav nije da Bechtel bude pet godina u Lici a da Republika Hrvatska ne zna što se tamo događa - rekao je zastupnik, uz prijedlog da se Udbina spoji preko Svetog Roka na Zadar 1, da se povežu ceste D-1 i D-8.

Predlagatelj prihvaća amandman zastupnika Bračuna jer se radi o jednoj specifičnoj, višoj sili, o odronima na terenu gdje inače ima klizišta.

Povodom prijedloga zastupnika Peronje, pomoćnik ministra je rekao da je sasvim logično da resorno ministarstvo, koje se bavi generalnom politikom svih cesta u sferi održavanja, gradnje i rekonstrukcije, prati to što rade županije. Ministarstvo se u mnogo primjera uvjerilo da programi županija nisu bili onakvi kakvi su mogli biti da se surađivalo s Ministarstvom.

Kad je riječ o cestarini prema članku 5a, misli se isključivo na pojedine točke - primjerice da se na nekom dijelu subvencijom države i koncesijom sagradi most.

Županijski dom prihvatio je prijedlog amandmana zastupnika Bračuna, a zatim većinom glasova, s usvojenim amandmanom, podržao izmjene i dopune Zakona o javnim cestama.

NAFTNI DERIVATI

Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o posebnom porezu na naftne derivate u Županijskom domu nije dobio podršku - za njega je glasovalo samo šest zastupnika, saslušavši prethodno kratko uvodno izlaganje **Zlatka Fabijančića**.

CESTE I NAFTNI DERIVATI - OBJEDINJENO

U Zastupničkom domu objedinjena je rasprava o zakonskim prijedlozima. Nakon **Pave Komadine**, pomoćnika ministra pomorstva, prometa i veza i **Damira Kuštraka**, zamjenika ministra financija izlagali su predstavnici radnih tijela. Stav Odbora za financije i Državni proračun obrazložio je njegov predsjednik, **Jadranko Mijalić**, a stav Odbora za pomorstvo, promet i veze **Jure Radić**.

Podrška, ali . . .

Podršku predloženoj u ime **Kluba zastupnika IDS-a** obrazložio je **Damir Kajin**, uvodno napomenuvši da zakonski prijedlog o posebnom porezu na naftne derivate valja podržati i zato jer smanjuje trošarine na naftne derivate, iako neće pojeftiniti gorivo, s čime valja biti oprezan jer je u godinu dana

poskupjelo 33 posto. Jeftiniji benzin imaju sve zemlje u tranzicije, a skuplji one na zapadu (koje, međutim, imaju i znatno viši standard) - rekao je zastupnik, napomenuvši kako bi trebalo revidirati INA-in monopol, zbog kojeg se svjesno uništava konkurencija (koje, zapravo, i nema, osim 22 crpke Istrabenza). Privatnici su primorani kupovati isključivo od INA-e, što bi moglo rezultirati stečajem brojnih crpki, dok su kupci istovremeno prisiljeni plaćati skuplji benzin na privatnim crpkama jer nemaju povjerenje u INA-ine derivate.

Zastupnik IDS-a je zatim rekao da si Hrvatska neće moći skinuti s vrata nepovoljne ugovore o gradnji hrvatskih autocesta i brzih cesta (npr. Istarskog ipsilona i ceste prema Splitu, koju gradi Bechtel. Nisu, međutim, naglasio je, krivi stranci već bivše političke garniture koje su na to pristajale.

Hrvatske ceste d.o.o. financirati udjelom od 15 posto u trošarinama na naftne derivate, a Hrvatske ceste d.o.o. udjelom od 25 posto.

Još ga više zabrinjava namjera da se u dogledno vrijeme privatiziraju županijske uprave za ceste (pojedinci će profitirati, neće se dobiti na kvaliteti, a mnogi će ostati bez posla).

Uvede li se predloženim 40 lipa po litri derivata, a trošarine skinu 50 lipa praktički se ostaje na istom, čak neznatno poskupljuje cijena benzina - rekao je zastupnik.

Upozorio je zatim da će novoosnovana trgovačka društva biti znatno teže kontrolirati i od strane zastupnika i drugih institucija nego kad je riječ bila o Proračunu. Rekao je, nadalje, da bi dio "cestovne kune" (barem trećinu) trebalo ostaviti prostoru na kojem se novac uprihoduje, što bi jamčilo daleko bolje ceste i potaklo dodatnu odgovornost. Od 1. siječnja 2002. benzin poskupljuje za 60 lipa i doda li se tome PDV to je poskupljenje od 10 posto.

Shvatljivo je da se zbog stanja u gospodarstvu teret donekle prebacuje na građane, ali poskupljenja će pogoditi i gospodarstvo - upozorio je Kajin.

Iz njegova izlaganja još izdvajamo: napomenu kako se sredstva (kojima bi se moglo izgraditi 30-50 kilometara više autocesta) mogla multiplicirati i zaduženjima, ali da valja imati na

umu da netko sve to na kraju plaća - da se mora povesti računa o tome dokle ići s opterećenjima građana, da treba izračunati što će poskupljenje značiti za građane, jer automobil nije luksuz već nasušna potreba; ocjenu o prevelikoj moći ministra javnih radova; upozorenje kako se efekt jednog nepopularnog zakona može ispraviti samo intenzivnom gradnjom novih kilometara autocesta.

Najprije riješiti spornu podjelu imovine

Predstavnik **Kluba zastupnika HSS-a, Zvonimir Sabati**, uvodno se osvrnuo na značenje cesta za gospodarstvo u funkciji razvoja i gospodarstva. Podsjetio je zatim kako je podijeljeno Javno poduzeće "Hrvatske ceste" - na Hrvatsku upravu za ceste, županijske uprave za ceste i društva kapitala za održavanje cesta (koja su, napomenuo je, poslana na tržište bez kapitala i imovine koju su radnici stekli do 1990. te bez uvjeta da grade). Posebnim aktom ministra od 10. srpnja prošle godine ta podjela nije dovršena, upozorio je i vrlo je upitno je li sve provedeno u skladu sa zakonom. Naime, većina nepokretne imovine dodijeljena je Hrvatskoj upravi za ceste iako su je koristile bivše tehničke ispostave pa je trebala pripasti društvima kapitala. Unatoč požurnici, Gospodarsko interesno udruženje trgovačkih društava za održavanje cesta "Hrvatski cestar" nije ("u prošlim vremenima") dobilo odgovor na zatraženo tumačenje članka 70. Zakona o javnim cestama.

Trebalo bi, dakle, prije donošenja odluke riješiti spornu podjelu imovine. Prema tumačenju Odbora za zakonodavstvo ustavno nije moguće unijeti odredbe o podjeli imovine između uprava za ceste i društava kapitala u predloženi zakon. Zastupnik, međutim, smatra da je to moguće jer se Vlada, kao vlasnik novog poduzeća izjasnila o tome. U slučaju da ostane tumačenje Odbora za zakonodavstvo Hrvatske ceste mogu se obvezati da svu imovinu koja se odnosi na održavanje cesta uloji u društva kapitala - kao dokapitalizaciju, zahvaljujući čemu će moći steći odgovarajući udio kako bi mogla kontrolirati budućnost tih firmi. Drugo je rješenje - da Sabor prihvati amandmane matičnog Odbora za pomorstvo, promet i veze.

Hrvatskim cestama 0,50, a županijskim upravama 0,10 lita.

Također, Sabor može, u skladu s tim, donijeti obvezujuću preporuku županijama da odmah donesu odluke o privatizaciji društava kapitala na način da - iz istog razloga - zadrže dio portfelja.

Zastupnik HSS-a upozorio je, nadalje, na opasnost da se nakon privatizacije promijeni djelatnost društva ili da dođe do drugih statusnih promjena koje mogu ugroziti njegovu djelatnost. Treba zato odabrati najpravedniji model kojim bi se, osim općeg interesa, osiguralo i očuvanje imovine od nekontroliranog i nenamjenskog korištenja (što je bilo navedeno kao opravdanje i kod raspodjele nekretnina) Hrvatske uprave za ceste.

Klub zastupnika HSS-a podržao je amandman Odbora za pomorstvo, promet i veze, kojim je predloženo da se radovi redovnog održavanja ustupe i ugovore na više godina (to bi omogućilo nabavu nove, modernije opreme, a time i uvođenje suvremene tehnologije).

Upozorava i na siguran nedostatak predloženoga - inflatorni efekt koji će se postići povećanjem cijene naftnih derivata. Doći će, uz to do povećanja javne potrošnje, bit će problema s kontrolom trošenja sredstava, a pitanje je hoće li se ceste održavati kvalitetno.

Uspostavljaju se kvalitetniji odnosi

U ime **Kluba zastupnika SDP-a, Miroslav Korenika** podržao je oba zakonska prijedloga. Podjelom Hrvatske uprave za ceste ipak se uspоставljaju kvalitetniji odnosi. Dosadašnjim malim ulaganjem u održavanje i rekonstrukciju ugrožena je sigurnost prometovanja na cestama u toj mjeri da se unatoč naplati cestarine npr. na Panonskoj autocesti brzina prometovanja, ograničava na 80 km/sat.

Zastupnik je apelirao na predlagatelja da se predvidi posebna obveza za teške kamione koji - da bi izbjegli naplatu cestarina - izbjegavaju vožnju izgrađenim autocestama pa dodatno opterećuju i uništavaju lokalne ceste.

On je zatim ustvrdio da je posebno važno to što se donošenjem ovih

zakona dobivaju stalni, relativno stabilni, izvori financiranja, da postoji mogućnost da trgovačka društva dođu do jeftinijeg kapitala, što bi standard održavanja trebalo podići sa 45 na 65-70 posto. A podizanjem kvalitete održavanja povećat će se sigurnost prometovanja i riješiti određeni broj "crnih točaka".

Zastupnik SDP-a je apelirao da se ubrza donošenje nacionalnog programa sigurnosti na cestama, izvijestio zastupnike da Klub zastupnika SDP-a podržava amandmane Odbora za pomorstvo, promet i veze, te zamjerio Prijedlogu to što nema kaznenih odredbi. Naime, županijske skupštine nisu u prošle tri godine izvršile svoje obveze, a slijede izbori i konstituiranje novih skupština. Možda je moguće da Vlada odredi model privatizacije ne provede li se njezina preporuka o tome.

Društva kapitala trebala bi dobiti sigurnost da će otplatiti sredstva koja su uložili, a posebna priča su ona društva koja su u 1991. unijela dosta imovine, koja je sada podržavljena. Ministarstvo pomorstva, prometa i veza trebalo bi obvezati da svojim aktom tako podijeli imovinu da društva kapitala svu imovinu izvan koridora izgrađenih cesta ipak dobiju na korištenje. Ili - da je dobiju u vlasništvo uz posebna pravila igre - da je ne mogu otuđiti te da ta imovina bude jedino u funkciji održavanja cesta.

Izmjene Zakona o posebnom porezu na naftne derivate Klub zastupnika SDP-a podržava jer je to, kako je rekao njegov predstavnik, samo jedna vrsta tehnike preusmjerenja sredstava i osiguranja nužnog novca za izgradnju autocesta.

Trgovačko društvo u privatnim rukama, a puni se iz poreza

Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a, čiji je stav (izražen suzdržanim glasovanjem) objasnio **Tonči Tadić (HSP)**, usprotivio se hitnom postupku. Da se sve moglo obaviti u redovitoj proceduri svjedoči i to, upozorio je Tadić, što sustav financiranja stupa na snagu tek 1. siječnja 2002., kada se smanjuje porez na naftne derivate i time otvara prostor za predloženo financiranje.

Ovaj Klub nema ništa protiv ciljeva predloženoga, ali ukazuje na probleme u svezi s njihovom realizacijom.

Razdvajanje Hrvatskih autocesta na dva trgovačka društva automatski otvara pitanje raspodjele nekretnina, njihova vlasništva i svega ostalog što nije trebalo "prelomiti" hitnim postupkom.

Naknade osloboditi putnike koji autocestu koriste za odlazak na posao.

Ponavlja se, rekao je Tadić, već viđena shema u slučaju privatizacije HPT-a (a vjerojatno će se ponoviti i u slučaju Hrvatskih željeznica, INA-e i HEP-a - da se dijeli profitni od neprofitnog dijela. U Njemačkoj se glavnina cestogradnje financira od prihoda autocesta, ovdje se autoceste izdvajaju u zasebno društvo.

Zakon o javnim cestama mora se sagledati u kompletu sa Zakonom o porezu na naftne derivate, rekao je predstavnik HSP-a i HKDU-a, jer će se ceste financirati iz izdvajanja po litri naftnih derivata. Privatiziraju li se Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste bit će najvjerojatnije u stranim rukama, s redovitim prihodima od poreza. Iako će netko reći da to nije porez već naknada to jest, zapravo, porez, jer je obvezno izdvajanje za neku parafiskalnu naknadu - rekao je zastupnik. A doista je fenomenalno, dometno je - imati trgovačko društvo u privatnim rukama koje se puni iz poreza. U socijalizmu bi se to, napomenuo je, zvalo doprinos za ceste, kojim bi vjerojatno upravljao SIZ. U tržišnom gospodarstvu temelj su porezi koji pune Proračun, iz kojeg se tada - prema programu i strategiji, grade ceste.

Prioritete, dakle, neće određivati Hrvatski sabor nego privatizirana društva, odnosno tržište, a onda nikad nećemo vidjeti neke autoceste koje su strateški važne za razvoj Hrvatske - rekao je Tonči Tadić.

Poskupljenje će pogoditi i građane i gospodarstvo.

Iz njegova izlaganja u ime tog kluba još izdvajamo: upozorenje kako će to otvoriti i problem zapošljavanja (Bechtel planira uvesti 1500 Turaka radi izgradnje ceste); ocjenu da i županije treba uključiti u proces odlučivanja o upravljanju i izgradnji cesta; napomenu kako se cijeli projekt temelji na pretpostavci o stabilnoj i

niskoj cijeni nafte, a to je doista nepredvidivo; upit neće li se morati odustati od predloženog modela zbog povećanja cijena nafte na međunarodnom tržištu.

Hitan postupak - nužan

Ivo Škarić izvijestio je zastupnike da **Klub zastupnika HSLŠ-a** podržava predloženo, štoviše, smatra da je nužan hitni postupak, da je Zakon o cestama trebalo već izmijeniti. Njime se, naime, ispravljaju mnoge dosadašnje pogreške, nedoumice i nedorečenosti te stvaraju pretpostavke da se taj za Hrvatsku bitan problem riješi na pravi način. Zastupnik je podsjetio s tim u svezi na lutanja oko izbora pojedinih prometnih pravaca, posebno onih prema Dalmaciji. Iako zakon to ne regulira, ovaj klub se nada da će upravo formiranje dvaju novih poduzeća riješiti te probleme.

Njegovi zastupnici sugeriraju da se donese potpuno nov Zakon o cestogradnji, kojim bi se regulirali svi cestovni problemi, jer nejasnoće u ingerencijama ne pridonose rješavanju nagomilanih problema.

Većina nekretnina dodijeljena je Hrvatskoj upravi za ceste iako su je koristile bivše tehničke uprave pa je trebala pripasti društvima kapitala.

Ivo Škarić je u nastavku izlaganja: ukazao na prometnu izoliranost Dalmacije i predložio da se sva sredstva usmjere prema cesti D-1; upozorio da problemi proizlaze i otud što se Hrvatska još nije opredijelila je li "pomorska, primorska, jadranska zemlja"; predložio da Bechtel (čiji ugovor ni nova Vlada još nije predočila Saboru) gradi dionicu Udbina-tunel Sveti Rok pa prema Zadru, Šibeniku, Splitu i Dubrovniku, a da dionica Bosiljevo-Žuta Lokva i nekoliko izuzetno skupih tunela pričekaju bolja vremena. Ustvrdivši da je okosnica hrvatske integracije dobra cesta između Dubrovnika i Zagreba, preko Splita, zastupnik Škarić rekao je da je Dubrovnik u prometnom smislu potpuno izoliran te da je za Dubrovčane umijeće iz Dubrovnika krenuti u unutrašnjost Hrvatske.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo upit zašto se Hrvatska, s tolikom nezaoposlenošću, u proteklih deset godina nije odlučila za javne radove i zašto oni koji joj grade ceste uvoze radnu snagu te upozorenje da turizma nema bez dobrih cesta.

Postoji niz drugih mogućnosti za ostvarenje prihoda

Klub zastupnika HDZ-a, čiji je stav obrazložio **Jure Radić**, podržao je oba zakonska prijedloga uz zadržku izraženu amandmanom zastupnika Šukera. Zastupnik je uvodno napomenuo kako žali što se o njemu nije raspravljalo znatno ranije, prije donošenja Državnog proračuna, jer bi tada bilo mnogo više vremena da se planirano zakonom ostvari u kraćem roku i ne bi se izgubio dio građevinske sezone.

Izgradnja cesta dugoročan je proces i nipošto ne smije biti kampanjski posao, u svezi s kojim se odluke mijenjaju svake godine, jer odustajanje od zacrtane dugoročne linije uvijek rezultira sporijim puštanjem u promet određenih dionica - na štetu gospodarstva.

Hrvatska demokratska zajednica polazi od toga da je izgradnja cesta jedan od nacionalno najvažnijih zadataka - rekao je Jure Radić, naglasivši da bez toga nema razvoja gospodarstva ni međunarodnih integracija. Komentirajući ocjenu, kako je rekao, predstavnika nekih institucija međunarodne zajednice, a i visokog dužnosnika u Hrvatskoj, da Hrvatska previše izdvaja u tu svrhu upozorenjem da će i Hrvatska izdvajati manje kad bude imala izgrađene ceste kao Njemačka, Italija ili Švicarska.

Ustvrdivši da opća načela zakonskog prijedloga počivaju na Strategiji prometnog razvitka što ga je donio prošli saziv, zastupnik Radić zahvalio je novoj vlasti što je zadržala tu Strategiju i što nije gubila vrijeme na razmatranje i utvrđivanje nove. Premda, dometnuo je, ima dijelova koji bi se u sadašnjim okolnostima mogli drugačije osmisliti.

Jure Radić je protiv izgradnje (mnogo skuplje i nesigurnije) poluautoceste, jer je to - kako reče - loša izmišljotina koja se Hrvatskoj dogodila prije 20-tak godina. Valja graditi ceste punog profila, osim u dugačkim tunelima, kao i u svijetu, gdje se čeka da promet naraste na 16-18 tisuća vozila.

Osvrnuvši se na stanje temeljnih pet pravaca, rekao je da je najviše napravljeno na Posavskom koridoru (od Bregane do Županje je najvećim dijelom dovršen), i izrazio žaljenje, kao ministar bivše Vlade, što se premalo napravilo na koridoru Zagreb-Split, te izjavio da je polovica od 400 kilometara autocesta sagrađeno kroz 45 godina (do Domovinskog rata) a pola u vrijeme Domovinskog rata i u neposrednom poraću.

Na kraju izlaganja zastupnik je rekao da Klub zastupnika HDZ-a ne podržava orijentaciju da se prihodi ostvare poskupljenjem cijene goriva, jer postoji niz drugih mogućnosti. Dobro je da se izdvaja iz trošarina, ali se u ovim za Hrvatsku boljim međunarodnim okolnostima Hrvatska premalo okreće svijetu, nije pozitivnu međunarodnu klimu iskoristila za dodatno privlačenje stranog kapitala. Da je tome tako, dometnuo je, svjedoči činjenica da nije raspisan nijedan natječaj za novu koncesiju ili bilo kakav ulazak stranih investitora u izgradnju neke od prometnica.

Ubrzati donošenje nacionalnog programa sigurnosti na cestama.

Branislav Tušek (SDP) javio se radi ispravka navoda Jure Radića. Do Županje treba izgraditi još tridesetak kilometara, rekao je, dometnuvši kako valja ubrzati i gradnju dijela do Bajakova, jednu od najprofitabilnijih autocesta u Hrvatskoj. **Jure Radić** pojasnio je da je uspoređujući taj i splitski koridor samo rekao kako prema Županji treba manje dograditi. U tom rasporedu i odnosima morat će se razmišljati i o prioritetima.

Trebalo je donijeti novi zakon

Da **Klub zastupnika HNS-a i LS-a** podržava predloženo zastupnike je izvijestio **Danko Šantić**, rekavši kako procjenjuju da će izmjene i dopune omogućiti poticaj gospodarske aktivnosti i punu zaposlenost, bržu i kvalitetniju izgradnju prometnica sukladno strategiji prometnog razvitka, uštede u Proračunu, nužne preduvjete za kvalitetan razvoj turističkog gospodarstva, brže uklapanje cesta u europske koridore.

Zastupnik je imao primjedbu načelne naravi - trebalo je donijeti novi zakon. Iako su vjerojatno razlozi

hitnosti motivirali predlagača da ide u izmjene i dopune to ubuduće ne bi trebala biti praksa.

Zastupnik Šantić rekao je da je razgraničenje upravljanja, održavanja i građenja državnih cesta bez naplate i autocesta logična posljedica dosad neodržive situacije s preklapanjem nadležnosti dva ministarstva - za pomorstvo i za javne radove. Predlagatelj je na tragu dobrog rješenja što ga je usvojila Slovenija.

Napomenuvši kako Klub zastupnika HNS-a i LS-a podržava amandmane Odbora za pomorstvo, promet i veze, zastupnik je upozorio da je nužno ispraviti izričaj "od" u "do četiri godine", jer bi se inače mogao odrediti kraći ugovorni odnos. Još važnijim smatraju amandman na članak 27., jer doista nije postupljeno po važećem propisu i nije došlo do razgraničenja i pravedne podjele imovine između Hrvatske uprave za ceste i društava kapitala, koja su po pravnom statusu, po strukturi uposlenika i pravima stvarni nasljednici onih koji su stvarali tu imovinu.

Zastupnik Šantić izrazio je slaganje s kolegom Korenikom kad je riječ o upozorenju da ne postoje sankcije, predloživši da predlagatelj amandmanom riješi dilemu - uvođenjem sankcija ili automatizma.

Protiv promjene izvora financiranja

Demokratski centar ne podržava predloženu promjenu izvora financiranja - izvijestila je zastupnik **Vesna Škare-Ožbolt**, napomenuvši kako se njihovo stajalište razlikuje od onog "nekih" klubova zato što nemaju lobističke interese (kako reče, jednako su im drage i ceste i željeznice i trajektna pristaništa i zračni prijevoz). Njihov je stav također da je potrebno sačuvati transparentnost državnih financija te drže potrebnim da se razvoj infrastrukture razmatra u Hrvatskom saboru, odnosno tu utvrđuje prioritet te usmjerava novac (predloženim se gubi kontrola nad proračunskim novcem).

DC podržava preoblikovanje Hrvatske uprave za ceste u dva trgovačka društva i razgraničenje nadležnosti ministarstava, ali ne i promjenu izvora financiranja - uvođenje naknade za naftne derivate, posebice ne u kontekstu datih obrazloženja. Vlada očito ne može procijeniti visinu maloprodajne cijene naftnih derivata u ovoj, a kamoli u

sljedećoj godini, što je razumljivo jer je maloprodajna cijena prepuštena odlukama INA-e, iako razine cijena energenata najdirektnije utječu na opću razinu maloprodajnih cijena, uza sva nastojanja da se obrazloži kako to nije točno.

Prioritete neće određivati Hrvatski sabor nego privatizirana društva, odnosno tržište, a onda nikad nećemo vidjeti neke autoceste koje su strateški važne za razvoj Hrvatske.

Nametanje dodatnih poreza kroz ime naknada također je porezno opterećenje, rekla je Vesna Škare-Ožbolt, ustvrdivši da je iznenađujuća uloga Vlade u ulaganjima, da će se ona svesti samo na davanje jamstva za financiranje projekta Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo.

Zastupnica je, nadalje, upozorila da u obrazloženju nema podataka o tome koliko iznosi dug, odnosno otplate po kreditima koje je već uzela Hrvatska uprava za ceste, iako se predlaže da to Hrvatska preuzme kao javni dug. Očito će, naglasila je zastupnica Škare-Ožbolt, otplaćivati kredite Hrvatske uprave za ceste. Ona je još rekla kako nije u redu da se informiranje zastupnika kad je riječ o toj problematici svodi na informiranje kroz novinska izvješća. Posebno su nedopustiva nejasna obrazloženja zakonskih prijedloga.

Vesna Pusić javila se radi replike - prethodnici, a i nekim drugima zastupnicima. Jedna od bitnih novina predloženog je upravo to što se omogućuje i dugoročnije planiranje izgradnje autoceste i cesta u Hrvatskoj, koje nije uvijek ovisno isključivo o Proračunu. Omogućava se i zapošljavanje ljudi koji će raditi na izgradnji autocesta i cesta s obzirom na to da su izvori financiranja garantirani, neovisno o neposrednim odlukama u proračunima iz godine u godinu.

Radi ispravka navoda zastupnice Pusić za riječ se javio **dr. Đuro Njavro**. Uvođenjem kvazi-poreza, naknade, zasigurno se neće postići nikakvo dugoročno planiranje, rekao je, ustvrdivši da se ono i dosad moglo postići i, u manjoj ili većoj mjeri, postizalo - donošenjem četverogodišnjih ili višegodišnjih planova razvoja prometne infrastrukture.

Do čega može dovesti uvođenje posebnog poreza dovoljno znaju građani Zagreba u svezi s nikad dovršenom Sveučilišnom bolnicom, u koju je jedno desetljeće odlazio takav doprinos, dometnuo je zastupnik.

Pravi model

Damir Jurić je u ime **Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a** rekao da je predloženi model doista pravi te da je šteta što nije postavljen ranije. Slovenci su u nekoliko godina, koliko ga primjenjuju, izgradili mnošinu cesta i to na najjeftiniji način. Predloženim se Hrvatska stavlja u poziciju ponavljanja 80-tih, zlatnih godina izgradnje autocesta - rekao je zastupnik, dometnuvši kako mu nije jasno kako je Jure Radić izračunao da je u 90-tim izgrađeno 200 km autocesta.

Hrvatska nije pozitivnu međunarodnu klimu iskoristila za dodatno privlačenje stranog kapitala.

Ustvrdivši da lokalne zajednice sad od autocesta nemaju nikakve koristi, odnosno da imaju uglavnom štete (ispušni plinovi), on je iznio primjer Francuske, u kojoj koncesionar koji gradi cestu 20 posto posto koncesijskog prihoda daje lokalnoj zajednici kroz koje cesta prolazi (amandman Odbora za pomorstvo na tragu je tog rješenja). Po tom bi modelu neki krajevi imali koristi, poglavito Slavonija (koja je u središtu 10. koridora i kroz koju prolazi 5. koridor). A sada je autocesta tamo mnogima nepremostiva barijera zbog koje mnogi ne mogu obrađivati svoje njive.

Predstavnik Kluba zastupnika Kluba zastupnika PGS-a i SBHS-a još je izrazio nadu da će se zahvaljujući predloženom modelu napustiti politička prepucavanja oko toga koji je prometni pravac važniji i založio se za dovršenje 10. koridora te što skoriji početak gradnje 5. koridora.

Na kraju je rekao da bi bilo bolje da se država u cijelosti izmakla iz trošarina i da onda ne bi bilo poskupljenja goriva te da je to čak i ako do njega dođe u manjem postotku - još uvijek je to najbolji mogući način da se u kratko vrijeme izgradi što više cesta.

U pojedinačnoj raspravi, za riječ se najprije javio **Ivan Šuker (HDZ)**, koji je podržao organizacijske promjene, a

zatim se zadržao na predloženom modelu financiranja. Čudi, rekao je, što se Vlada vraća na oblik prije 1993, prije reforme poreznog sustava, kad je Svjetska trgovinska organizacija inzistirala da se u Hrvatskoj ukine direktno financiranje. Ne smije se smaknuti s uma da Slovenija koja ima takav sustav nije završila poreznu reformu, dometnuo je. Zamjerio je, nadalje, predlagatelju što olako prelazi preko svih povećanja cijena. Prijedlogu fali dublja makroekonomska studija o tome kako će se poskupljenje odraziti na cjelokupne cijene u Hrvatskoj, hoće li to izazvati val poskupljenja ili ne.

Naknade osloboditi HŽ, Jadroliniju i dr.

Ivan Šuker predložio je da se - ako Vlada ne uvaži zahtjev za promjenu načina financiranja - Hrvatske željeznice, Jadrolinija i ostale brodarске kompanije oslobode plaćanja te naknade jer ne koriste ceste.

Predloženo je, po riječima zastupnika, samo jedan od primjera nestudioznog pristupa izradi zakonskih prijedloga - i prijedlog novog Zakona o lokalnim porezima predviđa dodatna opterećenja građana.

Zašto se, upitao je zastupnik, uvela državna riznica nego zato da se sve što se ubire od hrvatskih građana plaća kroz jedan račun te zatim upozorio da predloženo znači i po dvije nove uplatnice i dva izvješća za poduzetnike, jer je zakonskim prijedlogom predviđeno da će se izvješća raditi na isti način kao i za trošarine.

Bez ikakvog pokušaja dovođenja stranog kapitala i stranih investicija krenulo se s "najlakšim" modelom - opterećenja građana "jer šute" - rekao je zastupnik. Naglasivši zatim kako valja imati na umu da hrvatski proračun preuzima sve kredite i obveze, a trgovačko društvo starta čisto, s poslovnom nulom i s godišnje osiguranih nekoliko milijardi prihoda.

Tko ne bi poželio biti direktor takvog poduzeća, imaš sigurne prihode, radiš što hoćeš i - što je najveća tragedija - Hrvatski sabor će donijeti odluku o veličini naknade, a neće raspravljati o izvješćima tih trgovačkih društava - rekao je zastupnik HDZ-a, apelirajući na zastupnike da prihvate amandman tog stranačkog kluba da se iz

postojećih trošarina (raspodjelom 15 i 25 posto) financiraju novoosnovana trgovačka društva jer je inače izmjena Zakona o posebnim porezima bespredmetna.

Uvesti vinjete

Rekavši da podržava Šukerove ocjene, **Dario Vukić (HDZ)** izjavio je da je predloženo udar na standard svih građana, početak mogućih inflatornih kretanja. Uz zamjerku predlagatelju zbog hitnog postupka, zbog kojeg nema vremena ni za elaboraciju amandmana, predložio je da se u korist gradnje cesta najviše optereće oni koji ceste najviše koriste i založio se za uvođenje prometne kartice (tzv. vinjete u Austriji), koja može imati različite modalitete - može obuhvatiti i cestarinu koja se plaća prilikom registracije i u naplatnim kućicama, ili samo ovo drugo (a može biti određena po vremenskom i teritorijalnom principu). Zahvaljujući karticama ravnomjernije bi se koristile i autoceste i ceste, rekao je zastupnik.

On je, nadalje, ustvrdio da bi bilo prirodnije da je ključ za raspodjelu ubranih sredstava količina prometa odnosno izbrojana vozila koja koriste određenu cestu, za što bi trebalo uvesti brojače.

Predloženim se omogućuje poticaj gospodarske aktivnosti i puna zaposlenost, brža i kvalitetnija gradnja prometnica sukladno strategiji prometnog razvitka, uštede u proračunu, nužni preduvjeti za razvoj turističkog gospodarstva, brže uklapanje cesta u europske koridore.

Kad je riječ o vođenju podataka o javnim cestama, upozorio je da zakonskim prijedlogom nije predviđena tzv. GIS tehnologija - geografski informacijski sustav, što bi, rekao je, značajno poboljšalo protočnost cesta i pomoglo snalaženju turista.

Iz ovog izlaganja još izdajamo: prijedlog da se u članak 3. važećeg zakona ubaci održavanje pješačkih hodnika (sada se uglavnom ne održavaju); upozorenje kako sve mnogobrojnije reklame uz ceste značajno otežavaju vidljivost prometnih znakova.

Dubravka Horvat (SDP) rekla je da treba jasno odrediti tko je nadležan za planiranje prometnog sustava jer je tehničko-tehnološko jedinstvo razdijeljeno ovim zakonom, a planove prometnog sustava treba uskladiti s drugim sustavima (sa željezničkim, pomorskim i riječnim). Nameće se i pitanje cestarina i njihova utjecaja na korištenje javnih cesta, a kad je riječ o financiranju i to - tko će i na koji način kontrolirati uložena sredstva, tko će ocjenjivati opravdanost projekta.

Zastupnica je, nadalje, među ostalim, rekla: kako bi možda bilo logičnije da je mjerilo za raspodjelu naknada iz članka 25. broj vozila i opterećenost cesta, a ne samo podjela na državne i ostale ceste; upitala kamo ide dio naknade kad izvanredni prijevoz ne krene iz razvrstane ceste - hoće li jedinice lokalne samouprave dobiti svoj dio te hoće li one dobiti dio od reklama postavljenih uz autoceste; napomenula kako bi trebalo razgraničiti koridor, odrediti tko će postavljati signalizaciju, u slučaju križanja cesta državnog i županijskog nivoa; predložila da se podzakonskim aktima izbjegne sukobljavanje interesa dvaju trgovačkih društava.

Malim dioničarima 50 posto

Dragutin Vrus (SDP) najprije je rekao da podjela imovine Javnog poduzeća Hrvatske ceste nije obavljena u skladu sa zakonom. Veći dio imovine dodijeljen je Hrvatskoj upravi za ceste s obrazloženjem da bi imovina mogla biti ugrožena nađu li se društva kapitala u teškoćama. Nju bi, međutim, trebalo dodijeliti društvima kapitala, s tim da se u postupku privatizacije pravno onemogućiti otuđenje ili preprodaja te imovine.

Sačuvati transparentnost državnih financija.

Zastupnik se založio za privatizaciju prema modelu - 15 posto temeljnom kapitalu u vlasništvu Hrvatske uprave za ceste, najmanje 20 posto županijama, čime je osiguran kontrolni paket, dok 50 posto udjela mogu otkupiti mali dioničari s popustom, a preostali udio se prodaje na tržištu kapitala.

Zastupnik smatra da nema zapreke za višegodišnje ugovaranje radova redovnog održavanja pa je i predložio

takav amandman, podsjetivši da je udruženje hrvatskih cesta još 1990. predlagalo da se radovi redovnog održavanja ugovore na najmanje četiri godine, ali da to Hrvatska uprava za ceste i Ministarstvo financija nisu prihvatili uz obrazloženje da takva mogućnost nije predviđena zakonom.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo ocjenu kako bi ugovorom trebalo obuhvatiti sve radove navedene u standardu redovnog održavanja, kako ne bi došlo do razbijanja cestarske službe.

Jadranka Katarinčić-Škrlj (HSLŠ) upozorila je da bi Hrvatska za sve radove na cestama koje je započela trebala u Proračunu u idućih 4-5 godina osigurati pola ili čak dvije trećine Državnog proračuna, odnosno 20-30 milijardi, što nije moguće, posebno ne financiranjem preko Proračuna.

Formiranje zasebnih društva podržava jer je potrebno strogo odvojiti subjekte koji će gospodariti osnovnom mrežom od onih koji će gospodariti autocestama (i graditi ih). U proračunskoj masi milijarde se lako zagube i vlast, kakva god, dolazi u iskušenje da od izbora do izbora zabija krapove radi izgradnje novih prometnica, dok o rokovima izgradnje ne govori nitko. Formiranjem zasebnih tvrtki formirat će se tzv. cestovni proračun, one će imati vlastiti prihod i moći će ishoditi kredite na međunarodnom tržištu kapitala, dok se Republika Hrvatska ne može zadužiti jer se Državni proračun ne smije povećavati.

Plan za Istru do 2004. zastupnica drži korektnim, ali upozorava da su izgubljene dvije godine, da treba imati na umu faktor vrijeme, jer je izgubljeno previše vremena.

Nema detaljnih brojčanih pokazatelja

Mr. **Željko Glavan (HSLŠ)** prigovorio je što u obrazloženju prijedloga nema detaljnih brojčanih pokazatelja. O tome su zastupnici informirani samo iz tiska koji je izvještavao o sjednicama Vlade, ali je o tome trebalo raspravljati i u Domu. Uz to, fali podatak koliko će povećanje cijena goriva utjecati na standard stanovništva. Nije, nadalje, dovoljno jasno na koja se goriva uvodi naknada (otuda amandman zastupnika), a trebalo bi pojasniti i stavak 2. članka

1. u kojem stoji da se državne ceste za uporabu kojih se plaća posebna naknada smatraju autocestama.

Ivan Jarnjak (HDZ) obrazložio je svoj amandman (oslobađanje plaćanja cestarine za odlazak na posao). Rekao je zatim da sredstva predviđena zakonom nisu dostatna za potrebnu brzinu razvoja, da bi trebalo osigurati povoljne kredite, prije svega koncesije jer će se ceste bez toga financirati nauštrb razvoja. Narednih godina trebalo bi pojačano izdvajati sredstva za održavanje cesta, koje su u izuzetno lošem stanju. Jarnjak je podržao izlaganje zastupnika Glavana u svezi s člankom 5a.

Tko ne bi poželio biti direktor takvog poduzeća, imaš sigurne prihode, radiš što hoćeš, a - što je najveća tragedija - Hrvatski sabor će donijeti odluku o veličini naknade, a neće raspravljati o izvješćima tih trgovačkih društava.

Mladen Godek (HSLŠ) nazvao je Jarnjakov prijedlog simpatičnom, pozitivnom demagogijom, upozorivši ga da je amandman neprovediv (kako provjeriti je li riječ o odlasku na posao). Bila demagogija pozitivna ili negativna, ali košta čovjeka koji putuje - odgovorio je **Ivan Jarnjak**, dometnuvši kako nije na zastupnicima da predlažu metodologiju provedbe nekog rješenja, već da je bitno da svi građani budu u jednakim uvjetima kad je riječ o materijalnim davanjima. **Mladen Godek** je uzvratilo da je dužnost saborskog zastupnika razmisliti o tome je li neki prijedlog provediv, a ovaj je očigledno neostvariv. **Ivan Jarnjak** rekao je da to nije točno, podsjetivši Godeka da je moguće oslobađanje od cestarine jednako kao što je moguće da Godek sa saborskom iskaznicom Koprivnice doputuje badava. **Mladen Godek** je uzvratilo da ne putuje badava, da ima saborsku iskaznicu, uz apel da se ona Jarnjaku što prije dodijeli ako je nema. Da je ima, ali ne koristi - bio je odgovor **Ivana Jarnjaka**, koji je ponovo inzistirao da se to prepusti operativi, poduprijevši zahtjev podatkom kako čovjek koji putuje na rad u Zagreb iz Krapinsko-zagorske županije samo za trošak autocesta mora izdvojiti 440 kuna.

Zastupnik mr. **Željko Glavan (HSLŠ)** uputio je repliku zastupniku Jarnjaku upozoravajući ga da ne postoje jeftini i povoljni krediti koji se ne bi trebali vraćati. Smatra da se sada plaćaju računi i za minulo desetogodišnje zaduživanje. Ispravak je zatražila i zastupnica **Ingrid Antičević - Marinović (SDP)** te napomenula da se saborska iskaznica ne može koristiti za oslobađanje od plaćanja cestarine. Pravilno korištenje omogućuje povlastice u javnom prometu, uključujući i korištenje zrakoplova, ali kod naplate cestarine ne smije se koristiti zastupnička iskaznica. Zastupnik Jarnjak zatražio je ispravak netočnog navoda te naveo da nije govorio o naknadama za cestarinu, navodeći zatim sve pogodnosti vezane uz javni promet i prava saborskih zastupnika. Ponovno se javila i zastupnica Antičević - Marinović ponavljajući već iznijetu konstataciju da se troškovi cestarine naknadno priznaju i isplaćuju, ali cestarina se mora platiti. I zastupnik Glavan dodao je da svaki zaposlenik prema pravima iz kolektivnog ugovora ima pravo na naknadu prijevoza. Ovu je raspravu svojom replikom pokušao zaključiti zastupnik dr. **Vilim Herman (HSLŠ)**, savjetujući svima, da zajedno sjednu u auto i provjere tko je u pravu kod prve naplatne kućice.

Potreban nadzor nad prikupljenim sredstvima

Zastupnik **Luka Roić (HSS)** ocijenio je da Republika Hrvatska mora više ulagati u cestovnu infrastrukturu zbog svoje zemljopisne razvedenosti. Dodao je da bi trebalo primjerenije razvijati zračni promet, ali i željeznice, pomorski, te riječni transport. Morala bi se nadzirati potrošnja i raspolaganje ovim sredstvima, a Hrvatski sabor trebao bi dobivati jednogodišnje izvješće o utrošenim sredstvima. Iako je svjestan da će građani Republike Hrvatske biti dodatno opterećeni, smatra da je korist višestruka jer se dobiva nova cestovna infrastruktura. Ujedno se potvrđuje orijentacija na turizam i poljoprivrednu djelatnost koje su komplementarne i predstavljaju pouzdani jamac razvoja gospodarstva i izlaska iz krize. Podržao je predloženi zakonski tekst, jer se njime trasira put prema suvremenoj cestovnoj infrastrukturi, a ujedno osigurava i

snažniji utjecaj na međunarodnom gospodarskom polju.

Trebalo bi ravnomjerno poticati razvoj i ostale prometne infrastrukture, kao i zračnog transporta.

Zastupnik **Ivan Šuker (HDZ)** uputio je repliku podsjećajući da je Vlada, koja je nastala iz šesteročlane koalicije, najavljuje porezno rasterećenje. Ovaj zakonski prijedlog dodatno opterećuje hrvatskog čovjeka, bez obzira kako mi nazvali izdvajanja za ceste. Zbog naraslih troškova života, za veliki postotak ljudi bit će upitno i samo korištenje prometnica i automobila. Odgovarajući na repliku, zastupnik **Luka Ročić** nije osporio da se radi o dodatnim troškovima, ali ocijenio je da će pozitivni efekti u svojoj završnici biti značajni.

Cestogradnja je tema koja uvijek izaziva veliki interes zastupnika, ocijenio je zastupnik **Joško Kontić (HSL)** i upozorio da je ova tema važna za one regije koje su prometno zapuštene i izolirane. Smatra ujedno da bi kritičari trebali onda ponuditi bolji koncept koji bi zajamčio sigurniji nastavak izgradnje cestovnih prometnica. Upozorio je da je Dalmacija kao hrvatska regija uskraćena u izgradnji prometne infrastrukture. Prije nekoliko mjeseci obećavano je da će se pristupiti određenim zahvatima i planovima koji bi se trebali što skorije realizirati. Dodao je zatim da se trebaju riješiti i problemi prolaska kroz splitsku aglomeraciju čije su dionice često zagušene i stvaraju "prometne čepove". Nije osporavao argumente koji su ukazali na dodatne troškove, ali je ocijenio da svakako treba prioritetno riješiti problem prometne izoliranosti Dalmacije. Smatra da je resorno ministarstvo u posljednje vrijeme pokazalo veliko zanimanje za rješavanje ovog problema o čemu svjedoči i hitna intervencija zbog urušavanja tunela Klis - Solin. Dao je potporu ovom zakonskom prijedlogu te istovremeno podupro inicijativu o potrebi nadzora nad prikupljenim i utrošenim sredstvima.

Usprkos visokim troškovima, prednost u izgradnji prometnica moraju imati ceste prema Dalmaciji.

O frekventnosti pojedinih prometnica

Zastupnica **Dubravka Šuica (HDZ)** javila se za repliku. Smatra da se ne smije zaobići ni prometna izoliranost Dubrovnika. Upozorila je da put do Zagreba iznosi 9,5 sati pa zrakoplov postaje jedino brzo prometno sredstvo. Izgradnja dodatne, preticajne trake ubrzala bi promet, ali pomogla i bržem razvoju turizma, zaključila je zastupnica. I zastupnik Šuker zatražio je ispravak netočnog navoda te ocijenio da cesta Trogir - Split nije najopterećenija prometnica. Najviše vozila smatra, prođe dionicom Zagreb - Velika Gorica - Sisak. Zatražio je da se odgovori gdje se nalaze novci od trošarina koje su prošle godine povećane za 50%. Odgovor na repliku zatražio je zastupnik **Kontić** ocjenjujući da se kroz raspravu trebaju nametnuti prioritetni problemi u cestogradnji. Izoliranost Dubrovnika je evidentna i dobro je da se rečeni problem namjerava riješiti. Dao je zatim i statističke pokazatelje o gustoći prometa na relaciji od Solina do Stobreča, procjenjujući da je za podatke mjerodavno resorno ministarstvo. Zbog ispravka netočnog navoda javio se i zastupnik **Mladen Godek** navodeći da epitet najfrekventnije dionice zapravo pripada cesti Zagreb - Vrbovec. Nastavljeno je s replikama i ispravcima, a prva se za riječ javila zastupnica Šuica. Smatra da bi predlagatelj trebao u svoje planove izgradnje uvrstiti i treću traku kako bi se ubrzao promet, a zastupnik **Marin Jurjević (SDP)** javio se kako bi konstatirao da je najprometnija trasa ceste Trogir - Kaštela - Dugi Rat - Omiš, koju dnevno u oba smjera prođe 46 tisuća vozila. Zastupnik **dr. Jure Radić (HDZ)** dodao je da precizne podatke o gustoći prometa na pojedinim dionicama, ima Hrvatska uprava za ceste. Svake se godine objavljuju ovi podaci, a moguće nesporedne potaknuli su različiti kriteriji koji se odnose na prosječan godišnji dnevni promet, odnosno, maksimalni dnevni promet. Zastupnik **Ivan Šuker** ponovno je upozorio na veliku gustoću cestovnog prometa oko Velike Gorice, a zastupnik **Godek** ocijenio je da putnici iz Koprivnice i Bjelovara izbjegavaju sadašnje prometnice prema Zagrebu zbog oštećenosti kolnika. Izrazio je očekivanje da će se rečena prometnica uskoro sanirati.

Prometnica prema Dalmaciji ima prioritet

Nakon stanke prvi se za riječ javio zastupnik **Marin Jurjević**, te uvodno ocijenio da se hitno moraju sanirati prometnice između Zagreba i Dalmacije. Česti zastoji zbog prometnih udesa zatvaraju ove ceste pa prema Zagrebu ponekad treba putovati i preko Rijeke. Raduje ga činjenica da su napokon osigurani prioriteti obnove i izgradnje onih prometnica koje vode prema Dalmaciji. Uz ove prometnice ne smiju se zanemariti ni ceste u Dalmatinskoj zagori, kao ni rekonstrukcija ceste na otocima. Smatra da veliku pozornost treba pokloniti rekonstrukciji prometnice od Trogira do Omiša, koja je istovremeno i jedna od najprometnijih. Očekuje da će se na jednoj od najavljenih sjednica Vlade u Splitu govoriti i o prometnoj infrastrukturi, a bolje dane očekuje i zbog žurne sanacije tunela kod Splita. Najavljeno je ulaganje u visini od 50 milijuna kuna u otočke prometnice, a radovi su predviđeni na: Braču, Hvaru, Visu, Krku, Šolti i Korčuli. Smatra da će i Dalmatinska zagora biti prometno obnovljena, budući da je najavljeno ulaganje 20 milijuna kuna za obnovu trase Šestanovac - Vrgorac - Metković.

Zastupnik **Tonči Žuvela (SDP)** predloženi je zakonski tekst ocijenio solidnim temeljem za daljnji razvitak cestovne infrastrukture u Republici Hrvatskoj. Smatra da se njime Hrvatska uprava za ceste nastoji preurediti u dva trgovačka društva. Time se postiže razgraničenje poslova upravljanja i održavanja, a rješavaju se i izvori financiranja, kao i izgradnja javnih cesta. Dakle, jasno se vidi želja, da se ova kompleksna materija konačno postavi u realne okvire, kako bi se izašlo iz sadašnje situacije. Smatra da je situacija osobito teška u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, gdje turisti dolaze samo zbog izuzetne prirode i kulturnih znamenitosti. Iznio je zatim statističke pokazatelje o dužini cestovnih prometnica koje su u dosta lošem stanju. Ocijenio je da je osobito teška situacija na putu prema Dalmaciji, čije prometnice treba prioritetno sanirati. Smatra ujedno, da su tu napravljeni veliki propusti jer su se gradile ceste prema Sloveniji i Mađarskoj, dok autoput prema Dalmaciji, nije okončan. Najavio je na kraju i ustrajnu borbu za realizaciju ove prometnice, a od nadležnog

ministarstva očekuje da će ispuniti najavljena obećanja. Pri tome ne treba zaboraviti na cjelovitost cestovne mreže, budući da Dalmacija počinje kod Zadra, a završava kod Dubrovnika.

Domaći graditelji moraju imati prioritet u izgradnji cesta jer su se dokazali kao solidni partneri.

Zastupnik dr. **Ivan Čehok (HSL)** ocijenio je da su priče o prometnicama postale metaforom jedne ideje koja bi trebala pomoći da se konačno izide iz postojeće gospodarske i socijalne krize. Smatra dobrim što je Vlada krenula s predloženim zakonskim tekstom, te upozorava da se ne smije zaboraviti i na činjenicu da veliki postotak postojećih prometnica valja obnoviti. Podsjetio je zatim da se gradnjom dionice od Goričana prema Zagrebu teško oštećuje postojeće prometnice, koje bi napokon trebalo sanirati. Iako ne dvoji da će predložena odvajanja dodatno opteretiti životnu svakodnevnicu, ideju odvajanja posebnog računa za izgradnju novih prometnica, smatra korisnom i potrebnom. Mišljenja je da će ovaj zasebni cestovni proračun zajamčiti stabilni izvor financiranja koji istovremeno može poslužiti i kao glavica za preuzimanje povoljnih kreditnih linija. Upozorio je zatim da treba vratiti povjerenje u domaće graditelje koji su dosadašnjim rezultatima potvrdili da znaju dobro obaviti sve povjerene poslove u niskogradnji. I on je podržao riješenost da se gradi etapno, kako bi se smanjilo čekanja za potrebne dozvole, koje su do sada, znatno usporavale zakonsku proceduru. Istaknuo je da ne bi trebalo zanemariti ni obnovu vitalnih željezničkih pravaca, spominjući njemački primjer, koja danas koristi i kombinira obje vrste prometa. Izrazio je očekivanje da će u bliskoj budućnosti, Vlada ponuditi prometnu strategiju čitave Hrvatske. Na kraju je upozorio da se ne bi smjelo zapostaviti definiranje i održavanje važne dionice Podravske magistrale, od Koprivnice do Varaždina.

Turistička djelatnost neće se moći brže razvijati bez sigurnih prometnica.

Oprezno s novim opterećenjima građana

Riječ je zatim dobio zastupnik dr. **Đuro Njavro (DC)** koji je upozorio da bi rasprava bila daleko lakša da se odustalo od nedavnog smanjenja dohodaka za više od 250 tisuća građana koji dobivaju plaću posredstvom proračuna. Ocijenio je neprimjerenim povećavati porezna opterećenja uz istovremeno smanjenje plaća za brojne učitelje, profesore, liječnike i činovnike. Nije osporio potrebu izgradnje prometnica, ali je upozorio da će najveći trošak podnijeti upravo navedene kategorije osiromašenog stanovništva Republike Hrvatske. Zbog postojećih dvojbi, predlagatelj je trebao saslušati i dobronamjerna upozorenja koja upozoravaju da su Hrvatskoj potrebne i nove škole, te brojne ostale stvari koje se financiraju proračunskim sredstvima. Smatra da bi trebalo uvesti naviku raspravljanja uoči donošenja proračuna, kako bi se na vrijeme utvrdile potrebe i prioritete. Uz postojeće cestovne prometnice, založio se za modernizaciju željezničke dionice od Zagreba do Splita kojom se sada putuje duže nego prije deset godina. Hrvatskoj trebaju i dobre trajektne linije, te solidno ustrojen zračni prijevoz. Sve kapitalne investicije treba dobro promisliti kako se zbog eventualnih promijenjenih situacija u našem okruženju ne bi dogodili nepotrebni i skupi promašaji. Upozorio je da treba imati na umu i značajnu zaduženost hrvatskih poduzeća pa treba ulagati proračunska sredstva samo u prioritetne projekte.

Ocijenio je zatim da je Republika Hrvatska ipak značajno ulagala u cestovnu mrežu i u minulih desetak godina, a problemi se javljaju i zbog prevelikih investicija. Analizirajući troškove cestarine između Zagreba i Karlovca, zastupnik Đuro Njavro je upozorio, da svaka nova prometnica mora osigurati stabilne i trajne izvore prihoda, zbog vlastitog održavanja. U protivnom bi se polučio suprotni efekt, a prometnice bi opustjele zbog siromašenja svog društvenog i gospodarskog okruženja.

Dobre ceste preduvjet su turističke djelatnosti

Autoceste treba graditi kako bi se novac oplemenio i vratio u gospodarstvo, upozorila je zastupnica **Branka Baletić (SDP)**. Cesta od

Zagreba do krajnjeg juga Republike Hrvatske predstavlja nespornu potrebu i preduvjet gospodarskog ozdravljenja. Istovremeno ne treba zanemariti ni turističke potencijale, a od gosta se ne može očekivati da zbog nesigurnih prometnica dovode u kušnju vlastiti život. Ovakve kritike potvrđuju se i na svim dosadašnjim turističkim skupovima, na kojima se odaje priznanje prirodnim i kulturnim ljepotama, ali i zamjerke zbog izuzetno loših cesta. Iako je gospodarska situacija prilično teška, ulaganja u cestovne prometnice i turizam predstavljaju pouzdano jamstvo da će se pronaći izlaz iz postojećeg stanja. Podsjetila je i na ranjivost cestovnih prometnica, koje su nezadovoljnici nedavno blokirali, te zatražila da se usvoje pouke iz prošlosti i izbjegavaju takve situacije. Prije desetak godina Dalmacija je bila razvijena i bogata regija, a danas su Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska županija postale gospodarske ruševine. Zbog navedenih razloga podržala je predloženi zakonski tekst.

Budući da je okončana rasprava, predsjedavajući je riječ dao predstavniku predlagatelja i zamjeniku ministra pomorstva, prometa i veza, dr. **Pavlu Komadini**. On je rezimirao iznijete primjedbe i prijedloge, uvodno ocjenjujući da se ni turizam ni gospodarstvo ne mogu graditi bez dobrih cesta. Vlada je predložila model koji je pokazao svoje prednosti u svijetu, pa ocjenjuje da će se pokrenuti i hrvatsko gospodarstvo. Zahvalio je svima koji su podnijeli amandmane, bez obzira što pojedini prijedlozi nisu prihvaćeni. Nakon toga ponovno je utvrđen kvorum, te se pristupilo očitovanju o podnijetim amandmanima.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Amandmani pod rednim brojevima 1. i 2. kojima se nomotehnički preciziraju pojedini članci, a koje je podnio Odbor za zakonodavstvo prihvaćeni su. Treći amandman kojega je potpisao zastupnik Dragutin Vrus, a kojim se mijenja članak 9., također je prihvaćen. Predstavnik predlagatelja prihvatio je i slijedeći amandman kojega je uputio Odbor za pomorstvo, promet i veze, a koji se isto odnosi na članak 9., predloženog zakonskog teksta.

Amandman pod rednim brojem 5., kojim je predloženo da se u članku 24. stavku 2., brišu točke 2. i 4., a kojega je uputio Klub zastupnika IDS-a nije prihvaćen, pa ga je zastupnik **Damir Kajin** povukao, saslušavši prethodno obrazloženje predstavnika Vlade. Prihvaćen je i amandman Županijskog doma kojim se traži preciziranje članka 24., kojemu se dodaje alineja 5., kao i slijedeći amandman, pod rednim brojem 7. kojega je uputio Odbor za zakonodavstvo, a kojim je predloženo da se riječ "oktanskim", zamijeni izrazom "cetanskoj".

Slijedeći amandman Odbora za pomorstvo, promet i veze nije prihvaćen, pa je predsjedavajući zatražio obrazloženje. Predstavnik predlagatelja objasnio je da je Vlada, između ostaloga predložila, da Hrvatske ceste d.o.o. dokapitaliziraju društva kapitala dijelom imovine koja se odnosi na stacionare, cestarske kuće i druge nekretnine. Na taj bi se način izbjegle sporne situacije oko namjera županija da preuzmu ovu imovinu. O tome se zatim očitovao i predstavnik Odbora, dr. Jure Radić, koji je istaknuo da je amandman na rečenom Odboru donesen jednoglasno, te zatražio glasovanje. Glasovanje je potvrdilo da amandman nije dobio potrebnu većinu. Slijedeća dva amandmana zastupnika Vrusa, Vlada nije prihvatila, dajući isto obrazloženje kao i za prethodni. Zastupnik je odustao od rečenih amandmana. Amandman pod rednim brojem 11., kojim bi se članku 59. dodala dva nova stavka, a stavak 10. postao stavkom 12., i kojega je podnio Klub zastupnika HDZ-a, predstavnik predlagatelja nije prihvatio. Napomenuo je da bi se njegovim prihvaćanjem, u cijelosti promijenila i koncepcija financiranja. Zastupnik Ivan Šuker konstatirao je da se ipak ne bi poremetili temeljni razlozi za donošenje zakona, a predloženi model nudi financiranje iz postojećih trošarina i bez dodatnog podizanja cijena benzina. Vlada je ipak ustrajala na iznijetom stavu. Uslijedilo je očitovanje koje je potvrdilo stav predlagatelja - amandman nije prihvaćen. Niti slijedeći amandman kojim se predlaže brisanje članka 63a., a kojega su podnijeli zastupnici HDZ-a nije za Vladu bio prihvatljiv, pa se iznova za obrazloženje obratio

zastupnik Šuker. Upozorio je da ne postoje razlozi za dodatne naknade za dizel gorivo, kojega će koristiti lokomotive Hrvatskih željeznica, odnosno riječna i morska plovila, budući da ne koriste cestovne prometnice. Ocijenio je da bi članak 63.a., ipak trebao doživjeti određenu modifikaciju. Predstavnik predlagatelja ocijenio je zatim, da je danas teško izdvajati određene vrste prometa koje se međusobno isprepliću i nadopunjavaju. Amandman nije prihvaćen. Amandman zastupnika Željka Glavana, pod rednim brojem 13. Vlada je prihvatila. Podsjetimo, njime se iza stavka 1. u članku 63.a dodaje stavak 2. kojim se precizira plaćanje naknade za određene vrste goriva. Slijedeći amandman kojega je potpisao Klub zastupnika IDS-a, bio je posljednji podneseni, a nije prihvaćen od predlagatelja. U obrazloženju Vlade navedeno je, da se naknada iz članka 63a. predviđena prvenstveno za sufinanciranje županijskih i lokalnih cesta u onim županijama, gdje se ne ostvaruju dovoljni izvori prihoda od godišnje naknade pri registraciji vozila. Prema prijedlogu IDS-a, prihodi "bogatijih" županija bi se povećavali, ali bi upravo one županije koje će se sufinancirati iz naknade od goriva, izgubile izvore najvažnijih prihoda.

U ime Kluba riječ je zatražio zastupnik **Dino Debeljuh** te naveo i dodatno obrazloženje u korist prihvaćanja podnijetog amandmana. Smatra da Istra i Dalmacija kao regije koje žive od turizma imaju pravo očekivati da se zbog turističkih prioriteta ne smanjuju potrebna sredstva za održavanje vitalnih prometnica. Pojedine prometnice u Istri uistinu su u lošem stanju, te zaslužuju sanaciju, ocijenio je zastupnik. Budući da je Vlada ustrajala na svom prijedlogu, pristupilo se glasovanju. Amandman IDS-a nije prošao, a time je ujedno okončano izjašnjavanje o podnijetim amandmanima.

Pristupilo se glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona. Većinom glasova (73 glasa "za", 29 "uzdržani"), Zastupnički dom donio je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Odbora za pomorstvo, promet i veze,

na glasovanje je dan i njegov prijedlog zaključka. Njime se preporučuje županijskim skupštinama, da prilikom privatizacije društava kapitala, sukladno članku 31. ovog Zakona, prihvati model kojim bi se 65% vlasničkog udjela privatiziralo sukladno odredbama Zakona o privatizaciji, dok se 15% vlasničkog udjela prenosi na Hrvatske ceste d.o.o. bez naknade. Preostalih 20% zadržavaju županije na području kojih poslove održavanja i zaštite javnih cesta obavljaju pojedina društva kapitala. Predstavnik Odbora dr. Jure Radić uzeo je riječ kako bi pojasnio predloženi zaključak. Ustvrdio je da je u završnoj riječi predstavnik predlagatelja iznio dopunu tog zaključka koji sadrži suštinu njihovog drugog amandmana, koji nije prihvaćen glasovanjem. Budući da je predstavnik predlagatelja iznio tu dopunu, Odbor je prihvaća.

Nakon toga dat je na glasovanje pročitani zaključak i dopuna zaključka kojeg je u završnoj riječi iznio zamjenik ministra pomorstva, prometa i veza. Ovaj je prijedlog prihvaćen, a potom je predsjedavajući konstatirao da je zaključak donesen jednoglasno, sa 104 glasa "za".

Zastupnik Ivan Jarnjak zatim je predložio Zastupničkom domu da se uz tekst Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim cestama, donese i zaključak kojim se Vlada Republike Hrvatske i nadležna ministarstva obvezuju da se prilikom donošenja propisa o naplati cestarina, od te naplate oslobode putnici koji koriste autocestu za odlazak i povratka s posla. Taj Prijedlog nije prihvaćen jer je 30 zastupnika glasovalo "za", 60 "protiv", uz 14 "suzdržanih".

Nakon toga prešlo se na izjašnjavanje o Konačnom prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o posebnom porezu na naftne derivate, za kojega je prihvaćen hitni postupak. Predsjedavajući je konstatirao da je rasprava zaključena, a budući da nije bilo podnesenih amandmana, zastupnici su glasovali. Većinom glasova (72 glasa "za", 3 "protiv" i 29 "suzdržanih") donijet je Zakon o izmjeni Zakona o posebnom porezu na naftne derivate, kako ga je predložio predlagatelj.

J.R.; V.Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O HRVATSKOJ NARODNOJ BANCII

Zabrana izravnog financiranja države

Županijski dom nije podržao donošenje Konačnog prijedloga zakona o Hrvatskoj narodnoj banci, prema kojem je osnovni cilj Hrvatske narodne banke postizanje i održavanje stabilnosti cijena i u okviru toga opće likvidnosti i solventnosti bankarskog sustava.

O Prijedlogu ovog zakona, predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske, i raspravi u oba doma pisali smo u "Izvešćima", broj 290., od 6. ožujka na stranici 38. pod naslovom: "Stupanj neovisnosti i pravni standardi Europske unije".

O PRIJEDLOGU

Zabrana financiranja države

Prema Konačnom prijedlogu zakona glavni su ciljevi središnje banke postizanje i održavanje stabilnosti cijena te održavanje opće likvidnosti i solventnosti bankovnog sustava. Sadašnji ciljevi HNB (stabilnost valute i opća likvidnost plaćanja u zemlji i prema inozemstvu) u svojim se temeljima ne razlikuju od ciljeva u ovom Konačnom prijedlogu, čija je definicija u duhu novih ekonomskih spoznaja, modernoga centralnobankarskog zakonodavstva i novih gospodarskih i društvenih prilika u Republici Hrvatskoj.

Za postizanje stabilnosti cijena i bankovnog sustava HNB ima određene zadatke koje definira Konačni prijedlog: samostalno utvrđuje i provodi monetarnu i deviznu politiku; drži međunarodne pričuve RH i upravlja njima; izdaje novčanice i kovani novac; izdaje i oduzima odobrenja za rad banaka; nadzire poslovanje banaka i donosi podzakonske propise kojima se regulira bankarsko poslovanje itd.

Radi ostvarivanja utvrđene monetarne i devizne politike HNB može odrediti mjere i instrumente potrebne za reguliranje kreditne aktivnosti i likvidnosti banaka i za reguliranje količine novca u opticaju te donositi mjere u vezi s kamatnim stopama i tečajem domaće valute.

Novost koju uvodi Konačni prijedlog odnosi se na zabranu bilo kakvog izravnog oblika financiranja države. Ta novina proizlazi iz obveze razdvajanja monetarne politike od fiskalne politike. Tom se zabranom namjerava, navodi predlagatelj, onemogućiti antiinflatorne utjecaje takvog financiranja koje bi bilo u opreci s osnovnim ciljem središnje banke. To će utjecati na veće orijentiranje države prema tržištu novca i kapitala u RH i njegovom razvoju, što će pridonijeti i razvoju ukupnoga financijskog tržišta kao i ukupnom gospodarskom razvitku a HNB omogućiti bolje vođenje monetarne politike.

Sadašnje pričuve HNB raspoređuju se u temeljni kapital u iznosu do 2,5 milijarde kuna a ostatak u opće i posebne pričuve.

RASPRAVA

U Županijskom domu uvodno je govorio pomoćnik ministra financija Miljenko Fičor. Za razliku od prvog čitanja u Konačnom je prijedlogu unesena odredba (zahtjevi iz rasprave) o odgovornosti HNB prema Zastupničkom domu te da Odbor za izbor, imenovanja i upravne poslove daje prijedlog Zastupničkom domu za imenovanje guvernera i vanjskih članova Savjeta HNB. Proširen je i

krug osoba koje ne mogu biti članovi Savjeta na članove Vlade RH i osobe koje je imenovala Vlada RH (pomoćnici ministara itd.). Na guvernera i vice guvernera primjenjivat će se odredbe Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika s tim da se na njih ne odnose mjerila za utvrđivanje plaća i ostalih materijalnih prava, rekao je, među ostalim, pomoćnik ministra.

Za raspravu se javio jedino mr. Franjo Križanić (HDZ) te rekao da ima više razloga zbog kojih je teško glasovati za predloženi zakon. Jedan od njih je opasnost, koja se ovdje spominje kao sigurnost, da će HNB brinuti o stabilnim makroekonomskim agregatima, cijenama, tečaju, kamatama. Drugi je izbor guvernera i Savjeta čije se imenovanje prepušta Zastupničkom domu što opet govori da će oni biti birani po političkoj podobnosti i da će provoditi politiku, a ne stabilnost države. Zbog tih i drugih razloga smatra da HNB neće biti nezavisna, nestranačka institucija odgovorna samo hrvatskome narodu i na tragu očuvanja ekonomske, gospodarske, financijske i svake druge stabilnosti ove države pa je predložio suzdržanost pri glasovanju.

Predsjednica Doma dr. Katica Ivanišević objasnila je da Dom ne može biti suzdržan već da mora dati mišljenje, pozitivno ili negativno te je dala na glasovanje Konačni prijedlog ovog zakona.

Županijski dom nije podržao (12 "za", 25 "protiv") donošenje Konačnog prijedloga zakona o Hrvatskoj narodnoj banci. Dodajmo da je takav prijedlog Domu dao i Odbor za gospodarstvo i financije, za razliku od pozitivnog mišljenja Odbora za zakonodavstvo koji je utvrdio da nema ustavnopravnih zapreka za donošenje ovog zakona.

Đ.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OSNOVAMA DEVIZNOG SUSTAVA, DEVIZNOG POSLOVANJA I PROMETU ZLATA

Županijski dom je bez rasprave, uvaživši pozitivno mišljenje nadležnih radnih tijela podržao Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama deviznog sustava, deviznog poslovanja i prometu zlata. Podsjetimo, o razlozima za donošenje ovog zakona i o predloženim rješenjima detaljno smo pisali u našem listu broj 290. od 6. ožujka (str. 44 - 47. pod naslovom "Liberalizirana devizna regulativa") prikazujući raspravu o Prijedlogu zakona koji je dobio podršku većine zastupnika obaju domova. Stoga ćemo ovaj put spomenuti samo osnovna pitanja koja se njime rješavaju te razlike između rješenja predviđenih Konačnim prijedlogom zakona u odnosu na ona prvobitno predložena iz Prijedloga zakona (o tome je zastupnicima govorio **Miljenko Fičor, pomoćnik ministra financija).**

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona o osnovama deviznog sustava, deviznog poslovanja i prometu zlata uređuju se: devizno kreditiranje domaćih pravnih osoba za sva tekuća plaćanja u inozemstvo i za polaganja na devizne račune; mogućnost kupovanja deviza radi polaganja na devizne račune od domaćih pravnih osoba, bez navođenja osnovne plaćanja; mogućnost konverzije deviza te liberalizacija izmirenja obveza i potraživanja s inozemstvom. Pored toga, proširuje se definicija deviznog tržišta uvođenjem Ministarstva financija, kao novog sudionika u direktnim kupoprodajama deviza s Hrvatskom narodnom bankom, koje se pojavljuje u ulozi "ovlaštenika" Republike Hrvatske. Osim toga, stranim osobama omo-

gućuje se slobodan transfer sredstava u inozemstvo s njihovih deviznih računa, omogućuju se devizna plaćanja u slučajevima kupoprodaje potraživanja po osnovi izvoza roba i usluga, te proširuju ovlasti, povećava efikasnost i transparentnost kaznenih odredbi Zakona.

Po riječima predstavnika predlagatelja slijedom primjedbi i prijedloga iznesenih u raspravi prilikom prvog čitanja predloženog zakona iz njegovog teksta izbrisan je članak 9. stavak 1. kojim je bila definirana odgovornost Hrvatske narodne banke za opću likvidnost u plaćanjima prema inozemstvu. Razlog - Prijedlogom zakona o Hrvatskoj narodnoj banci koji je istodobno u saborskoj proceduri, na drugačiji način se definiraju ciljevi i zadaci centralne banke. Nadalje, dopunom članka 10. stavak 1. točka 4. Zakona predviđeno je da Ministarstvo financija sudjeluje na deviznom tržištu "u ime i za račun Republike Hrvatske". Budući da se Ministarstvo, kao novi sudionik deviznog tržišta u direktnim kupoprodajama deviza s Hrvatskom narodnom bankom, pojavljuje u ulozi "ovlaštenika" Republike Hrvatske, devizni priljevi koji proizlaze iz poslova koje obavlja u ime i za račun države pripadaju Republici Hrvatskoj.

U nastavku spomenimo da je predložen novi tekst članka 44. Zakona kojim se reguliraju drugi načini izmirenja obveza i potraživanja s inozemstvom (prijeboj dugovanja s potraživanjem, cesija, asignacija, preuzimanje duga). Prema predloženom, Hrvatska narodna banka izdavalala bi odobrenja za navedene poslove bez posebnih ograničenja i uvjeta dokazivanja pravnog interesa. Izdavanje odobrenja zadržalo bi se u prijelaznom razdoblju samo radi nadzora nad tim poslovima u smislu praćenja utjecaja na opću likvidnost u plaćanjima prema inozemstvu.

Dopunom članka 44a. djelomično je prihvaćen zahtjev za proširenje subjekata u obavljanju poslova kupnje i prodaje deviznih potraživanja pravnih osoba po osnovi kupoprodaje roba i usluga. Pored domaćih banaka, te poslove bi ubuduće mogle obavljati i druge za to ovlaštene pravne osobe (to bi određivao ministar financija). U obrazloženju predlagatelja, među ostalim, stoji da valja odrediti nadležnost nadzora i kontrole nad "drugim ovlaštenim pravnim osobama" te uvjete njihova poslovanja (npr. minimalni iznos kapitala s kojim moraju raspolagati, tehnička i kadrovska opremljenost i dr.).

Spomenimo, nadalje, da je iz teksta postojećeg Zakona izostavljen članak 67. kojim su bile definirane devizne rezerve Republike Hrvatske. Razlog - Prijedlogom zakona o Hrvatskoj narodnoj banci drugačije su definirane međunarodne pričuve Republike Hrvatske. Osim toga, u poglavlju II. Prijedloga zakona, pod nazivom: "Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se trebaju urediti zakonom te posljedice koje će proisteći njegovim donošenjem" brisane su navedene četiri faze liberalizacije deviznog sustava, kao i efekat konverzije deviza koji govori o povećanju nekamatnih prihoda banaka.

Budući da se na sjednici Županijskog doma, osim predstavnika predlagatelja, nitko drugi nije javio za riječ, odmah se prešlo na glasanje. Ishod - **Županijski dom je, uvaživši pozitivno mišljenje Odbora za zakonodavstvo i Odbora za gospodarstvo i financije, jednoglasno podupro Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama deviznog sustava, deviznog poslovanja i prometu zlata.**

M.Ko.

NACRT PRIJEDLOGA ODLUKE O RASPISIVANJU REFERENDUMA

Referendum - temelj demokracije

• Referendum je osnovni oblik neposredne demokracije a građani Hrvatske imaju pravo izjasniti se i dati konačni sud slažu li se ili ne s najnovijim promjenama Ustava glede sadržajne i vremenske komponente promjena

Većinom glasova Županijski dom usvojio je i uputio Zastupničkom domu Prijedlog odluke o raspisivanju referenduma kojim bi se građani Republike Hrvatske izjasnili o odbijanju ili prihvatanju predloženih ustavnih promjena. Predlagatelj je bio Odbor Županijskog doma za Ustav i Poslovnik.

O PRIJEDLOGU

U pojašnjenju Nacrta stoji kako je Zastupnički dom Hrvatskog sabora donio na sjednici 14. ožujka 2001. godine Odluku o pristupanju promjeni Ustava Republike Hrvatske. Ova odluka je donesena svega tri mjeseca nakon opsežne revizije Ustava koja je završila 9. studenoga 2000. što je neuobičajeno i neprimjereno demokratskim državama koje drže do svog Ustava i poštuju ga kako temeljni pravni akt. Donošenju navedene Odluke nije prethodilo prethodno mišljenje Županijskog doma čime je grubo povrijeđena odredba članka 144. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske. Zbog toga je 80 zastupnika oba doma Hrvatskog sabora podnijelo 20. ožujka 2001. godine Ustavnom sudu Republike Hrvatske Zahtjev za ocjenu ustavnosti Odluke Zastupničkog doma od 14. ožujka 2001. da se pristupi promjeni Ustava bez prethodnog mišljenja Županijskog doma.

Člankom 81. stavak 1. podstavak 1. Ustava Republike Hrvatske propisano je da Županijski dom predlaže Zastupničkom raspisivanje referenduma, a članak 87. Ustava propisuje da Zastupnički dom može raspisati referendum o prijedlogu za promjenu Ustava te je odluka donesena na referendumu obvezatna.

Predložene promjene u bitnome mijenjaju strukturu najvišeg predstavničkog tijela i nositelja zakonodavne vlasti u RH (Sabor Republike Hrvatske), a istovremeno se ne predviđaju opći parlamentarni izbori kako bi, sada jednodomni parlament, imao neprijeporni demokratski legitimitet. Također se predlaže promjena

članka 45. Ustava prema kojoj bi odredba da opće i jednako biračko pravo koje imaju svi hrvatski državljani s navršenih 18 godina, gubila ustavno-pravni karakter i značaj, što kasnije može na razini zakonske razrade dovesti do bitnog sužavanja ili čak uskraćivanja prava glasa hrvatskom državljaninu s prebivalištem izvan Hrvatske.

Poznato je da je referendum osnovni oblik neposredne demokracije a građani Hrvatske imaju pravo izjasniti se i dati konačni sud slažu li se ili ne s najnovijim promjenama Ustava glede sadržajne i vremenske komponente promjena. Stoga je Odbor Županijskog doma za Ustav i Poslovnik predložio Domu da Zastupničkom domu uputi zahtjev za raspisivanje referenduma na kojem će građanima biti postavljena slijedeća pitanja:

1. Podržavate li najnoviji prijedlog za promjenu Ustava Republike Hrvatske?

2. Smatrate li da u Ustav Republike Hrvatske treba sadržavati odredbu po kojoj svi hrvatski državljani s navršenih 18 godina imaju opće i jednako biračko pravo?

RASPRAVA

Uvodno je u ime Odbora za Ustav i Poslovnik **Ivan Brleković** pojasnio Nacrt prijedloga odluke o raspisivanju referenduma.

Ratko Maričić (SDP) je istaknuo kako je Županijski dom u dva navrata odbio raspraviti o predloženim ustavnim promjenama, a sada predlaže referendum vezan uz te iste promjene. Kaže, kako Županijski dom može davati takav prijedlog, ali bi prvo trebao provesti raspravu na tu temu. Smatra kako će predložena pitanja na referendumu dovesti biračko tijelo u zabludu te će se ono podijeliti na dvije teze. Prva je, je li nam potrebna brza

promjena Ustava, a druga je ukidanje Županijskog doma, te odgovori neće biti u skladu s važnošću tih pitanja, tvrdi zastupnik. Naglasio je također, da pitanje birača nije nikad bilo riješeno Ustavom, nego zakonom, dok je opstanak Županijskog doma trebalo braniti procedurom koja nije provedena.

Upravo sada je vrijeme da se predloži referendum

Za repliku se javio **Ivan Brleković**. Rekao je da donošenje i promjene Ustava imaju tri faze, te da je upravo danas vrijeme da se dosljedno i strogo, poštujući Ustav, predloži Zastupničkom domu raspisivanje referenduma, budući da je promjena Ustava došla do faze prijedloga promjene. Osvrnuo se potom na drugo predloženo referendumsko pitanje. Smatra, kako će prijedlog promjena oko biračkog prava dovesti u nejednak položaj građane Republike Hrvatske, pogotovo njih 368 tisuća koji nemaju prebivalište u Hrvatskoj. Ukazao je potom na to kako ima najmanje 20 posto država u Europi i svijetu u kojima je obvezno da se Ustav mijenja isključivo putem referenduma.

Druga faza promjene Ustava, u kojoj se sada nalazi Zastupnički dom, je Nacrt promjene Ustava, odgovorio je **Ratko Maričić (SDP)**, dodavši kako Ustav kaže da Zastupnički dom može raspisivati referendum o prijedlogu za promjenu Ustava, a ne o Nacrtu.

Zastupnički dom je utvrdio Nacrt promjene Ustava i po Poslovniku Zastupničkog doma Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav ima ovlasti da izradi prijedlog promjena Ustava, što predstavlja treću fazu promjene Ustava, odgovorio je **Ivan Brleković**. Zastupnici su dobili Prijedlog promjene Ustava, tako da je upravo sada vrijeme za eventualno raspisivanje referenduma, tvrdi zastupnik.

Za riječ se javio i **Julije Derossi (HDZ)**. Konstatira kako je postavljeno pitanje procedure, za koju su, kaže,

zastupnici bivše oporbe govorili da je bit demokracije. Smatra dalje, kako do prijedloga ukidanja Županijskog doma ne bi došlo da većinu u njemu ima SDP i da ne postoji strah vladajuće šestorke od loših izbornih rezultata na lokalnim izborima. Također tvrdi, kako se ne bi predlagala ni promjena glede izbornog prava da su hrvatski državljani izvan Hrvatske glasovali većinom za SDP. Za navedeno kaže, kako nema veze s procedurom, nego predstavlja bit stvari. U nastavku izlaganja ukazao je na niz jezičnih pogrešaka u Nacrtu prijedloga odluke o raspisivanju referendumu te je predložio njihove ispravke.

Petar Novački (HSS) je tada upitao koja većina zastupnika je potrebna da bi Nacrt bio izglasan.

Predsjednica **dr. Katica Ivanišević** je odgovorila kako je potrebna obična većina.

U pravu je onaj tko ima batinu

Mr. Miroslav Rožić (HSP) osvrnuo se na izlaganja gospode Brlekovića i Maričića oko toga tko je u pravu. Rekao je kako je prije u pravu bio HDZ, a sada su to šestorica, nekada su "zgodni" ljudi bili Škegro i Mateša, a danas su to Škrabalo i Račan, konstatiravši kako je u pravu onaj tko ima batinu. Drži da je Županijski dom odbio raspravljati o ustavnim promjenama jer je protiv njih te tvrdi kako je protiv toga i većina građana Hrvatske. Budući da nema "batinu" kojom bi nekoga uvjerio, kaže, da je potrebno raspisati referendum. Zastupnički dom ima pravo pokretati inicijativu za promjenom Ustava, dok Županijski dom po Ustavu to može spriječiti, zaključuje zastupnik. Smatra da prvo predloženo referendumsko pitanje nije jasno i da građani neće shvatiti što se njime pita, budući da ljudi nisu upoznati sa sadržajem ustavnih promjena. Pitanje može glasiti samo: jeste li ili niste za ponovnu promjenu Ustava, drži

gospodin Rožić. Na kraju izlaganja osvrnuo se i na ukidanje Županijskog doma te je rekao da se veća graja u javnosti podigla oko sudbine dva slona na Brijunima nego oko "grobља slonova".

Zna se tko je u pravu između mene i gospodina Brlekovića, rekao je **Ratko Maričić (SDP)**, odgovorivši kako će taj odgovor dati birači na referendumu. Zaključio je da upravo o tom odgovoru Županijski dom nije htio raspravljati kad je imao šansu.

Zlatko Komadina (SDP) je mišljenja da se referendum traži u pogrešno vrijeme, budući da se mogao zatražiti već u fazi inicijative. Županijski dom tu inicijativu o ustavnim promjenama nije stavio na dnevni red, a upravo je temeljem negativnog mišljenja o njoj mogao zatražiti referendum, zaključio je zastupnik.

- Nismo mogli, smatra **Ivan Aralica (HDZ; imenovan Odlukom Predsjednika Republike)**. Da smo to učinili, onda ničega ovoga danas ne bi bilo, jer interpretacija "mogli smo" ne bi davala mogućnost rasprave, drži zastupnik.

Mislim da bi Sabor, kao zakonodavna vlast, morao poštivati proceduru, međutim ona se ne poštuje, što dokazuje i tužba poslana Ustavnom sudu, rekao je **Srećko Kljunak (HSS)**. Smatra kako je najvažnije definirati što mi u ovom momentu trebamo te hoćemo li zbog ovako neuredene države imati problema u budućnosti. Zbog toga je, kaže, vrlo žalostan, jer ustvari ne zna u kakvoj državi živi, je li ona pravna i funkcionira li uopće. Mišljenja je da se ovako naglom, ishitrenom, nasilničkom i silovanom procedurom promjene Ustava ne želi postići ništa drugo nego zadržati vlast, dok su, kaže, argumenti o uštedi, priče za malu djecu. Zaključio je da je Županijski dom trebao još raspravljati o procesuiranju kriminala, povratku novca koji je iznesen natrag u Hrvatsku, gospodarskoj strategiji, obnovi, prometnoj povezanosti te smanjivanju nezaposlenosti,

no, kaže, obavit će to netko drugi u nekom budućem Županijskom domu.

Prijedlog promjena Ustava donosi dvije glavne promjene, ukidanje Županijskog doma i prebacivanje reguliranja općeg prava glasa u domenu zakona, drži **dr. Branko Sruk (SDP)**. Istaknuo je tada da u prijedlogu Odbora za Ustav i Poslovnik vidi nedosljednost te smatra kako je trebalo predložiti i treće referendumsko pitanje: "Jeste li ili ne za ukidanje Županijskog doma". Dosljednost je, kaže, vrlina, te neće glasovati za Prijedlog odluke o raspisivanju referendumu.

Nakon rasprave u ime predlagatelja **Ivan Brleković** odgovorio je na iznesene primjedbe. Prvo je rekao kako odaje priznanje načinu na koji se zastupnici bore za nešto što se ne može obraniti. Potom se osvrnuo na primjedbu gospodina Komadine. Smatra da prijedlog za raspisivanje referendumu nije mogao biti upućen ranije. Da bi zastupnici znali o kakvoj će se promjeni Ustava raditi moraju prvo dobiti prijedlog tih promjena, ističe zastupnik i dodaje da tek onda mogu reći prihvaćaju li ili ne te promjene. Što se referenduskog pitanja oko ukidanja Županijskog doma tiče, rekao je kako drži da je u ovom momentu mnogo važniji prijedlog promjene koji bi doveo određene državljane Hrvatske u situaciju da izgube pravo glasa ako nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Na kraju je prihvatio jezične ispravke referenduskim pitanja te predložio da glase: "Podržavate li najnoviji prijedlog za promjenu Ustava Republike Hrvatske" i "Smatrate li da u Ustavu treba zadržati odredbu po kojoj svi hrvatski državljani s navršениh 18 godina imaju opće i jednako pravo glasa".

Većinom glasova Županijski dom usvojio je Prijedlog odluke o raspisivanju referendumu i uputio ga Zastupničkom domu na odlučivanje.

M.S.

IZVJEŠĆE VLADE REPUBLIKE HRVATSKE O IZVRŠENJU ZAKLJUČKA ZASTUPNIČKOG DOMA OD 27. LIPNJA 2000. GODINE U SVEZI S PRIPREMOM POPISA 200 NAJBOGATIJIH OBITELJI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zaključak Zastupničkog doma neprovediv

Vlada RH tvrdi da ne može objaviti popis 200 najbogatijih obitelji u Hrvatskoj zbog nejasnoća i nedorečenosti Zaključka Zastupničkog doma a i zbog činjenice da bi se objavom podataka o određenoj imovini povrijedila obveza čuvanja poslovne tajne.

Na sjednici sredinom ožujka Zastupnički dom je, među ostalim, razmotrio i prihvatio (gotovo bez rasprave) Izvješće Vlade RH o izvršenju njegovih zaključaka od 27. lipnja 2000. godine, u svezi s pripremom popisa 200 najbogatijih obitelji u Hrvatskoj.

Podsjetimo, u lipnju prošle godine, prilikom rasprave o Prijedlogu zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, zastupnici su zadužili Vladu da u roku od 60 dana objavi popis 200 najbogatijih obitelji u Republici Hrvatskoj (po međunarodnim standardima) te imovinske kartice određenih dužnosnika, u razdoblju od 1990. do 2000. godine. U Izvješću što ga je predsjedniku Zastupničkog doma dostavila još u rujnu prošle godine (datira iz kolovoza 2000.) Vlada tvrdi da prvi dio tog Zaključka nije moguće provesti zbog njegove nejasnoće i nedorečenosti, a i stoga što bi se objavom podataka o određenoj imovini povrijedila obveza čuvanja poslovne tajne. Prema navodima u Izvješću drugom zahtjevu Zastupničkog doma može se samo djelomično udovoljiti, budući da je Zakon o obvezama i pravima državnih dužnosnika prema kojem su oni dužni predočiti pisanu izjavu o svojoj imovini stupio na snagu tek u srpnju 1998. godine. To znači da se tek od tog datuma mogu dostaviti podaci o imovini osoba koje su obnašale dužnost predsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (Vlada je obećala da će te imovinske kartice objaviti u sredstvima javnog priopćavanja).

Budući da predstavnici predlagatelja na sjednici Zastupničkog doma nisu obrazložili Vladino Izvješće, u nastavku ga donosimo u cijelosti.

IZVJEŠĆE VLADE

Po točki 3. Zaključka Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora, od 27. lipnja 2000., kojim je Vlada Republike Hrvatske zadužena da u roku od 60 dana objavi, po međunarodnim standardima, 200 najbogatijih obitelji u Republici Hrvatskoj, Vlada Republike Hrvatske ne može postupiti zbog njegove nejasnoće, nedorečenosti i uslijed toga mogućih različitih tumačenja.

U svijetu ne postoje međunarodni standardi po kojima bi se mjerilo nečije bogatstvo. Postoje časopisi, koji na temelju različitih kriterija (najčešće poreznih) objavljuju liste najbogatijih ljudi, ali se oni ne mogu smatrati nekim međunarodno priznatim standardima kojima se na pouzdan način može utvrditi bogatstvo, odnosno vrijednost cjelokupne imovine neke osobe.

Pa čak i kad bi se pokušalo, i to samo kroz primjenu poreznih propisa utvrditi bogatstvo neke osobe, to otvara niz pitanja. Naime, opozuje se dobit, dohodak, promet nekretnina, odnosno određene nekretnine, ali ne i cjelokupna imovina, odnosno bogatstvo određene osobe. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske napominje da u propisima Republike Hrvatske ne postoji definicija imovinske kartice, kao što ne postoji niti jedinstveni kriterij za utvrđivanje određene imovine određene osobe i njezine vrijednosti.

Nadalje, postavlja se pitanje što se razumijeva pod pojmom "bogatstva", kao i pod pojmom "obitelj", odnosno "bogate obitelji", s obzirom na to da pojam obitelji nije definiran propisima u Republici Hrvatskoj (smatraju li se pod tim pojmom samo krvni srodnici i do kojeg stupnja ili i srodnici po

tazbini. Sporno je i to da li će se u nečije bogatstvo unositi samo imovina društava čiji je osnivač ili suosnivač ili i imovina društava čiji osnivači su članovi obitelji te osobe, zatim da li će se u imovinu odnosno bogatstvo uračunavati i vrijednost povezanih društava, i sl.

Navedeni Zaključak Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora nije moguće provesti ni zbog toga što bi se prikupljanjem ili objavom podataka o određenoj imovini povrijedila obveza čuvanja poslovne tajne. Naime, određeni podaci se u trgovačkim društvima, sukladno zakonu, smatraju tajnim podacima.

Iz svih navedenih razloga Zaključak Hrvatskoga državnog sabora je neprovediv. Kako bi ga Vlada Republike Hrvatske mogla izvršiti, predlaže se da Hrvatski državni sabor taj Zaključak dopuni s točnom naznakom svih otvorenih pitanja koja je Vlada Republike Hrvatske istaknula u ovom mišljenju.

Zaduženje koje je Hrvatski državni sabor točkom 4. istog Zaključka dao Vladi Republike Hrvatske, da javnosti objavi imovinske kartice određenih dužnosnika, od 1990. do 2000. godine, moguće je samo djelomice realizirati. Naime, člankom 19. Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika ("Narodne novine", brojevi 101/98., 135/98., 105/99., 25/2000. i 73/2000.), određeno je da su osobe koje se u smislu toga Zakona smatraju dužnosnicima dužne podnijeti pisanu izjavu o svojoj imovini od dana stupanja na dužnost. Navedeni Zakon stupio je na snagu 28. srpnja 1998. godine, pa se tek od tog datuma mogu dostaviti podaci o imovini osoba koje su u razdoblju njegova stupanja na snagu, pa do donošenja spomenutog Zaključka

Hrvatskoga državnog sabora, obnašale dužnost predsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje.

Sukladno Zaključku Zastupničkog doma Hrvatskoga državnog sabora, Vlada Republike Hrvatske će te kartice objaviti u sredstvima javnog priopćavanja. Podatke o imovini osoba koje su bile članovi upravnih odbora u Hrvatskom fondu za privatizaciju i Mirovinskom zavodu za mirovinsko osiguranje nije, međutim, moguće objaviti jer te osobe nisu dužnosnici u smislu navedenog Zakona, pa nisu ni bile dužne dostavljati pisane izjave o svojoj imovini.

RASPRAVA

ZASTUPNIČKI DOM

Jedini sudionik rasprave na sjednici Doma bio je **Milan Kovač**, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a. Najprije je zatražio da se rasprava o ovoj točki dnevnog reda odgodi, uz obrazloženje da na sjednici nije nazočan predstavnik predlagatelja. Budući da taj njegov prijedlog nije usvojen, obrazložio je stajališta svojih stranačkih kolega. Najprije je podsjetio zastupnike na razloge zbog kojih je Zastupnički dom donio spomenute Zaključke, odnosno obvezao

Vladu RH da objavi popis 200 najbogatijih obitelji u Hrvatskoj te imovinske kartice određenih dužnosnika za razdoblje od 1990. do 2000. godine. Naime, u raspravi o Prijedlogu zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije u lipnju prošle godine, većina oporbenih zastupnika, danas stranaka vladajuće koalicije, tvrdila je da je Zakon o pretvorbi i privatizaciji donesen s namjerom da se obogate obitelji (200) bliske HDZ-u, te upozoravala na spregu između dužnosnika tadašnje Vlade i drugih institucija vlasti s gospodarstvom. To je, kaže, ponukalo Klub zastupnika HDZ-a da se založi za utvrđivanje istine i objavu traženih podataka. Međutim, u rujnu prošle godine Vlada je izvijestila Zastupnički dom da ne može udovoljiti njegovu zahtjevu i to iz više razloga koje navodi u Izvješću. Oni isti ljudi koji su najprije tvrdili da su najbogatije obitelji u Hrvatskoj članovi HDZ-a ili bliski toj stranci, sada kažu da ne mogu obznaniti o kojim se to obiteljima radi (navodno ne znaju što je to obitelj, što je to imovina, bogatstvo, itd.) negodovao je Kovač. To znači da su optužbe na teret HDZ-a dobro iskorištene u predizbornoj kampanji a javnost je ostala prikraćena za pravu istinu, zaključio je. U prilog tome da se radi o čistoj izmišljotini i podmetanju HDZ-u svjedoči - kaže - i činjenica da su, prema podacima objavljenim u "Nacionalu", samo trojica HDZ-ovaca na listi građana koji imaju najveće plaće u Hrvatskoj (među prvih 60). U

Izvješću Vlade, međutim, stoji da su podaci o određenoj imovini poslovna tajna dok se za heroinu Ankicu Lepej, koja je odala račun predsjednika Tuđmana, tvrdilo da je napravila dobro djelo i da je to bilo u interesu naroda, negodovao je zastupnik. Podsjetio je, među ostalim, i na zahtjev Zastupničkog doma (na njegovu inicijativu) da se objave imovinske kartice svih koji su bili na čelu Hrvatskog fonda za privatizaciju, Mirovinskog fonda te upravnih odbora tih institucija. Budući da je Vlada obećala da će to učiniti još u kolovozu prošle godine (za dužnosnike čiji su joj podaci dostupni) zanima ga zašto to dosad nije učinila ili zašto predsjednik Sabora to nije učinio barem za one koji su danas zastupnici i imaju imovinsku karticu.

Na kraju je izjavio da Klub zastupnika HDZ-a ne prihvaća Vladino Izvješće o nemogućnosti utvrđivanja 200 najbogatijih obitelji u Hrvatskoj. Umjesto toga sugerira Zastupničkom domu da ponovno obveže Vladu RH da u roku 30 dana postupi po zaključcima donesenim 27. lipnja prošle godine.

Budući da se više nitko nije javio za riječ potpredsjednik Doma **mr. Mato Arlović** je zaključio raspravu.

Najprije je dao na glasovanje zaključak što ga je predložio Klub zastupnika HDZ-a, ali ga zastupnici nisu podržali. Umjesto toga prihvatili su, većinom glasova (87 "za", 25 "protiv" i 1 suzdržan) Vladino Izvješće.

M.Ko.

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Ina Kralj, Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

www.sabor.hr

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora

BROJ
295

IHS

20.IV. 2001.